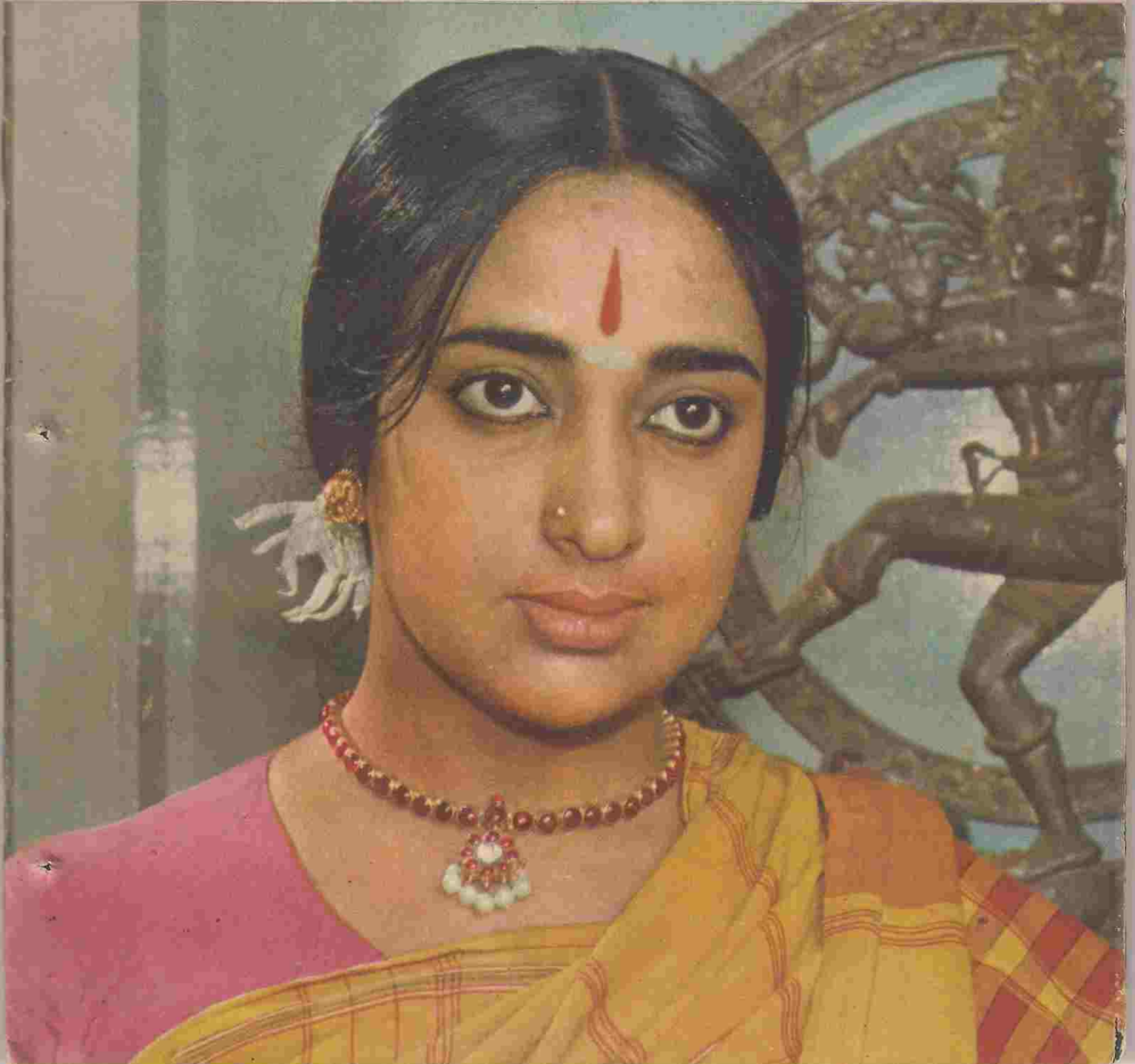


# వనిత

తెలుగు సాహిత్యం : 1974







పురివిప్పిన నెమలిలా  
అందాలు చిందించడానికి నిరంజని  
పంచవన్నెల రామచిలుకలా  
వన్నెలు కురిపించడానికి సుభాషిణి  
కనువిందు చేసే  
చక్కని రూపానికి సజ్జి



# శారదాస్

(పట్టు చీరలకు కొత్త డిజైన్లు రూపొందించడంలో ముందంజవేసేవారు)  
మీరు మద్రాసు విచ్చేసినప్పుడు పెళ్ళి చీరలు కొనాలంటే శారదాస్ ను నందర్పించండి!

థన్ బిల్డింగ్

మౌంట్ రోడ్

మద్రాసు - 600002

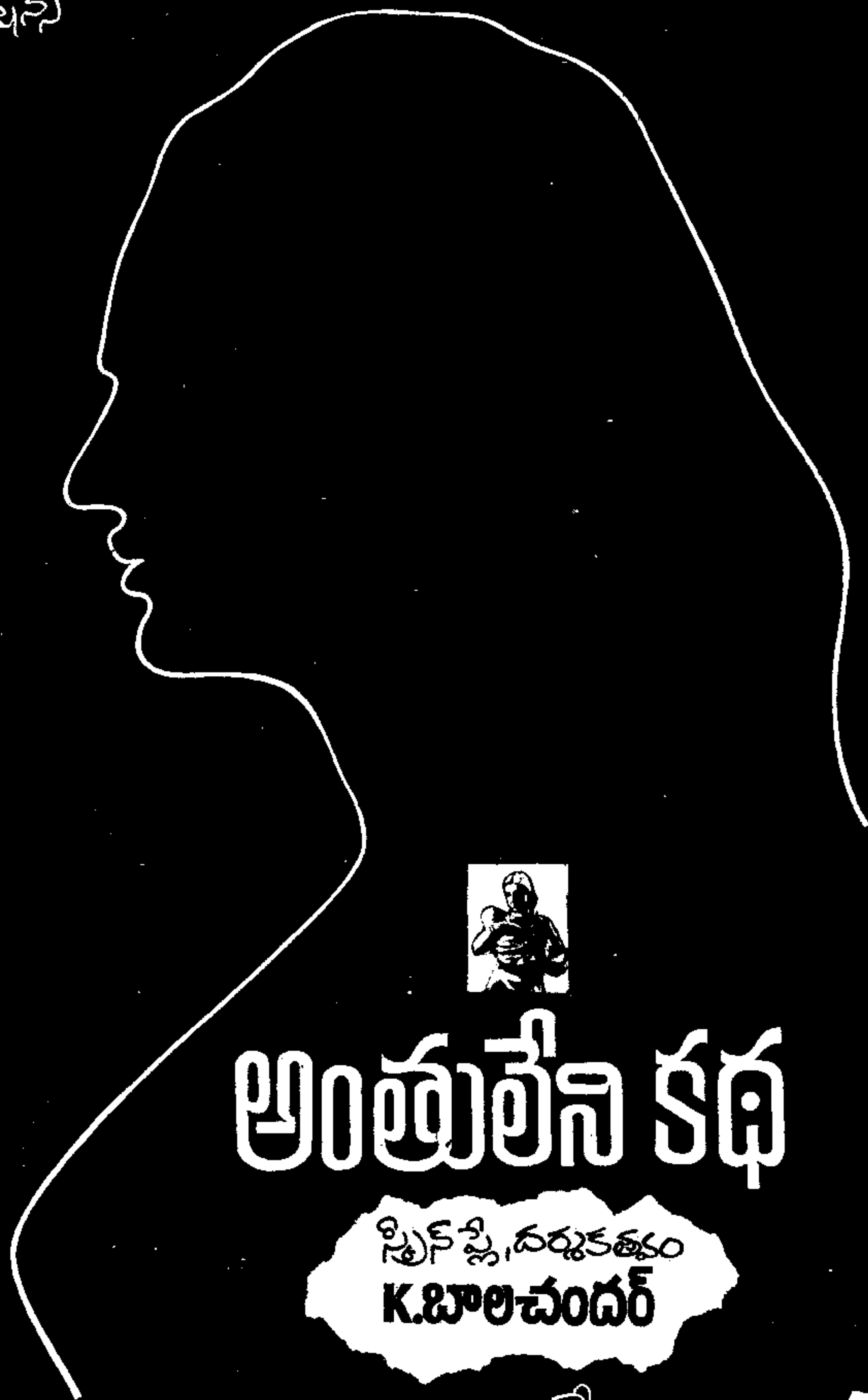
ఫోన్ : 87177

ఎన్. ఎస్. బి. రోడ్

తిరుచ్చి - 620002

ఫోన్ : 7077

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం



Sp. 100.10.10

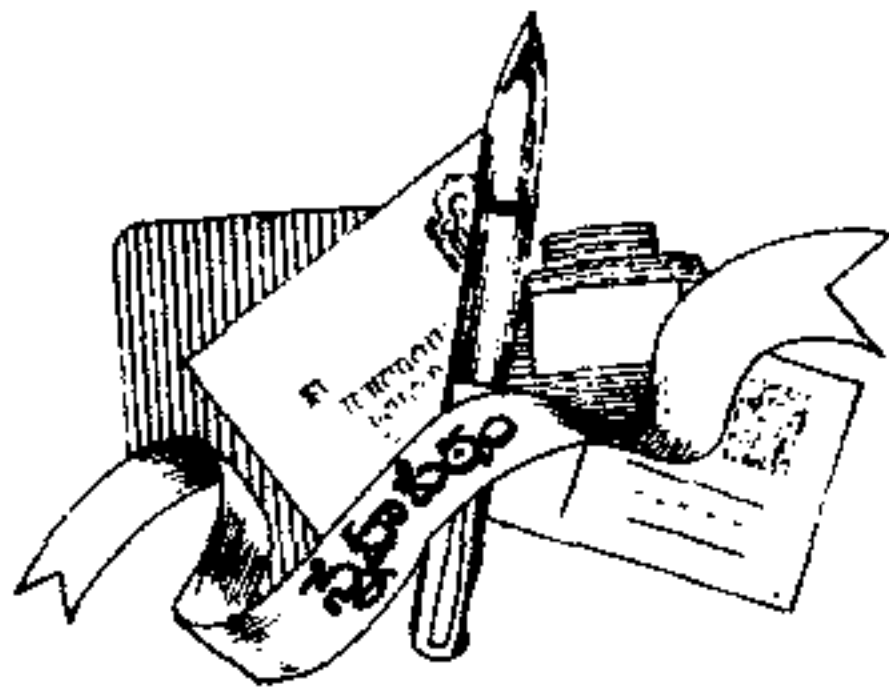


# అంధులైన కథ

స్టోరీస్, దర్శకత్వం  
K.బాలచందర్

మాటలు, పాటలు ఆత్మీయ

జంకాపురం



కుమారి టి. లతారెడ్డి

డాటర్ ఆఫ్ శ్రీ టి. సాంబిరెడ్డి, ఎ. సి. ఐ. ఓ. (1), అమరావతి రోడ్డు, గుంటూరు.

విమెన్స్ కాలేజీలో బి. యస్ సి. (చివరి సంవత్సరం) చదువుతున్నారు. క్రీడారంగంలో ఆసక్తి ఎక్కువ. బాల్ బాస్కెట్ బాల్, వాలీబాల్ ఆడతారు. పూల మొక్కలు పెంచడం, పుస్తకాలు చదవడం హాబీలు. స్నేహం అంటే ప్రాణం.

శ్రీమతి జయప్రదా వెంకటేశ్వర్లు జి.

డాటర్ ఆఫ్ శ్రీ యమ్. వి. బి. గోవిందరావు. హెడ్ మాస్టర్, జడ్. పి. హెచ్ స్కూల్, సంత గుడి పాడు. (వయా) వెకరికల్లు, నరసరావుపేట తాలూకా బి. యస్. సి చదువుతూ మానేశారు. వయసు 18 సం.లు. ఈ మధ్యనే వివాహమైంది. కళల మీద, కళాకారుల మీదా అభిమానం. సంగీత సాహిత్యాల్లో కాస్త ప్రవేశం వున్నది. ఆలిండియా రేడియోలో పాడారు. చదరంగం, కార్మ, తెన్ని కాయిత ఆటల్లో ఎక్కువ ప్రవేశం వున్నది. పుస్తకాలు చదవడం, ముగ్గులు వెయ్యడం కూడా ఇష్టమే.

కుమారి డి. తారా సంపూర్ణం బి. ఎ.

వ్యాయామ ఉపాధ్యాయుని, మ్యూనిసిపల్ బాలికల

'స్నేహపీఠం' శీర్షికలో పాల్గొనడం ద్వారా పాఠకులు ముఖ్యంగా, గుర్తుపెట్టుకోవలసిన విషయాలు కొన్ని వున్నాయి. ఏమిటంటే—వారి సంబంధించిన వివరాలు తెల్ల కాగితం మీద, శుభ్రంగా, కలంతోనే రాయాలి. అందులో తమ పూర్తి చిరునామాతోపాటు, వయసు; వివాహిత అయితే వివాహిత; కాకపోతే కుమారి; విద్యార్థిని, ఉద్యోగిని, గృహిణి—మొదలైన వివరాలు కూడా ఇవ్వాలి. ఇవన్నీ కవర్లోనే రాయాలిగాని, ఇన్ లాండు కవర్లోనూ, కార్డు మీదా రాయకూడదు. వివరాలు పంపే కవరుమీద—ఎడమ మూలగా 'స్నేహపీఠం' అని రాస్తూ, ఎడిటర్ 'వనిత'—చందమామ బిల్డింగ్—మద్రాసు-600 026 చిరునామాకు పంపాలి. ఈ చిన్న విషయాలను గుర్తుపెట్టుకుని, ఉత్సాహవంతులైన పాఠకులు మాతో సహకరించగలరని నమ్ముతున్నాము.

—వ. స.

ఉన్నత పాఠశాల, గుంతకల్లు-515801

వయసు 30 సం.లు. ఎక్కువమంది విదేశీయ వనితలతో (కలం) స్నేహం. కొత్త స్నేహాలను కాంక్షిస్తారు. స్థాంపులు నేరించడం, కొత్త కొత్త వంటలు నేర్చుకోడం హాబీలు.

కుమారి వేమవరపు అనూరాధ

కేరాఫ్ శ్రీ యమ్. సూర్యనారాయణ, (అర్టిస్ట్) ఫుల్లెట్ కుడ్ర - 533239. కొత్తపేట తాలూకా, తూ. గో. జిల్లా.

వయసు 20 సం. లు. చిత్రలేఖనం, ఫొటోగ్రఫీ లలో ప్రవేశం వున్నది. గేయాలు రాస్తారు. ఎక్కువగా రేడియోలో వచ్చే పాటలు వింటూ వుంటారు. వంటలు చేస్తారు; పుస్తకాలు చదువు తారు. ఎంట్రాయిడరీలో కూడా ప్రవేశం ఉన్నది.

కుమారి పి. హెచ్. విజయలక్ష్మి బి. ఎస్ పి.

6-5-30 విద్యావగర్, జగిత్యాల - 505327

వయసు 20 సం. లు. ముగ్గులు వెయ్యడం, పుస్తకాలు చదవడం, సినిమాలు చూడడం హాబీలు. పాటలు పాడడం, నాట్యం చేయడం తెలుసు. తోట పనిలో అభిరుచి వున్నది. కథలు రాయడంలో, కొత్త రకమైన పిండి వంటలు చేయడంలో ఆసక్తి వున్నది.

శ్రీమతి జి. యస్. లత

9/550-1 గిర్రాంజీపేట, వరంగల్-506002

21 సం.ల వయసు. గృహిణి. విదేశీయ వనితల స్నేహాన్ని కాంక్షిస్తున్నారు. స్థాంపులు, నాణాలు నేరించడం, పత్రికలు చదవడం హాబీలు.

# వనిత

స్త్రీ జన పక్ష పత్రిక

సంపుటి: 1 నంచిక: 14

జనవరి పదిహేను: 1976

విడి ప్రతి: ఒక రూపాయి

సం||ర చందా: ఇరవైనాలుగు రూపాయిలు

సింహళం: 0. 97 పెండ్ల

మలేసియా: 65 పెండ్ల

ఈ సంచికలో ప్రచురితమైన 'ఒక రాధ కథ' (15 వ పేజీ) రచయిత్రి శ్రీమతి సత్యవాద ఇందిరా దేవి తమ 23 వ ఏట నుంచి 'ఓగేటి ఇందిరాదేవి' పేరుతో రచనా వ్యాసంగాన్ని ప్రారంభించారు. 'వసంత రాజీయం', 'పాపం. వంచిత', 'మొదటి పాఠం', 'స్త్రీ సాహసం', 'పొద్దు తిరుగుడు పువ్వు' మొదలైన కథలు ముప్పైవరకూ వివిధ పత్రికలలో ప్రచురింపబడ్డాయి. తరచుగా గేయాలు, వ్యాసాలు రాస్తుంటారు. "అందరు రచయిత్రిలూ ఆకలిదప్పలు లేని ఊహల్లో, అంతులేని స్వర్గలోకాల్లో విహరింపజేసే కథలే రాస్తున్నారంటే నేను అంగీకరించలేను. కథల్లో తీవ్ర వాదం ఉండాలని కూడా నేను ఆశుకోవడం లేదు. ఏ రచన ఐనా కాలక్షేపం కోసమని కాక మనసును కదిలించేలా ఉండాలి. మనల్ని ప్రగతి పథం వైపు నడిపించాలి. అటువంటి రచనలు చేయడమే నా ఆశయం" అంటారు ఇందిరాదేవి.

ప్రస్తుతం ఇందిరాదేవి హైదరాబాదులో తెలుగు లెక్చరర్ గా పని చేస్తున్నారు.







# పడ్మ సుబ్రహ్మణ్యం

భారతదేశానికి ఏకైక ప్రతినిధిగా పాల్గొన్నారు. కేవలం నాట్య ప్రదర్శనలు ఇవ్వడమే కాకుండా, దేశ విదేశాలలో నృత్యాన్ని గురించి-వివరణలతో కూడిన ఉపన్యాసాలు ఇచ్చారు.

ప్రస్తుతం 'నృత్యోదయా' డైరెక్టరుగా ఉంటూ ఆ సంస్థను నిర్వహిస్తున్న కుమారి పద్మ - కొన్ని నృత్యనాటికలను రూపొందించి వాటిని విజయ వంతంగా ప్రదర్శించారు. అలా ఆమె రూపొందించిన 'మీనాక్షి కల్యాణం', 'వళ్ళి కల్యాణం', రవీంద్రనాథ ఠాగూర్ రచించిన 'శ్యామా' 'కృష్ణాయ తుభ్యం నమః' మొదలైన నృత్య నాటికలు విశేషంగా పేరు పొందాయి.

"మీ నాన్నగారికి చలనచిత్ర నిర్మాణంలో విశేషంగా కృషి చేశారు. మరి మీకు సినిమాల పట్ల ఎందువల్ల ఆసక్తి కలగలేదు?" అన్న ప్రశ్నకు ఆమె జవాబు - "సినిమాలలో నటించ గలిగే శక్తిసామర్థ్యాలు నాకు ఉన్నాయని నేను అనుకోవడం లేదు!"

"నాట్యంలో ఇంకా పరిశోధనలు కొనసాగించడం - వివిధ నాట్యాలలో కొత్త విషయాలు తెలుసుకోవడం, నేను నేర్చుకున్నది విద్యార్థులకు బోధించడం - ఇవే నా ఆశయాలు" అంటారు కుమారి పద్మ సుబ్రహ్మణ్యం.

మద్రాసులో ప్రారంభించారు. భరతనాట్యంలో ఆసక్తి, అభిరుచి ఉన్న వనితలకు ఉచితంగా నాట్యం నేర్పించడమే ఈ సంస్థ ఆశయం.

'నృత్యోదయా' లో సుశిక్షితురాలై న శ్రీమతి కొసల్య వద్ద చిన్నప్పటి నృత్యంలో కొలి పాఠాలు నేర్చుకున్నది పద్మ. ఆ తర్వాత నాట్యకళాకేసరి, పద్మశ్రీ వకుపూర్ రామయ్య పిళ్ళెగారి వద్ద భరతనాట్యాన్ని అభ్యసించి-రంగప్రవేశం చేశారు.

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయంలో సంగీతంలో ఎమ్. ఎ. పట్టాన్ని పొందిన కుమారి పద్మ ఇటీవల 'భారతీయ నృత్య శిల్పాలలో-నృత్య రీతులు' అన్న అంశంపై డాక్టరేట్ కై తమ పరిశోధనా వ్యాసాన్ని సమర్పించారు. భరతముని నాట్య శాస్త్రంలోని నృత్యరీతులకు - దేవాలయాలలో కనిపించే నాట్య శిల్పాలకూ ఉన్న సన్నిహిత సంబంధాలను పరిశోధించడమే ఈ 'రీసెర్చ్'లో ఆమె ప్రధాన అంశం. తన పరిశోధనలో కొన్ని వందల సంవత్సరాల క్రితం ఉన్న నాట్య విధానాలను, అప్పటి ప్రత్యేకతలను కూలంకషంగా తెలుసుకుంటూ వాటిలోని కళాత్మక దోరణులను ఇప్పటి పద్ధతులకు అనుగుణంగా మలచుకుని తాను నేర్చుకున్న భరత నాట్యానికి కొత్త అందాలను తీర్చిదిద్దడంలో కుమారి పద్మ విశేషమైన పేరు ప్రతిష్ఠలు ఆర్జించారు.

కుమారి పద్మ ఆప్టనిస్టాన్, పోలియట్ రష్యా, పోలెండ్, మంగోలియా, జర్మన్ డెమోక్రాటిక్ రిపబ్లిక్, ఫెడరల్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ జర్మన్, ఫ్రాన్స్ మొదలైన దేశాలు పర్యటించి - నాట్యప్రదర్శనలు ఇచ్చారు. 1970 లో ఫెడరల్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ జర్మనీలో జరిగిన ఆసియా నృత్యోత్సవంలో

**ముఖచిత్రం**  
కొందరు నాట్యాన్ని అభ్యసించి-కొన్ని నాట్య ప్రదర్శనలతో ఏదో సాధించామని సంతృప్తి పడతారు. మరి కొందరు నర్తకిమణులు - ఆ రంగంలో విశేషమైన కృషి చేసి-పేరు ప్రఖ్యాతులు ఆర్జించి-తాను నేర్చుకున్న పాఠాలు ఇతరులకు నేర్పాలని తాపత్రయపడతారు. **ఐతే-**



నాట్యరంగంలో కీర్తి ప్రతిష్ఠలు ఆర్జించి కూడా ఆ రంగంలో తీవ్రంగా పరిశోధనలు చేయాలనీ, కొత్త కొత్త విషయాలు తాము తెలుసుకుని-రాజోయే తరానికి వాటిని గురించి వివరించాలని తాపత్రయపడేవాళ్లు చాలా కొద్దిమందే ఉంటారు. వాళ్ళలో కుమారి పద్మ సుబ్రహ్మణ్యం కూడా ఒకరు!

పద్మకు చిన్నప్పటినుంచే నాట్యం. మీద ఆసక్తి కలగడానికి ఆమె తండ్రి కే. సుబ్రహ్మణ్యం ప్రధాన కారకులు. తమిళ చిత్రరంగంలో ప్రముఖ నిర్మాతగా పేరు పొందిన కే. సుబ్రహ్మణ్యం 1942 లో 'నృత్యోదయా' అన్న సంస్థను





# విద్యార్థిమూల శిక్షక

దీసెంబరు నెల చివర నాలుగు రోజులపాటు అఖిల భారత విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థిని విద్యార్థుల బృందాల ఆటలపోటీలు జరిగాయి. శ్రీపురుష బృందాలకు విడివిడిగా జరిగిన ఈ పోటీలలో ఎన్నో విశ్వవిద్యాలయాలకు చెందినవారు పాల్గొన్నారు. శ్రీల పోటీలలో కేరళ విశ్వవిద్యాలయం విద్యార్థిమూల జట్టు 41 పాయింట్లు గెలుచుకుని అఖిలభారత స్థాయిలో శ్రీల ఛాంపియన్ షిప్ గెలుచుకున్నది. బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయం జట్టు (28 పాయింట్లు) రెండవ స్థానాన్ని, పంజాబ్ విశ్వవిద్యాలయం జట్టు మూడవ స్థానాన్ని పొందాయి. కేరళ విశ్వవిద్యాలయం యానికి చెందిన కుమారి కె. ఎం. సెలిన్ 16 పాయింట్లు సంపాదించి శ్రీల వ్యక్తిగతమైన ఛాంపియన్ షిప్ గెలుచుకున్నది.

ఈ పోటీలలో పాల్గొన్న విద్యార్థిమూల సరికొత్త రికార్డులు సృష్టించారు. కురుక్షేత్ర విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన కుమారి గీతాజుషి 800 మీటర్లను 2 నిమిషాల 12.4 సెకండ్లలో పరుగెత్తి పాత రికార్డును అధిగమించింది. ఆమె అంతకుముందు 400 మీటర్ల పరుగు వందెంబలోనూ ఒక కొత్త రికార్డును సృష్టించింది.

ఉత్కల విశ్వవిద్యాలయం విద్యార్థిని కుమారి ఉషారాణి మిశ్రా 1.58 మీటర్ల ఎత్తు ఎగిరి 'హైజంప్' లో కొత్త రికార్డును సృష్టించింది. కుమారి ఉషారాణి అంతకుముందు 100 మీటర్ల హార్టిల్స్ పోటీలో కూడా రికార్డు సృష్టించింది.

బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన కుమారి వర్తీనియా క్రాస్టో 200 మీటర్ల పరుగు వందెంబలోనూ, 100 మీటర్ల పరుగు వందెంబలోనూ గెలిచి రెండు బంగారు పతకాలు గెలుచుకుంది.

మొత్తంమీద విద్యార్థులకంటే విద్యార్థినులు ఈ పోటీలలో సాధించిన విజయాలు ఘనంగా ఉన్నాయని క్రీడాభిమానులు అభిప్రాయపడ్డారు.

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం వైస్ చాన్సలర్ శ్రీ పి. జగన్మోహన రెడ్డి పోటీలలో గెలుపొందిన విద్యార్థిని విద్యార్థులకు బహుమతులు అంద జేశారు. మన దేశంలో వనితలు కూడా క్రీకెట్ ఆడడం ప్రారంభించారు. మన మహిళలు ఆస్ట్రేలియా మహిళల జట్టుతో పోటీలలో పాల్గొన్నారు.

మ్యాజిలాండ్లో పోటీలలో పాల్గొనబోతున్నారు.

అయితే, మన దేశంలో ఇవాళ క్రీకెట్టు అడుగున్నవాళ్ళు చాలామంది కాలేజీ విద్యార్థినులే. ఇటీవల మన దేశం తరపున ఏదేని వనితలతో క్రీకెట్టు ఆడిన జట్టులో విద్యార్థినుల సంఖ్య ఎక్కువ.

మన దేశంలో ప్రముఖ క్రీకెట్ కార తమిళ నాడుకి చెందిన పదిహేడు సంవత్సరాల సుధాషా. ఆమె మద్రాసు యశిరాజ్ కళాశాలలో బి. ఏ మొదటి సంవత్సరపు విద్యార్థిని. రెండు సంవత్సరాల క్రితమే క్రీకెట్ ఆడడం ప్రారంభించిన కుమారి షా బాటింగ్లో ప్రవీణురాలు. మ్యాడిల్లో జరిగిన పోటీలో ఆస్ట్రేలియాలో ఆడిన భారత జట్టుకి సుధాషా నాయకత్వం వహించింది. దక్షిణ మండల అంతర్ రాష్ట్ర పోటీలలో విజయం సాధించిన తమిళనాడు జట్టుకి కుమారి షా నాయకురాలు.

నవంబర్ నెలలో రాజకోటలో జరిగిన అంతర్ విశ్వవిద్యాలయాల పోటీలలో కుమారి షా నాయకత్వంలో మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయానికి విజయం లభించింది. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం మీద జరిగిన పోటీలో కుమారి షా సెంచరీ సాధించింది.



కుమారి సుధాషా

సెంచరీ సాధించిన మొదటి భారతీయ మహిళగా కుమారి షాకి కీర్తి లభించింది. అంతర్ విశ్వ విద్యాలయాల అంతిమ పోటీలో హవా విశ్వ విద్యాలయం మీద సుధా షా, ఆమె సోదరి మీనాషా ఐదవ వికెట్ జంటగా 128 పరుగులు చేశారు. ఇది 'రికార్డు'!

మద్రాసు జట్టుకు చెందిన వికెట్ కీపర్ కుమారి ఖాజీ ఖలీలీ, ఫాస్ట్ బాలర్ కుమారి సుసాన్ ఇటీవల అఖిల భారత కారణంగానే పేరు సంపాదించు కున్నారు. ఈ ఇద్దరూ మద్రాసు క్రిక్యేషన్ కాలేజీ విద్యార్థినులే!

రాజకోటలో జరిగిన అంతర్ విశ్వవిద్యాలయాల క్రీకెట్టు పోటీలలో విజయం సాధించిన మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయం జట్టు





# కట్నం ఎందుకవచ్చింది?

పూర్వం ఓ బామ్మ మనవడికి ఓ కథ చెబుతున్నది. మనవడు “ఈ” కొడుకున్నాడు. “అనగనగా ఓ ఊళ్ళో ఓ పెద్దమ్మ బొంత కుడుతోంది. బొంత కుడుతుంటే నూతిలోసూది పడింది” “ఈ” అన్నాడు మనవడు.

“ఈ—అంటే వస్తుందా?” అంది బామ్మ. “ఈహూ! రాదే” అన్నాడు మనవడు—“ఈహూ రాదే—అంటే వస్తుందా?” అంది బామ్మ నవ్వుతూ అబ్బాయి అలిగాడు. అయితేనేం సూది మాత్రం అలిగినారాదు; అరిచినారాదు.

కట్నాల బాధ అంతే!

పుచ్చుకోవద్దని బతిమాలాడినా,

విమర్శించినా, చివరికి చట్టం చేసి నిషే

దించినా, ఈ కట్నం పుచ్చుకోవటం మాత్రం బాగా ఒంట బట్టింది.

ఎన్ని చట్టాలు చేసినా ఇవ్వటం, పుచ్చుకోవటం మాత్రం ఎక్కడా తగ్గలేదు. పైగా చట్టాలు చేసి నిషేధిస్తూంటే వరుల రేటు బ్లాక్ మార్కెట్ లో తారాజువ్వలా తారాపథాన్ని అంటుతుంటే తప్ప ఎక్కడా ఆశించినంత మార్పు రావటంలేదు. అసలు ఈ కట్నం ఎందుకవ్వాలి అన్న ప్రశ్నకు జవాబుగా ‘ఆడపిల్లకు ఆస్తిలో వాటా ఎట్లాగూ రాదు కదా—ఈ విధంగా పసుపు, కుంకుమల కింద కొద్దిగా ఇవ్వటం సమంజసం’ అంటారు కొందరు. కానీ ఆ ఇచ్చే కొద్ది డబ్బూ ఆ పిల్ల పేర ఉంటోందా? లేక కొత్త కాపురంలోకి కావల్సిన సరంజామా కొంటున్నారా? అంటే అదీ లేదు. ఈ చేత్తో కొడుక్కి తీసుకుని ఆ చేత్తో కూతురికివ్వటమేగా?

అయినా ఎదిగిన కూతురికి పెళ్ళి చెయ్యడానికి ఈ రోజుల్లో మధ్య తరగతి కుటుంబీకుడు ఎంత అవస్థ పడాలో కదా? పోనీ అన్నీ తాకట్టు పెట్టి ఓ పిల్ల పెళ్ళి చేసేసరికే అంతా ఆర్పుకుపోతుంది. వరసాగ్గా ఎదిగిన ఆడపిల్లలు ఒకరి తరువాత మరొకరు నిలబడతారు. ఇవతల వాళ్ళకి చదువులే చెప్పిస్తాడా? పెళ్ళిళ్ళే చేస్తాడా? పోనీ చదువు చెప్పించటం మానేస్తే, ఆ పెళ్ళికొడుకు కాస్తా ఆమడదూరం నుంచే ‘ఈ కాలంలో కనీసం గ్రాడ్యుయేట్ కాక పోతే ఎలా’ అంటూ కనీసం చూడటానికైనా రాడు కదా? అయితే ఆడపిల్ల తండ్రి మొహం ప్రశ్న గుర్తులా మిగిలిపోతుంది.



పైగా ‘ఉన్నవారు’ అదంబరం కోసం కట్నం కానుకలను మరింత ఎక్కువగా ఇస్తారు. ఉన్నవారిని చూసి రేనివారు కూడ అలాగే ఉండా లనుకోటం చాలా పొరపాటు. కట్నాలు ఇచ్చుకోటంతోనే తప్పదు బాధ. పెళ్ళి కూడ చాలా మనంగా చెయ్యాలంటూ మొగపెళ్ళివారు చెబుతారు. అందులో లోటుపాట్లు ఏమీ ఉండగూ డదు. పెళ్ళి ఖర్చు మొగపెళ్ళివారు కూడ సగం భరించగూడదూ! అది జరగని పని. పైగా అది చేయలేదు, ఇది జరుగలేదు అంటూ అలకలు, ఇంకా ఏదో పెట్టలేదు అంటూ అసంతృప్తి! మరోరకం మనుషులున్నారు. వారు

పిల్లే ముఖ్యం. కట్నం అక్కర్లేదు అంటూ

బాజా కట్టుకు ఊరేగి, చివరికి కానుకలంటూ, లాంఛనాలు అంటూ అబ్బాయికి స్కూటరు, వీలైతే ఓ చిన్న కారు; ఆడపడుచు, అత్తగార్లకి కావల్సిన సామాగ్రి లిస్టు చెప్పేసరికి గట్టిప్రాణం అయితేనే విని ఉంటుంది. ఈ లిస్టుతో కట్నాన్ని పోలిస్తే కట్నమే తక్కువని తేలుతుంది.

ఈ సాంఘిక దురాచారంవల్ల బలైపోయిన ఎన్నో జీవితాల గాథలు మనకి తెల్పు. మరి ఈ జబ్బు సంఘంలో బాగా పాకి పోయిందే దీన్ని నివారించటం ఎలా?

ఆడపిల్లలు అసలు పెళ్ళే చేసుకోమని నిర్ణయించుకుంటే? ఇది కష్టసాధ్యం. పైగా ఇప్పుడు చేస్తున్నదిమాత్రం ఏమిటి? కట్నాలు ఇచ్చుకో లేక పెళ్ళి వాయిదా వేయటం లేదూ?

ఆడపిల్ల తల్లిదండ్రులు ఎలాగైతే తమ ఆడపిల్లలకు కట్నం ఇవ్వకుండా పెళ్ళి చేయాలనుకుంటారో అదే విధంగా, తమ మొగపిల్లలకు కట్నం పుచ్చుకోవద్దు అని నిర్ణయించుకుంటే చాలదూ? ఇది చెప్పటానికి చాలా తేలిగ్గా ఉన్నా అసలు మార్పు రావాల్సింది ఆడవాళ్ళలోనే. తమ ఆడపిల్లలకు కానీ ఖర్చు లేకుండా ఓ అయ్య చేతిలో పెట్టటానికి ఎంత ఉబలాట పడతారో అలాగే తమ కోడలు నుంచి కూడా ఏమీ ఆశించకుండా ఉండటానికి ప్రతి పిల్లవాని తల్లి ముందుకు రావాలి. ఏవో వ్యాసాలు కథలూ చదివి ఆ చదివిన వేడిలో తీసుకునే నిర్ణయాలు మరుక్షణంలో చల్లారిపోతే

ఏం లాభం? కట్నాలు పుచ్చుకునే విషయంలో ప్రతి తల్లి ప్రధాన పాత్ర వహిస్తుంది. ఎందుకంటే ఇంట్లో జరిగే చర్చలలో, తీసుకునే నిర్ణయాలలో స్త్రీలదే పైచేయి. 'ఏమేవ్ : ఆ రాజమండ్రి సంబంధం పదివేలిస్తామన్నారు. కాకినాడ వారేమో పదిహేను దాకా ఇస్తామంటూ కబురంపారు. ఏంచేద్దాం?' అంటూ భర్త వేసే ప్రశ్నకి 'అ.....నా మొహం. రంగు, అందం కొరుక్కుంటామా? రానుపోను ఖర్చులు, బట్టలకు, ఆ పిల్ల చీరలకు నగలకు ఖర్చు పెట్టగా మిగిలేది ఏముంటుంది? పైగా పెద్దవాడి పెళ్ళి కాస్త ఘనంగా చెయ్యాలా? మీరు మర్చిపోయారుగానీ వాడి చదువుకి ఎంత ఖర్చయిందనీ? ఆ కాకినాడదే ఖాయం చెయ్యండి' అనే ఆడవారు ఎంత మంది లేరు? అందువల్ల అసలు మార్పు రావాల్సింది ఆడవారిలోనే!!

ఎం. ప్రసన్న, తణుకు  
వరకట్నం సమస్యను సమూలంగా నిర్మూలించడమేలా ఎలా అంటూ చర్చలు సాగిస్తూనే ఒక ప్రక్క-తమ పిల్లలకు కట్నాలు ఇవ్వడం పుచ్చుకోవడం చేస్తూ ఉంటే ఈ సమస్య ఎలా తీరుతుంది? శ్రీ మంతులకైతే. ఇదంత గడ్డు సమస్యగా లేకపోవడమేగాక సరదాగాను ఉన్నట్టు కనిపిస్తుంది. మధ్య తరగతి కుటుంబీకుడు తన ఆడపిల్లలకు పెళ్ళి చేయడానికి, ఎంత ఆందోళన చెందుతున్నాడో చాలామందికి అర్థంకాదు. ఒకవేళ, అర్థమైనా, 'మనకెందుకులే, ఎవరికర్మ వారిది' అని కర్మ సిద్ధాంతం వల్లించి సరి పెట్టుకోవడం ఎంత విచారకరం? శ్రీ సాధించాలంటే ఎటువంటి చిక్కు సమస్యనయినా విడతీయగలడు. అందునా ఇది అమాయక బాలికల పాలిట-పెనుభూతంలా నానాటికి వికృత రూపంలాల్సి ఎన్ని జీవితాలనో బలితీసుకుంటోంది.

తమ బిడ్డలను-కట్నం కోసం అమ్ముకునే ప్రయత్నాన్ని, ప్రతి తల్లి నిరోధించాలి. ఆడపిల్లలు, మగపిల్లలు అన్న తేడా లేకుండా నైతికమైన విలువల్ని కాపాడుకుంటూ, స్వతంత్రంగా జీవించే సమర్థతగల ఉత్తమ పౌరులుగా తమ పిల్లల్ని ప్రతి తల్లి తండ్రి తీర్చిదిద్దగలగాలి. కష్టసుఖాలలో పాలు పంచుకొంటూ జీవితాంతం అండగా నిలిచే-జీవిత భాగస్వామినిగా రాబోతున్న యువతినుండి-కట్నం, లాంఛనాలు-అంటూ డబ్బు గుంజుకోవడం ఎంత అన్యాయమో యువలోకానికి ఎంతటి తలవంపో, తమబిడ్డకు వివరించాలి. అలాకాక, 'అదిగోవారు తీసుకోలేదా? ఇదిగోవీరు తీసుకోలేదా? నీవు తీసుకొంటే తప్పేమిటి? మేము చూసి వచ్చిన అమ్మాయికి పాతికవేలు ఇస్తామన్నారు. ఆ అమ్మాయిని చేసుకోకపోతే ఇకముందు నీ చదువు ఎలా సాగుతుందో? చూసుకో!' అంటూ. అబ్బాయిలోని ఆదర్శాన్ని వమ్ముచేయకుండా, పెద్దచదువులంటూ అత్యాశకు పోయి ఆ చదువుకు చేసిన అప్పు అంటూ రాబోయే అత్తవారి మీద ఆ భారాన్ని మోపడం లాంటి పనులకు, తల్లి దండ్రులు స్వస్తి చెప్పాలి.

తమ కుమారుడు విద్యాధికుడుకావడం విజ్ఞానాన్ని పొందడం తల్లిదండ్రులకు ముఖ్యం కాదా? ఎప్పుడో రాబోయే భార్యపై ఆ బాధ్యత ఉంచడం-ఎంత వరకు సమంజసమో, ప్రతిఒక్కరూ ఆలోచించడం వరకే కాదు; ప్రతి మహిళ తన కాయశక్తులా - వరకట్న నిషేధానికై పాటు పడవలసి ఉంది. ఒక్క అబ్బాయి విషయంలో, వరకట్ననిషేధాన్ని అమలుపర్చటంతోనే సమస్య తీరిపోదు. అమ్మాయి విషయంలోనూ-మరింత పట్టుదలతో ఈ నిషేధాన్ని అమలు జరుపడంలో ముందంజ వేయాలి. అమ్మాయి బి. ఎ. పాసయి ఉన్నట్లయితే, ఎం. ఏ. పాసయిన అల్లుడి కోసం వెతికి వెతికి మొత్తం మీద ఎవరినో ఒకర్ని పట్టుకుని, కట్నం ఎంత

కావాలంటూ బేరానికి దిగుతారు. భర్తకన్నా, అధిక విజ్ఞానాన్ని సంపాదించిన భార్యలు ఎందరో తారస పడతారు-మన భారత చరిత్రలో. ఈ నాడు, ఎక్కువ తక్కువ అన్నభావం ప్రతివారిలోనూ చీడపురుగులా చేరి కట్నమనే సమస్యను మరింత తీవ్రతరం చేస్తూంది. ఒక బండి లాగు తున్న ఎద్దుల జత-ఒకటి ముందు ఒకటి వెనకా, నడిస్తే ఆ బండి, సాఫీగా గమ్యం చేరుతుందా? సమాన బాధ్యత కలిగి జీవితాన్ని నడవ వలసిన భార్య భర్తల విషయం కూడా అంతే. భార్య ఎక్కువ చదివినంత మాత్రాన భర్త తక్కువ అనుకోకూడదు. భర్త ఎక్కువ చదివిన వాడైతే భార్య తక్కువని అనుకోకూడదు. నీవు తక్కువ నేను ఎక్కువ అనే తేడాలు భార్య భర్తలలో ఉండకూడనివి కనుక, ఎవరు ఎక్కువ అయినా ఒకటే కనుక నేటి యువతీ యువకులు పల్లెల్లో నివసించే వారైతేనేమి పట్న వాసులైతేనేం తేడాలు మరచి, భేదాలు సృష్టించి మధ్యలో అడ్డుగోడగా నిలబడిన వరకట్నాన్ని సమూలంగా నాశం చేయడానికి కంకణం కట్టుకోవాలి. ప్రతి ఆదర్శ యువకుడు, స్వశక్తి మీదే ఆధార పడటం నేర్చుకోవాలి. అత్తవారు ఇచ్చే కట్నంతో-అందలాలు నిర్మించుకోవాలి అనే అభిప్రాయాన్ని విడనాడాలి. అదే పనిగా వరకట్నాన్ని ఎదుర్కుంటూ ఉంటే త్వరలోనే వరకట్నంపై విజయం సాధించగలమనే నా నమ్మకం.

ఎం. ప్రమీలారాణి, నాగన్నచెరువు

నేడు స్త్రీలు ఎదుర్కొనే సమస్యలలో వరకట్న సమస్య చాల విచారించ తగ్గది. తొంబయి శాతం వివాహాలు వరకట్నంతోనే జరుగుతున్నాయి. ఆడ పిల్లల తల్లితండ్రుల అమాయకత్వం వలన, మగపిల్లల తల్లితండ్రుల అమానుషత్వం వలన ఈ సంఘ సమస్య ఏ చట్టానికి అందకుండా పోతున్నది. ఉద్యోగినియైనా, విద్యాధికురాలైనా, విద్యలేకున్నా కట్నం ఇవ్వందే అమ్మాయికి పెళ్ళికావడం గగనం అయింది. కట్నాలిచ్చుకోలేని స్త్రీలకు రెండోపెళ్ళికాని, మూడోపెళ్ళికాని అయిన వృద్ధవరులే శరణ్యం. ఈ వరకట్నాలు అధికంకావడం వలన మధ్యతరగతి కుటుంబీకులు ఎన్నో అగచాట్లకు గురికావలసిరావడం, పర్యవసానంగా ధనార్జనకై అవినీతి మార్గాలు (లంచగొండితనం వగైరాలు) అవలంబించడం జరుగుతున్నది. ఈ విధంగా మనల్ని వ్యసనాల వైపు మళ్ళించడానికి కూడా దోహదం చేస్తున్నది ఈ సమస్య. ఆడపిల్ల పుట్టినప్పటినుండి తల్లిదండ్రులు ఆ పిల్ల పెళ్ళికోసం అష్టకష్టాలు పడి ధనం పోగుచేస్తారు. కట్నాలు తీసుకోకూడదని చట్టం అయితే వచ్చింది కానీ దానివలన ఏం లాభం కనిపించలేదు. సమిష్టి కుటుంబంలో నలుగురు కోడళ్ళు ఉంటే తలోరకంగా కట్నం తెచ్చి నపుడు తక్కువ తెచ్చినవారి అగచాట్లు చెప్పనలవి కాదు. ఈ సమస్య వారిని చాలకాలం బాధిస్తుంది. ఇకపోతే ఈ సమస్యకు పరిష్కార మార్గాలు చాలా ఉన్నాయి.

“కన్యా వరయతే రూపం; మాతా విత్తం పితా శ్రుతం; బాంధవాః కులమిచ్ఛంతి; మృష్టాన్నమితరే జనాః” అన్న ఆర్యోక్తి నాటికీ, నేటికీ, ఏ నాటికీ సత్యం. డబ్బు మీద ఆడవాళ్ళకు ఆశ ఎక్కువ. వరకట్న దురాచారాన్ని ఖండిస్తూ బల్లగుద్ది ఉపన్యాసాలు దంచేద్ది, వ్యాసాలు రాసేది ఆడవారే. అయితే కట్నాలు, కానుకలు, ఆడపడుచు - వియ్యపురాలి లాంఛనాలు, సారెలు, అషాఢ క్రావణ పట్టీలు చెవులు మెలేసి వసూలు



చేసేదీ వీరే. పెళ్ళిళ్ళలో నగానట్రా కోసం, చిన్నా చితకా వస్తువుల కోసం, పేదీలు పెట్టేది ప్రీలే. వరుని తల్లి, అక్కచెల్లెళ్ళు తమ కోరికలన్నింటినీ అతనిచేత అడిగిస్తారు. కట్నం బాకీ తీర్చలేదనీ, పండుగలకు కానుకలు తేలేదనీ కోడల్ని హింసపెట్టేది అత్తగారే. తమ ఇంట్లోనేకాదు ఇతర కుటుంబాల్లోనూ కలతలు పెడతారు అమ్మలక్కలు. ఎవరైనా యువకులు కట్నం తీసుకోకుండా పెళ్ళికి సిద్ధపడితే వాళ్ళపై లేనిపోనివి చెప్పటం, అతనిలో ఏ లోపం లేకపోతే ఎందుకు కట్నం వద్దంటాడు అని పుకార్లు పుట్టించేదీ అమ్మలక్కలే. కొంతమంది యువకులు మగవారు మారాలని వాదిస్తారు. వీరు సాహసంగా తమ తల్లులమీదే తిరగబడవచ్చు కదా! తమ అన్నదమ్ములకు నిర్దాక్షిణ్యంగానైనా కట్నం వసూలు చేస్తూ ఉంటే వీళ్లేదని ఎందుకు వాదించరు?

వివాహ విషయంలో మనలో కులమతాల పట్టింపులు ఎక్కువై మన ఆలోచనాపరిధి కుంచించుకు పోతున్నది. అయితే వర్ణాంతర వివాహాలను ఎంతమంది ఆదరిస్తున్నారు? ఎవరైనా ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకుంటే సంఘంలో వారిని పురుగును చూసినట్లు చూడడం, వారితో సహకరించక పోవటం, వారిపై అపవాదులు వేయటం మనం చూస్తూనే ఉన్నాం. ఇతర కులాలైనా, మతాలైనా ప్రేమించుకున్న వారికి పెళ్ళిచేస్తే ఈ కట్నాల బెడద కొంత తప్పడమేగాక, కులమతభేదాలు కూడా అంతరిస్తాయి. ప్రభుత్వం కూడా ఈ విధమైన ఆదర్శ వివాహాలను ప్రోత్సహించి, సహకరిస్తున్నది. దీనివలన ఉద్యోగినులు, విద్యార్థికులు చాలమంది తమ భవిష్యత్తును నిర్ణయించడంలో బాధ్యత వహించగలుగుతారు.

ఈ కట్నాల సమస్య నిర్మూలనలో యువతరానికి కూడా బాధ్యత ఉంది. తనకు కాబోయే భార్య గుణవతిగా వుండాలనుకోవాలే కాని ఆమె తెచ్చే ధనాన్ని ఆశించకూడదు. లాంఛనాల పేరిట మామగారిని పీక్కుతినే అల్లుళ్లు లేకపోలేదు. వారి స్థితిగతులను అర్థం చేసుకుని గొంతెమ్మ కోరికలు కోరటం మానివేయాలి. యువకులు కూడా కట్నం తీసుకోవాలనుకునే యువకులను వివాహమాడరాదని నిశ్చయించాలి. అసలు పీరి తల్లిదండ్రులంతా కట్నం ఇవ్వమని భీష్మించుకు కూచుంటే ఈ సమస్య కొంత తగ్గుతుందని చెప్పొచ్చు. ఆ మధ్య ఒక ప్రాంతంలో కొన్ని మహిళా సంఘాలలోని సభ్యులు ఈ సమస్యా నిర్మూలన కోసం ఒక ఏడాదిపాటు తాము వివాహాలు చేసుకోమని నిర్ణయించారు. ఇది ఎంతైనా హర్షణీయం.

కొన్ని ప్రాంతాల్లో కొన్ని తెగలవారు తమ కూతురుకిచ్చే సొమ్మును వారి పేరుతో భద్రపరిచి కొన్నేళ్ళ తర్వాత వారికి చెందేట్లుగాను, లేకపోతే ఆమె సంతానానికి మాత్రం హక్కు ఉండేట్లుగాను చేయిస్తున్నారు. ఈ పద్ధతి కూడా మంచిదే. దీనివలన మనం చిన్న మొత్తాలు ఇచ్చినా, అది వారి చేతికందేటప్పటికి పెద్ద మొత్తాలై లాభసాటిగా ఉంటుంది. ఇలా ఎన్నో మార్గాల ద్వారా ఈ సమస్యను అరికట్టవచ్చు. దీనికి చాలాకాలం పడుతుంది. నేను పేర్కొన్న ఈ పద్ధతులు కట్నాల సమస్యను పూర్తిగా మాపలేక పోయినా, కొంతవరకు తగ్గించగలందుకు తోడ్పడగలవు. అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరాన్ని గడిచి మహిళా దశాబ్దంలో అడుగుపెడుతున్న ఈ సమయం—ప్రీల పురోగతికి పాటుపడవలసిన సమయం. అంతలో ఈ భీకర సమస్య పూర్తిగా నశింపగలదని ఆశిద్దాం.

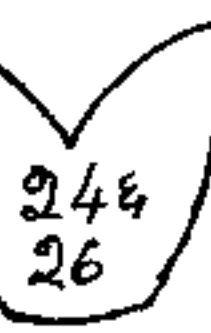
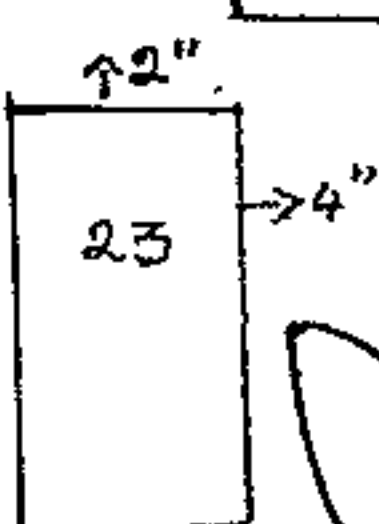
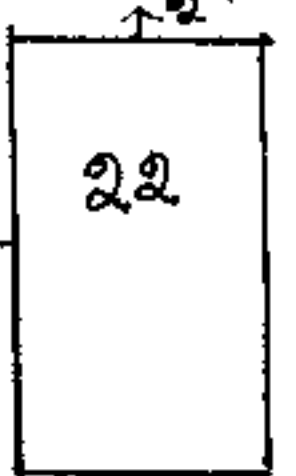
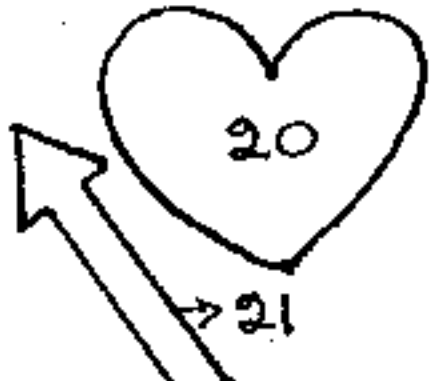
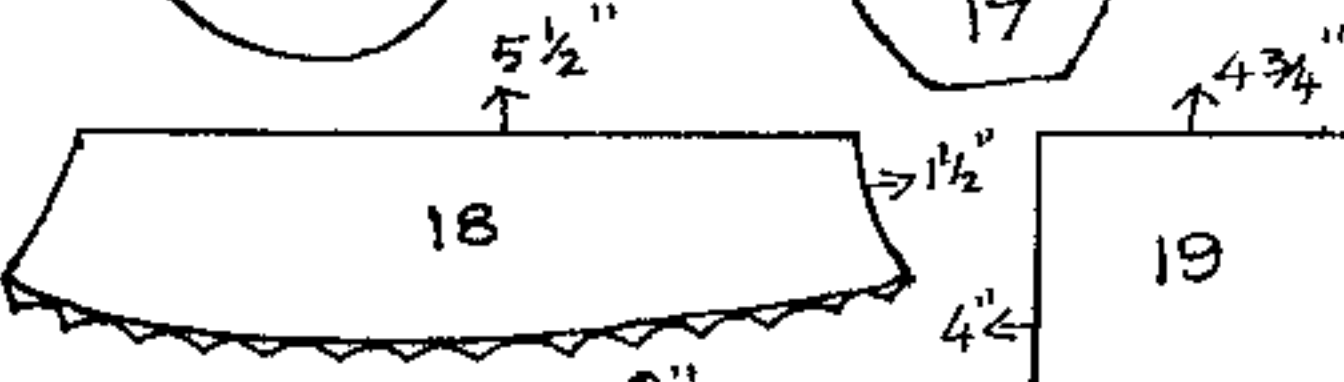
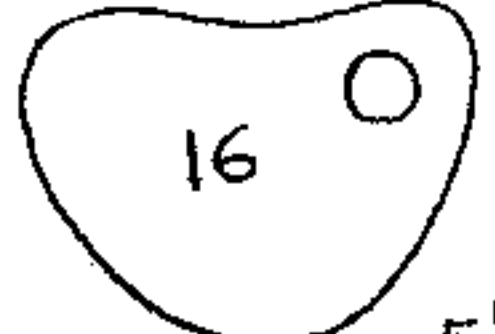
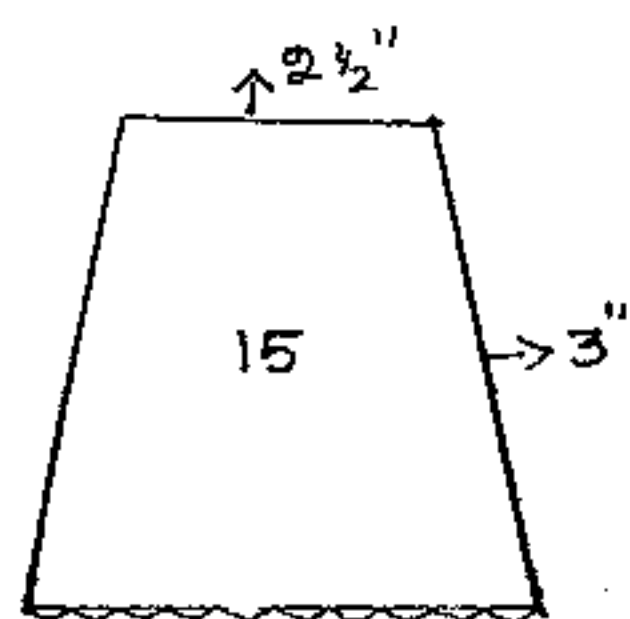
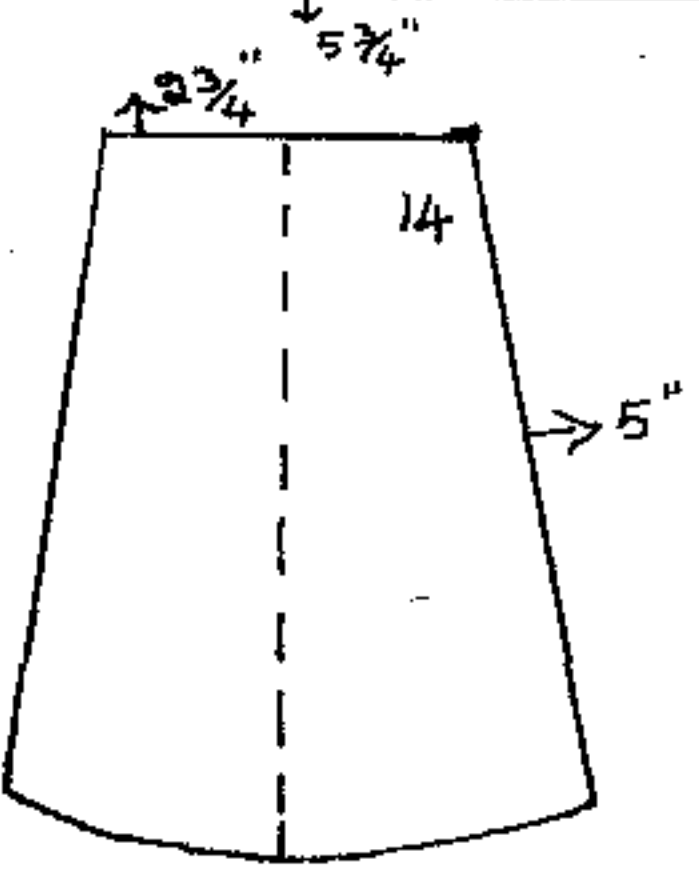
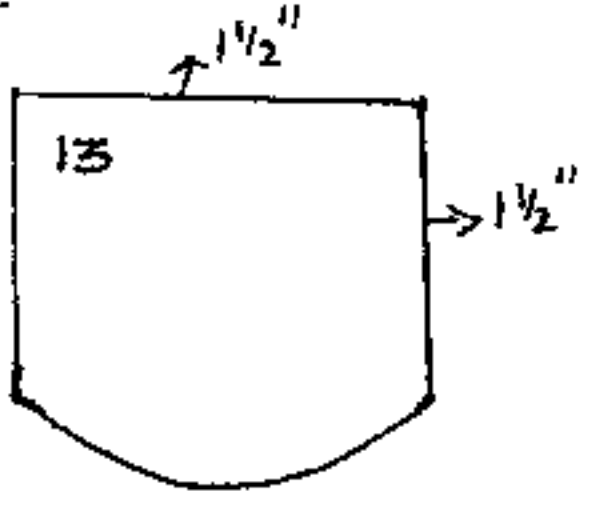
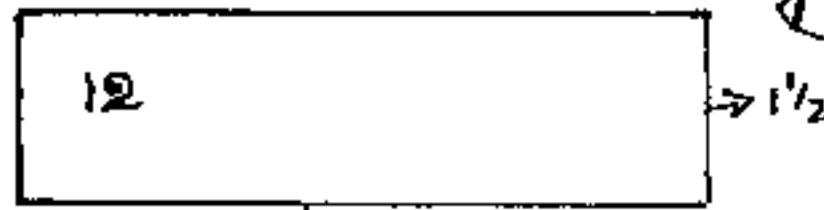
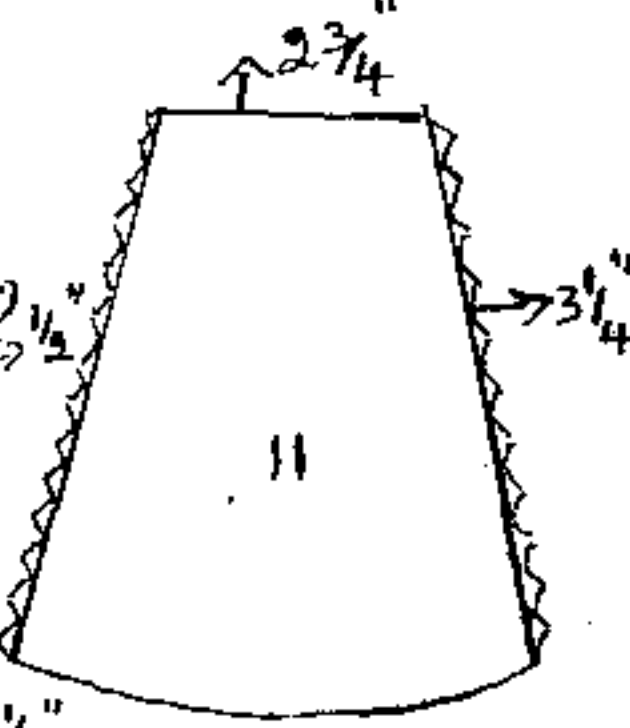
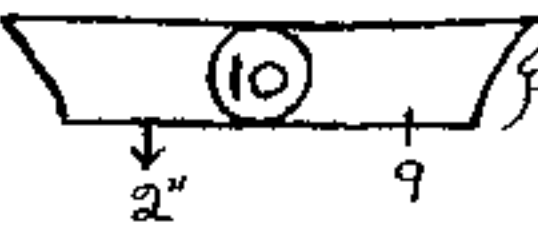
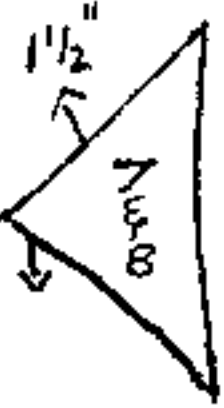
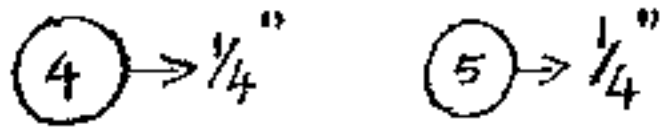
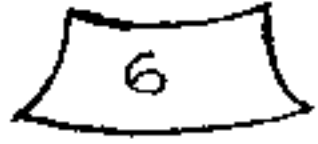
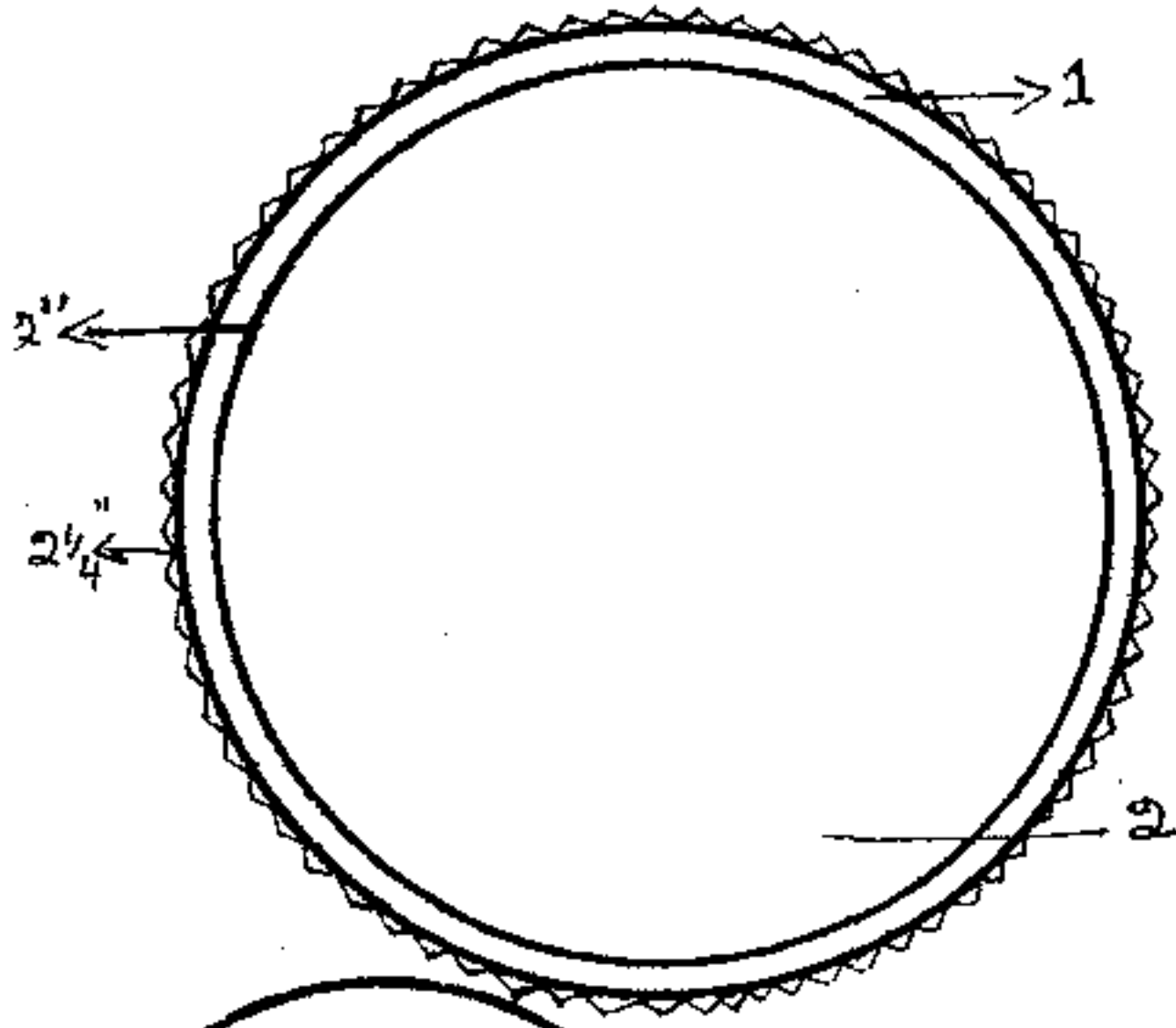
గార్ల సరస్వతి, మద్రాసు

ఈ శీర్షికలో జనవరి 1వ తేదీన విజయవాడ, విశాఖపట్టణం, మద్రాసు నగరాలలోని సూపర్ బజార్లలో సేకరించిన ధరలను ప్రచురిస్తున్నాము. డిసెంబరు 1వ తేదీ నాటి ధరలను—జనవరి 1వ తేదీ ధరలతో పోల్చి చూస్తే—విజయవాడలో కందిపప్పు ధర ఎక్కువ కావడం, ఎండు మిరపకాయల ధర తగ్గడం, జీడిపప్పు ధర విజయవాడ, మద్రాసు ధరలకంటే విశాఖపట్టణంలో మరీ ఎక్కువగా ఉండడం మొదలైన తేడాలు పఠితలు గమనించవచ్చును. కొన్ని వస్తువుల ధరలు—రవాణా మొదలైన ఖర్చుల తేడాలుగా ఏ మాత్రమూ కనిపించడంలేదు. వీటి పెరుగుదలను అదుపులో పెట్టడం చాలా అవసరం అని ఈ పట్టిక సూచిస్తున్నది.

వస్తువు పేరు	విజయవాడలో ధర	విశాఖపట్టణంలో ధర	మద్రాసులో * ధర
కందిపప్పు ఒక కిలో	రూ. పై 3-00	రూ. పై 2-40	రూ. పై 3-10
మిసపపప్పు „	2-35	2-85	3-10
సెనగపప్పు „	2-85	2-75	3-00
పెనరపప్పు „	2-15	2-15	2-86
ఎండుమిరపకాయలు „	13-50	20-00	22-00
వేరుసెనగనూనె „	6-00	6-20	6-00
నువ్వులనూనె „	7-40	10-50	8-00
జీడిపప్పు „	20-00	26-50	23-60
ఆవాలు 100 గ్రాములు	0-40	0-35	0-31
ధనియాలు „	0-62	0-70	0-73

\* మద్రాసులో ఉన్న 'కామధేను' సూపర్ మార్కెట్లో అసలు ధరకు అదనంగా ప్రతి కిలోకు 16 పై. చొప్పున క్లినింగ్, పాకింగ్ చంటి ఛార్జీలు కలిపి ఉంటాయి. కనుక ఈ ధరలు ఆ ప్రకారంగానే లెక్కలోకి తీసుకోవాలి.

# తీరిక నేత్రము



## రంగుల బొమ్మ

ఈ 'రంగులబొమ్మ' అంటే ఏమిటో అని అనుమానించ నక్కరలేదు. ఈ బొమ్మ చాలా అందంగా, ఆకర్షణీయంగా కనిపిస్తుంది. కాస్త తీరిక, కొత్తగా ఏదైనా చేస్తే బావుండుననే ఆసక్తి ఉన్నవాళ్ళు ఈ రంగుల బొమ్మను కట్ట వచ్చు. అలా కట్టాక ఆ రంగుల బొమ్మ (కొత్తరకం సంచి) లోపల కత్తెర, బటన్లు, సూదులువంటి కట్టుపని సరంజామాను వేసి పెట్టుకోవచ్చు. కావాలనుకున్నవాళ్ళు ఈ రంగుల బొమ్మను తమకు సరిపడ్డ తీరులో ఉపయోగించుకోవచ్చు.

రంగులబొమ్మ కట్టడానికి కావలసిన సరంజామా-26 అంగుళాల పొడవు, 7 అంగుళాల వెడల్పు ఉండే నారింజ రంగు ఫెట్టు; అదికాక పచ్చ, గోధుమ రంగు, గులాబీ రంగు, నీలం, నలుపు, పసుపు, చందనం రంగుల ఫెట్టు (ఉన్ని) ముక్కలు (ఈ ముక్కలు పట్టణాలలో రెడీమేడ్ గా దొరుకుతాయి); ఫెవికాల్ జిగురుగొట్టం ఒకటి, 2 మీటర్ల లేన్, లైనింగ్ మెటీరియల్ 1/4 మీటరు, మామూలు కర్టన్ వలయం ఒకటి, ఒక సూది, ఒక కత్తెర.

ఈ సరంజామా అంతా సిద్ధం చేసుకున్నాక ఇక్కడ వివరిస్తున్న పద్ధతి ప్రకారం ముక్కలను జాగ్రత్తగా కత్తిరించడం, కట్టడం చెయ్యాలి.

మొదట నారింజరంగు ఫెట్టును తీసుకుని, 11 వ పేజీలోని వర్ణ చిత్రంలో చూపిన ఆకారంలో వచ్చేలా దాన్ని కత్తిరించాలి.

పచ్చరంగు ఫెట్టు తీసుకుని చిత్రం - 11 లో చూపిన ఆకారంలో వచ్చేలా మీద 2 3/4 అంగుళాల వెడల్పు, పక్కలలో 3 1/4 అంగుళాల పొడవు ఉండేటట్టు ఒకముక్క కత్తిరించుకోవాలి. తర్వాత పచ్చరంగు ఫెట్టు నుంచి 2 3/4 అంగుళాల వెడల్పు, మీది నుంచి కిందికి 5 అంగుళాల ఎత్తు ఉండేలా ఒకముక్క చిత్రం-14 లో చూపినట్లు కత్తిరించుకోవాలి.

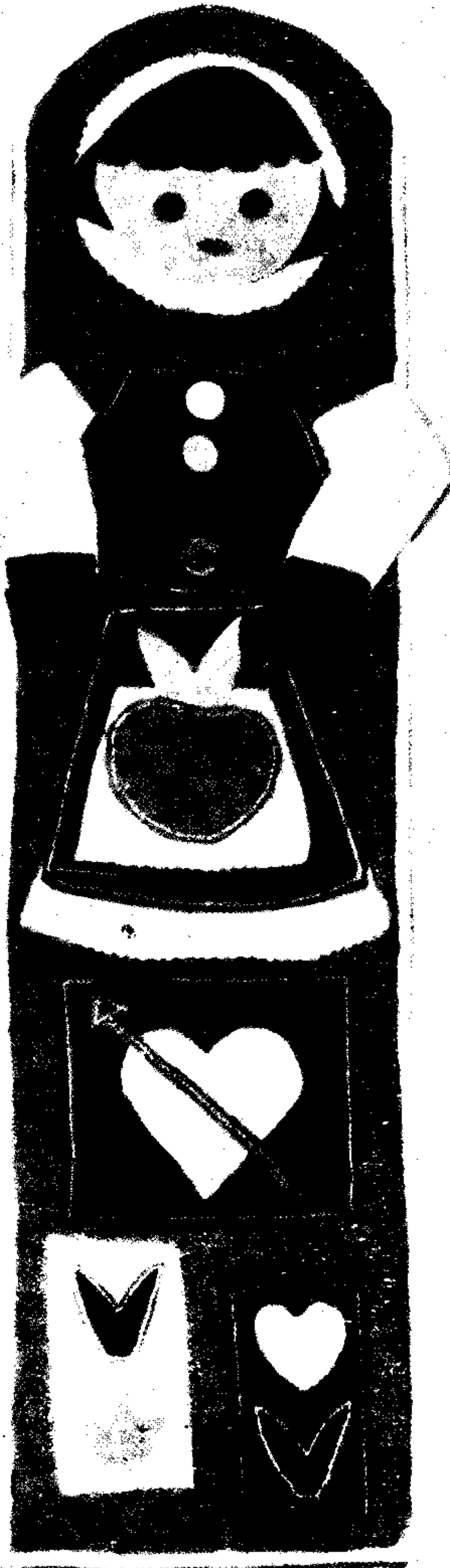
గోధుమరంగు ఫెట్టును తీసుకుని చిత్రం-9 లో చూపినట్లు 1/2 అంగుళం వెడల్పు, 2 అంగుళాల పొడవు ఉన్న ముక్క కత్తిరించుకోవాలి. తర్వాత గోధుమరంగు ఫెట్టును చిత్రం-16 లో చూపిన ఆకారంలో అంతకన్న కాస్త పెద్దముక్క వచ్చేలా కత్తిరించుకోవాలి. అలాగే చిత్రం-21 లో చూపిన బాణం గుర్తును కూడా కాస్త పెద్ద ఆకారంలో కత్తిరించుకోవాలి.

గులాబీరంగు ఫెట్టు ముక్కను తీసుకుని దాన్ని చిత్రం-2 లో చూపినట్లు వృత్తాకారంలో 2 అంగుళాల వ్యాసం ఉండేలా కత్తిరించుకోవాలి. తర్వాత చిత్రం - 17 లోనూ, చిత్రం-25 లోనూ చూపిన ఆకారాలలో గులాబీరంగు ఫెట్టును వాటికన్న రెండు మూడు రెట్లు పెద్దముక్కలు వచ్చేలా కత్తిరించుకోవాలి.

నీలిరంగు ఫెట్టు ముక్కను తీసుకుని చిత్రం-10 లో చూపినట్లు 1/2 అంగుళం వ్యాసం ఉండేటట్లు వృత్తాకారంలో కత్తిరించాలి. 4 3/4 అంగుళాల పొడవు, 4 అంగుళాల వెడల్పు ఉండేలా నీలి ఫెట్టు నుంచి మరోముక్క కత్తిరించాలి (చిత్రం-19).

నల్లరంగు ఫెట్టు తీసుకుని చిత్రం - 3 లో ఉన్నట్లు 2 అంగుళాల వ్యాసం ఉండేలా అర్థ వృత్తాకారంలో కత్తిరించాలి. తర్వాత దానిక్రింది అంచును చిత్రంలో చూపినట్లు కత్తిరించాలి. ఆ తర్వాత నల్ల ఫెట్టు ముక్కనుంచి 1/4 అంగుళం వ్యాసం ఉన్న రెండు వృత్తాకారపు ముక్కలు (చిత్రాలు-4, 5) కత్తిరించుకోవాలి. ఇక చిత్రం-7 లో (చిత్రం 8 - కూడా అదే!) చూపిన ఆకారంలో అంతకన్నా కాస్త పెద్దగా వచ్చేలా (ఒకవైపు 1 1/2 అంగుళం ఉండేలా) కత్తిరించుకోవాలి. ఇవి బొమ్మ చెవులుగా పనిచేస్తాయి. తర్వాత చిత్రం-13 లో చూపిన ఆకారంలో నల్ల ఫెట్టు ముక్కనుంచి నాలుగు ముక్కలు కత్తిరించుకోవాలి. ఈ ముక్క మీది వెడల్పు 1 1/2 అంగుళం, మీదినుంచి కింది అంచువరకు 1 1/2 అంగు





శమూ ఉంచాలి. ఇక నల్ల పెట్టు ముక్క నుంచి 4 అంగుళాల పొడవు, 2 అంగుళాల వెడల్పు (చిత్రం - 23) ఉండే ముక్క ఒకటి కత్తిరించాలి.

ఇక పసుపురంగు పెట్టు తీసుకుని  $2\frac{1}{4}$  అంగుళాల వ్యాసం ఉండేలా ఒక వృత్తాకారపు ముక్క కత్తిరించుకోవాలి. చిత్రం-1 లో చూపినట్లు దాని అంచులను కత్తిరించాలి. పసుపు పెట్టు నుంచి  $5\frac{3}{4}$  అంగుళాల పొడవు,  $1\frac{1}{2}$  అంగుళాల వెడల్పు ఉన్న 4 ముక్కలను (చిత్రం-12 చూడండి) కత్తిరించుకోవాలి. ఇక మిగిలిన పసుపురంగు పెట్టు ముక్కనుంచి 4 అంగుళాల పొడవు, 2 అంగుళాల వెడల్పుగల ముక్కను కత్తిరించాలి.

ఇలా ఈ పెట్టు ముక్కలను జాగ్రత్తగా కత్తిరించి వేటికవి విడి విడిగా ఉంచుకున్న తర్వాత రంగులబొమ్మను రూపొందించడం తేలిక.

రూమాలు పెట్టే



ఈ కత్తిరింపులే కాక మరికొన్ని చిల్లరమల్లర కత్తిరింపులు కూడా ఉన్నాయి. వాటిని బొమ్మను కుడుతూ తెలుసుకోవచ్చు.

మొదట చిత్రం-1 లో చూపిన పసుపురంగు వృత్తాన్ని తీసుకుని దాన్ని నారింజరంగు పెట్టు ముక్క మీద ఉంచి చుట్టూ 1 అంగుళం ఎడం విడిచిపెట్టాలి. దాన్ని వెనుక కుట్టుతో నారింజ పెట్టుకు కట్టాలి.

తర్వాత చిత్రం 2-లో చూపిన గులాబీ పెట్టు వృత్తాన్ని ఈ పసుపు రంగు పెట్టుమీద ఉంచాలి. దాని రెండువైపులా రెండు నల్ల పెట్టు చెవులు (చిత్రాలు 7,8) అమర్చాలి. ఈ చెవులు గులాబీ పెట్టు కింద కనీసం  $\frac{1}{4}$  అంగుళమన్నా ఉండాలి. ఈ  $\frac{1}{4}$  అంగుళం మేరను పసుపు పెట్టుకు అతకాలి. ఆ తర్వాత వృత్తాకారంలోని గులాబీ పెట్టును కూడా అతకాలి (అతకడానికి ఫెవికాల్ జిగురు వాడాలి).

చిత్రం-3 లో చూపిన నల్లరంగు పెట్టు ముక్క బొమ్మలోని అమ్మాయి జుట్టుగా వనికి వస్తుంది. అంచేత దాన్ని తెచ్చి చిత్రం-2 లోని గులాబీ పెట్టు ముక్కమీద పైభాగంలో అతకాలి. ఆ తర్వాత 4, 5 చిత్రాలలో చూపినట్లు కత్తిరించుకున్న  $\frac{1}{4}$  అంగుళం వ్యాసం గల వృత్తాకారపు

ముక్కలను తీసుకుని వాటిని జాట్లు (అంటే చిత్రం-9 లోని నల్ల పెట్టు) కింద కాస్త ఎడం వదలి, సమానమైన దూరంలో ఉండేలా అతకాలి. ఈ రెండు వృత్తాలు బొమ్మ కళ్ళు. ఇక కళ్ళ నుంచి మరికాస్త కింద మధ్య భాగంలో చిత్రం-8 లో చూపిన నారింజ పెట్టు ముక్కను తెచ్చి అతకాలి. ఈ ముక్క బొమ్మ పెదవులను సూచిస్తుంది. ఇవన్నీ అతికాక బొమ్మ ముఖం సిద్ధం అవుతుంది.

తర్వాత చిత్రం 9 లో చూపిన గోధుమ రంగు ముక్క మీద మధ్య భాగాన చిత్రం-10 లో చూపిన నీలి రంగు వృత్తాన్ని ఉంచి అతకాలి. తర్వాత ఈ ముక్కను బొమ్మ ముఖం కింద అతకాలి. ఈ ముక్క బొమ్మకు 'చై' వంటి దన్నుమాట.

ఇది ఇలా ఉండగానే చిత్రం-11 లో చూపిన పచ్చ రంగు ముక్క తీసుకోవాలి. దాని మధ్య నాలుగు చిన్న వృత్తాకారపు ముక్కలను (పసుపు, గులాబీ, నీలం, నారింజ రంగు ముక్కలు) ఒక దాని కింద ఒకటి సమానమైన దూరంలో ఉంచి అతకాలి. తర్వాత ఇలా ముక్కలతో అతికిన పచ్చ పెట్టు ముక్కను తీసుకుని బొమ్మ ముఖం కింద కుట్టిన చై కింద అమర్చాలి. 11 పేజీలోని వర్ణచిత్రం చూస్తే ఇది ఇలా అమర్చాలో తెలుస్తుంది. అలా అమర్చాక పచ్చ పెట్టు ముక్క మీది భాగాన్ని నారింజపెట్టుకు కలిపి వెనుక కుట్టు కుట్టాలి. ఇలా కుట్టడంవల్ల దూరం నుంచి చూడడానికి ఈ పచ్చ ముక్క తమాషాగా అతుకు వేసినట్టు కనిపిస్తుంది.

తర్వాత చిత్రం-12లో చూపిన ఆకారంలో ఉండే నాలుగు పసుపు పెట్టు ముక్కలు తీసుకోవాలి. ఈ నాలుగు ముక్కలూ బొమ్మ చేతులు చెయ్యడానికి ఉపయోగపడతాయి. నాలుగు పసుపు ముక్కల నుంచి రెండు ముక్కలు తీసుకోవాలి. ఆ రెండు ముక్కలను పొడవు వెంబడి, ఒక దానికొకటి వెనుక కుట్టుతో అంచులను కుట్టాలి. ఇలాగే తక్కిన రెండు ముక్కలు కూడా కలిపి కుట్టాలి.

చిత్రం-13 లో చూపిన నల్లరంగు పెట్టు ముక్కలు నాలుగూ తీసుకోవాలి. వాటిలో రెండు ముక్కలు తీసుకుని, వాటిని ఒకదాని మీద ఒకటి సరిగా అమర్చి ఉంచాలి. వాటిని అలాగే తీసుకుని మీద కుట్టి ఉంచుకున్న పసుపురంగు చేతిముక్క

ఒకదాని చివర ఉంచాలి. అలా ఉంచి ఆ చేతి ముక్క చివర  $\frac{1}{4}$  అంగుళం మేర రెండు నల్ల పెట్టు ముక్కల మధ్య ఉండేలా చూసుకుని, వెనుక కుట్టుతో అంచులను కలిపి కుట్టాలి. ఇలాగే తక్కిన రెండు నల్ల పెట్టు ముక్కలనూ, మరో చేతికి కలిపి కుట్టాలి. ఇలా చేశాక చేతులకు అరిచేతులు ఏర్పడుతాయి.

ఇలా విడివిడిగా రూపొందించిన రెండు చేతులలోనూ మొదట ఒకదాన్ని తీసుకోవాలి. దాన్ని బొమ్మ చైకింద కుట్టిన పచ్చరంగు పెట్టు ముక్క (చిత్రం-11 లో ముక్క) నుంచి ఒక పక్క  $\frac{1}{4}$  అంగుళం కింద ఉండేటట్టు అమర్చాలి. అలాగే మరో చేతిని రెండో వైపు ఉంచాలి. ఈ చేతులను పచ్చ ముక్క రెండు వైపులా, జేబులు కుట్టినట్టు 11 వ పేజీలోని వర్ణచిత్రంలో చూపినట్టు మడిచి వెనుక కుట్టుతో కుట్టాలి. ఇలా కుట్టడం వల్ల చేతులు సరిగా అమరుతాయి. మదత సరిగా పెట్టి కుట్టాక అరిచేతులను ఫెవికాల్తో వాటి కింది పెట్టు ముక్కకు అతకాలి.

ఇప్పటికి బొమ్మకు ముఖం, చై, పచ్చ రంగు చొక్కా, చేతులు తయారయ్యాయి.

ఇక చిత్రం-15 లో చూపిన ఆకారంలో ఉండేటట్టు మీద  $2\frac{1}{2}$  అంగుళాల వెడల్పు మీది నుంచి కింది దాకా 3 అంగుళాల ఎత్తు ఉండేలా చందనం రంగు ముక్క నుంచి ఒక ముక్క కత్తిరించుకోవాలి. ఆ ముక్కమధ్య చిత్రం-18 లో చూపినట్టు కత్తిరించి తీసిన గోధుమ రంగు పెట్టు ముక్కను అమర్చాలి. ఈ గోధుమ రంగు ముక్క నుంచి  $\frac{1}{4}$  అంగుళం లోపల ఉండేలా చిత్రం-17 లో చూపిన గులాబీ రంగు ముక్కను అమర్చాలి. తర్వాత ఈ ముక్కలను జాగ్రత్తగా ఒకదానికొకటి వెనుక కుట్టుతో కలిపి కుట్టాలి. అంటే చిత్రం-15 లో చూపిన ముక్క మీద చిత్రం-18 లోనూ, చిత్రం-17 లోనూ చూపిన ముక్కలను కలిపి కుట్టామన్నమాట.

ఇలా చిత్రం-15 లోని ముక్కను పూర్తిగా కుట్టిన తర్వాత దాన్ని చిత్రం-14 లోని ముక్క మీద అమర్చాలి. తర్వాత చిత్రం-18 లో చూపిన ఆకారంలో ఉండేటట్టు మీద  $5\frac{1}{2}$  అంగుళాల వెడల్పు, మీదినుంచి కిందికి 1 అంగుళం ఎత్తు ఉండే ముక్కను చందనం రంగు పెట్టు నుంచి ఒకటి కత్తిరించుకోవాలి. ఈ ముక్కను చిత్రం-14 లో చూపిన ముక్క కింద అమర్చాలి. ఈ

రెండు ముక్కలను కలిపి కుట్టాలి. పచ్చరంగు ముక్క మూడు వైపులనూ కలిపి వెనుక కుట్టుతో జేబులా కుట్టాలి. ఈ ముక్కలను బొమ్మ చేతుల కింద పెట్టి కుట్టాలి.

ఇక చిత్రం-19 లో చూపిన నీలిరంగు ముక్క తీసుకుని దానిమీద చిత్రం-20 లో చూపిన గుండె ఆకారాన్నీ, చిత్రం-21 లో చూపిన బాణం గుర్తునూ వెనుక కుట్టుతో కుట్టాలి. చిత్రం-20 లో చూపిన గుండె ఆకారంకన్నా మరింత పెద్దగా చందనంరంగు పెట్టునుంచి ఒకముక్క కత్తిరించు కోవాలి. చిత్రం-19 లోని నీలి రంగు ముక్కను బొమ్మ చేతుల కింద పెట్టి కుట్టిన పచ్చ రంగు ముక్క కింద ఉంచి వెనుక కుట్టుతో కింద ఉన్న నారింజ పెట్టును కుట్టాలి.

చిత్రం-22 లో చూపినట్టు కత్తిరించుకున్న పసుపు రంగు ముక్కను, చిత్రం-24, చిత్రం-25 లలో చూపినట్టు కత్తిరించుకున్న పచ్చ, గులాబీ రంగు ముక్కలను తీసుకోవాలి. పసుపు రంగు ముక్క మీద-ఒక దాని కింద ఒకటి వచ్చేలా పచ్చ, గులాబీ రంగు ముక్కలను వెనుక కుట్టుతో కలిపి కుట్టాలి. ఈ పసుపు ముక్కను అలాగే తీసుకుని బొమ్మ కింది భాగంలో 11 వ పేజీలోని వర్ణ చిత్రంలో చూపినట్టు ఎడమవైపున ఉంచి అతకాలి.

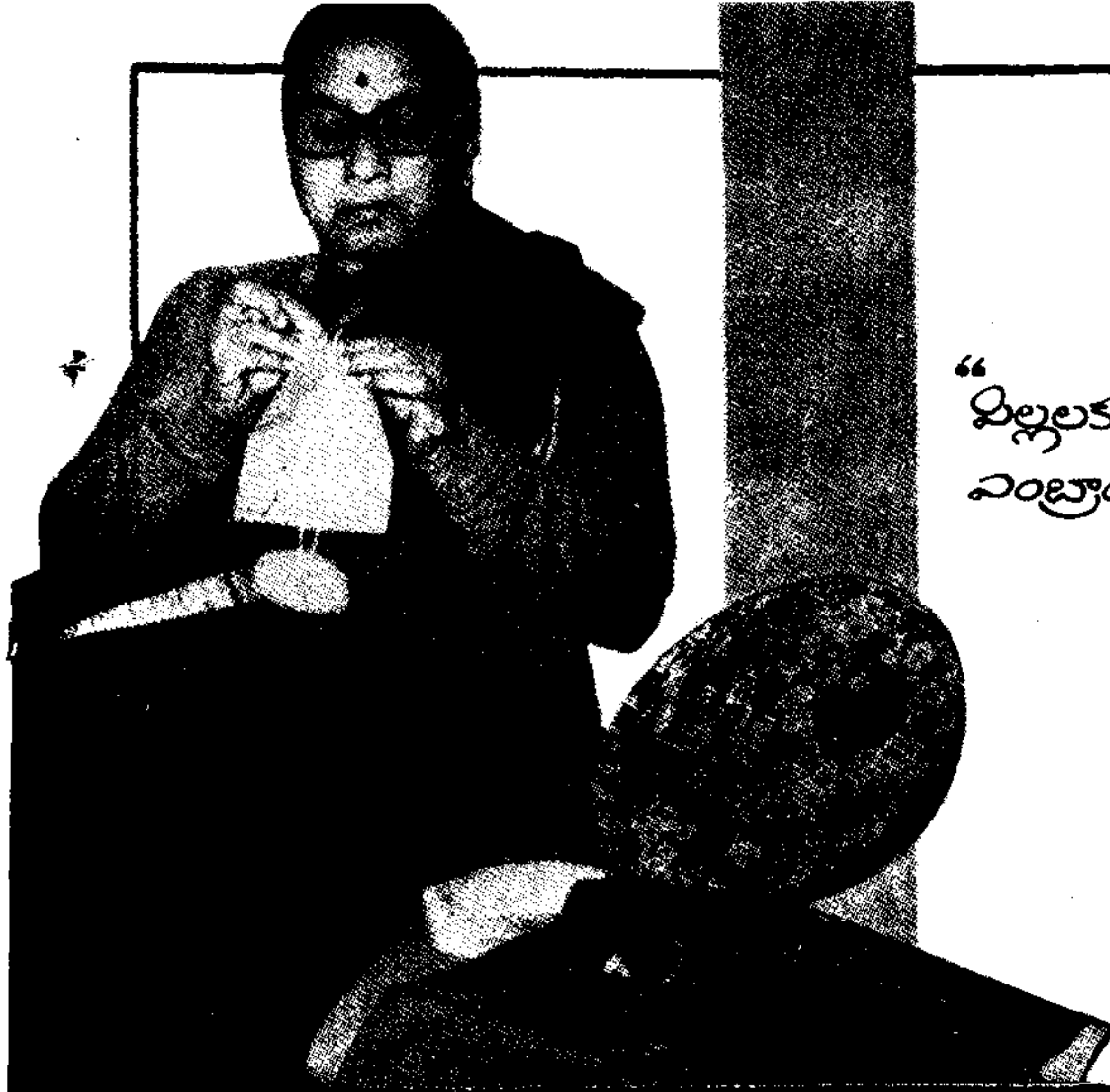
తర్వాత చిత్రం-23 లో చూపినట్టు కత్తిరించిన నలుపు రంగు ముక్కను తీసుకుని దాని మీద-చిత్రం-26 (అంటే చిత్రం-24 లో ఉన్న పచ్చ రంగు ముక్కవంటి ముక్క) లోని పచ్చ రంగు ముక్కనూ, చిత్రం-27 లో చూపినట్టు కత్తిరించి తీసిన ముక్కను ఒక దాని కింద ఒకటి వచ్చేలా ఉంచి వెనుక కుట్టుతో కుట్టాలి. ఈ ముక్కను బొమ్మ కింద భాగాన కుడివైపున ఉంచి అతకాలి.

తర్వాత 25 అంగుళాల రైనింగ్ మెటీరియల్ ను కత్తిరించి తీసుకోవాలి. నారింజపెట్టు అన్ని అంచులనూ లేసుతో కుట్టాలి. ఈ లేసు వెనుక రైనింగును అమర్చి ఆ రెండిటిని జాగ్రత్తగా కలిపి కుట్టాలి.

కర్జన్ వలయాన్ని తీసుకుని దానిగుండా పసుపు రంగు పెట్టు (4 అంగుళాల పొడవు,  $1\frac{1}{2}$  అంగుళం వెడల్పుగల) ముక్కను పోనిచ్చి, వలయంలాచేసి దాన్ని బొమ్మ తలమీద ఉన్న భాగంలో కలిపి కుట్టాలి. ఇలా చెయ్యడం వల్ల బొమ్మను వేలాడదీయడం తేలిక.

[45 వ పేజీ చూడండి]





“పిల్లలకు చదువు చెప్పటానికి కూడా  
ఎంత్రాయడలేని ఉపయోగించవచ్చు”

—శ్రీమతి సుగుణరావు

శ్రీమతి డిల్లీ ఆంధ్రా హైస్కూల్లో హేండ్ క్రాఫ్ట్ ఎగ్జిబిషన్ జరిగింది. ఆ ఎగ్జిబిషన్ నడిపిన వారు శ్రీమతి సుగుణరావు. అందులోని వస్తువులన్నీ ఆమె తయారు చేసినవే. డిల్లీ హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తులు తాతాచారిగారు వంటి ప్రముఖులు చాలామంది సుగుణరావుగారి పని తనాన్ని మెచ్చుకున్నారు.

ఆమె ప్రదర్శనలో చాలా వస్తువులున్నప్పటికీ స్కూలు పిల్లలకోసం ఎంత్రాయడరీ చేసిన వస్తువులు అందరనీ ఆకర్షించాయి. ఎంత్రాయడరీ చాలామంది ప్రీలకి ఇష్టమైన విషయమే! ఆయితే ఎంత్రాయడరీని, పిల్లలకి చదువు చెప్పటానికి ఉపయోగించవచ్చని సుగుణరావు ఎగ్జిబిషన్ రుజువు చేసింది. ఉదాహరణకి, నలుచదరపు రంగురంగుల గుడ్డముక్కలమీద ఎ - జెడ్ అక్షరాలని కుట్టి, అటువంటి కొన్ని నెట్లను ఒక అట్ట పెట్టె నిండా నింపారు.

పిల్లలకి పదాలను డిక్టేటు చేస్తే, ఆ పదాలకి కావలసిన అక్షరాలున్న గుడ్డ ముక్కలను తీసి పిల్లలు పేరుస్తారు. పలకమీద రాయటం, చెరపటంకన్నా, రంగు రంగుల అక్షరాలను పేర్చటం పిల్లలకి చాలా నచ్చుతుంది. అలాగే

ఒక మాదిరి దళసరి గుడ్డలను చేర్చి ఎక్స్ పోజిజు పుస్తకంలా తయారుచేశారు. దీనిలో ఒకటి నుంచి నూరుదాకా అంతెలు, పదహారు ఎక్కాలు రంగుల దారాలతో కుట్టారు. ఇంకో గుడ్డల పుస్తకంలో, చిన్న చిన్న కూడికలు, తీసివేతలు, గుణితాలూ, భాగహారాలూ కూడా దారాలతో కుట్టారు. అలాగే పక్షులు, జంతువులు వంటి బొమ్మలను దిగువనే వాటి పేర్లను గుడ్డల మీద ఎంత్రాయడరీ చేసి పుస్తకంలా తయారుచేశారు. నిజానికి యివి మనం కూడా చేయొచ్చు. చాలా ఓవీక మాత్రం అవసరం. మేలు రకం గుడ్డలు వాడితే, పిల్లలు తరచూ వాడటం వల్ల మానినా, ఉతికి, ఇస్త్రీ చేసి మళ్ళీ క్రొత్తగా కనిపించేలా చేయొచ్చు. ఇలాటి గుడ్డల పుస్తకాలు ఎన్నాళ్ళన్నా వాడొచ్చు; ఇవి పలకల్లా విరిగిపోతాయన్న భయంలేదు.

“గుడ్డల మీద ఎంత్రాయడరీ చెయ్యడమే కదా! అందులో పెద్ద చెప్పుకోతగ్గంత ఏముంది?” అని కొందరికి అనిపించవచ్చు. “అయితే అలా ఎంతమంది చేయగలుగుతున్నారు? పిల్లల చదువుల విషయంలో ఇంత శ్రద్ధ ఎవరు తీసుకుంటున్నారు? వాళ్ళ మనస్సులకి హత్తుకునేటట్లు ఇంట్లో పాఠాలు ఎందరు చెప్పగలుగుతున్నారు?” అని అడిగితే

మాత్రం సుగుణరావు వంటి వాళ్ళే సమాధానం చెప్పాలి!

సుగుణరావుగారు ఏర్పాటు చేసిన తమ హేండ్ క్రాఫ్ట్ ఎగ్జిబిషన్ లో ఎంత్రాయడరీ వస్తువులే కాక యింకా చాలా చాలా చోటు చేసుకున్నాయి. ‘ఎంత్రాయడరీ’ ఒకటే ఆమె హాబీకాదు—ప్రముఖుల జీవిత చరిత్రలు చదవటం, మంచి వ్యాసాలు నేకరించటం, పిల్లలకోసం బాల సాహిత్యంలోంచి మేలురకం రచనలను ఏరి చేర్చటం, బాటిక్ వర్క్ లాటి హాబీలు ఆమెకు చాలా ఉన్నాయి. ఈ మధ్యనే ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సందర్భంలో డిల్లీలోని ప్రముఖ ఆంధ్రుల గురించి ఆమె ఒక డైరెక్టరీ తయారు చేశారు. డిల్లీ ఆంధ్రా ఎడ్యుకేషన్ సొసైటీ లైబ్రరీ డెవలప్ మెంట్ చేర్మన్ (సారీ! చేర్మన్ అనాలి!), డిల్లీ కూచిపూడి డాన్సు అకాడమీ కార్యదర్శినికూడా వీరే!

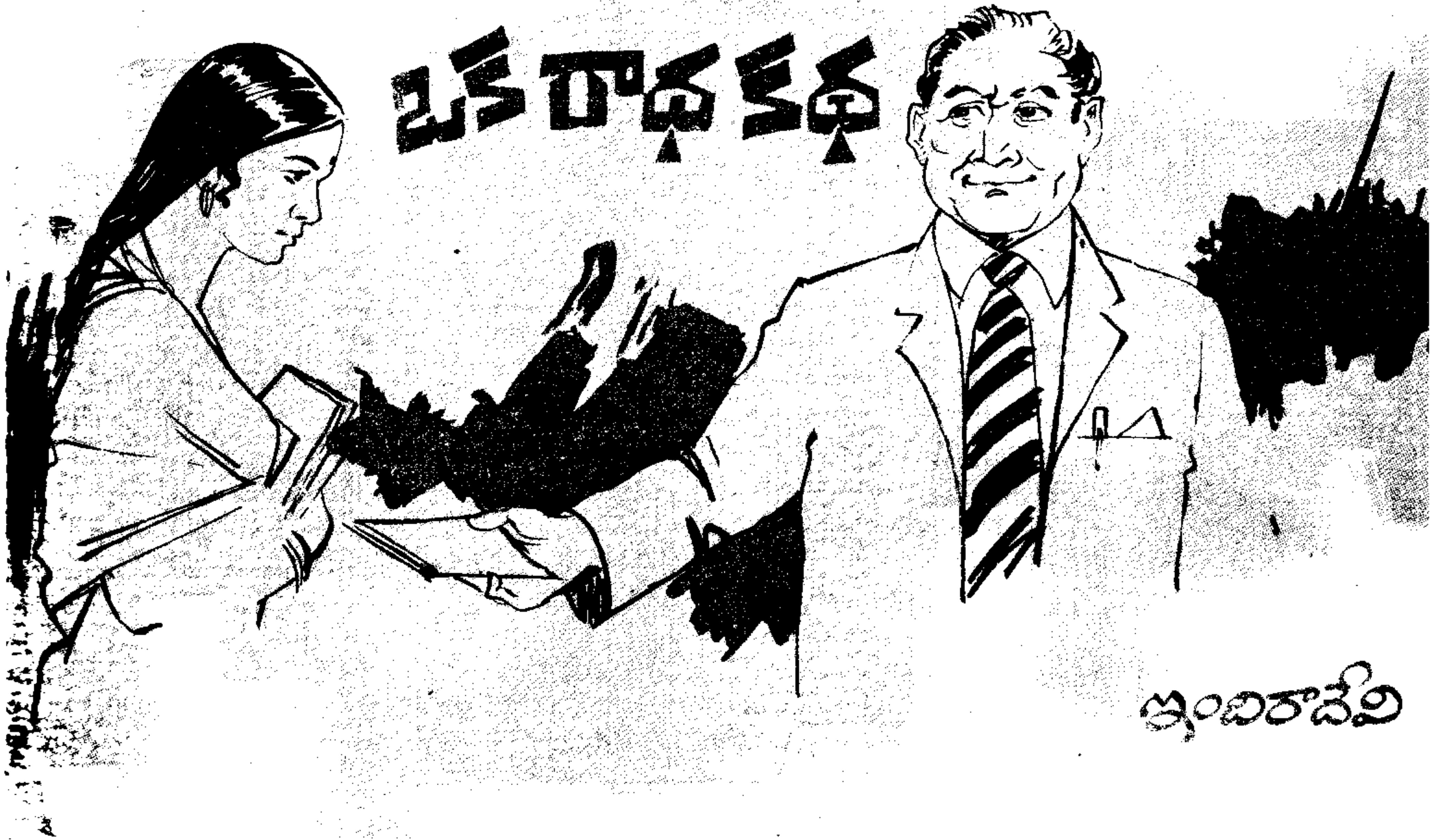
శ్రీమతి సుగుణరావు ఇన్ని బాధ్యతలను చేపట్టి, ఇన్నిపనులు సమర్థంగా చెయ్యడానికి తమ భర్త శ్రీ జె. వి. రావు (మినిస్ట్రీ ఆఫ్ విప్పింగ్ లో డిప్యూటీ సెక్రటరీ) గారి ప్రోత్సాహం చాలా వరకు కారణం అంటారు.

—ఆర్. సత్య





# ఒక రాధ కథ



అంబికాదేవి

నెలల పిల్లగా వున్నప్పుడు ఎంతో ముద్దాచ్చేది రాధ. కానీ తల్లి జానకమ్మ ఎప్పుడూ ముద్దు పెట్టుకునేది కాదు. ఏటేటా కాన్పులతో, బీడ తనంతో, అహర్నిశలూ చాకిరీతో సతమవుతూండే ఆవిడకి కూతుర్ని ముద్దాడటానికి తీరికగాని ఓపికగాని లేదు. నడుచుకుంటూ తండ్రి దగ్గరికి వెళ్తే 'చీ-పోవే మొద్దూ-నాకు పనుంది అవతల' అని విసుక్కునేవా డాయన.

కొంచెం జ్ఞానం వచ్చింది రాధకి.

అందరు తల్లులూ పిల్లల్ని ముద్దు చేస్తుంటే, పిండివంటలు చేసిపెడుతుంటే ఆశగా చప్పరించేది. బజారునుంచి మంచి మంచి బొమ్మలూ, కొత్త బట్టలూ కొనితెచ్చి పెడుతుంటే కళ్ళు ఇంతింతలు చేసుకుని చూసేది. దుఃఖం ముంచుకోచ్చేది. ఆ పిల్లల మీద కచ్చ పుట్టుకొచ్చేది.

అమ్మా నాన్నలని అడిగి అడిగి విసిగి పోయింది. పాత చీరల్లో చింపి కూతుళ్ళకు గెస్తు కుట్టేది జానకి. ఎప్పుడైనా కొత్త గొను కొన్నా

వీటిదే కొనేది - పసి రాధకేంతెలుసు ఇంతమందిని పోషించే స్తోమత నాన్నకి లేదనీ - సమర్థించుకుని చాకిరీ చేసే ఓపిక తల్లికి లేదనీ?

చిన్న చిన్న కోరికలు కూడా తీరకుండా ఉండి పోయేయి రాధకి. అంత చిన్నప్పట్నుంచీ అసంతృప్తి, దుఃఖం ఆమె గుండెలో నివాసం ఏర్పరచు కున్నాయి. "ఆఖరికి రిబ్బన్నూ, చాక్లెట్లూ కూడా కొనిపెట్టరు అమ్మా నాన్నా, చీ - వాళ్ళు మంచి వాళ్ళుకారు - నేను అందంగా ఉండను కాబోలు నా కేంకొని పెట్టరు - అన్నీ అక్కయ్యల కే కొంటారు. ఇంత అన్నయ్య సంగతి సరేసరి" అని బాధ పడేది.

ఒకరోజు విసుక్కుంటూ జడ వేస్తున్నది రెండో అక్కయ్య భర్గవి. నెమ్మదిగా జంకుగా "అక్కయ్యా: వాళ్ళ శాంత రోజూ రెండు జడలు వేసుకుంటుంది గదే - నా కివ్వాలొక్కసారి వెయ్యవూ?" అని అడిగింది రాధ.

"ఆ నీ మొహానికి తోడు రెండు జడలు

తక్కువైనాయా? వెధవ్వేషాలు వెయ్యకు. నాచు చిరాకొస్తుంది. తొందరగా నా ఫ్రెండింటికి పోదా మనుకుంటుంటే నీకు జడెయ్యమని పురచూయిం చింది అమ్మ. వెధవ ఇల్లూ - వెధవ చాకిరీ. చస్తు న్నాను" అని గబగబా ఒకే జడేసి వెళ్ళిపోయింది.

భరించలేని ఉక్రోశం వచ్చింది రాధకి. కళ్ళల్లో నీళ్ళు నిలిచాయి. అద్దం పెంకులో మొహం చూసు కుంది. జిడ్డుగా వుంది. "హూ నేనే గనక సబ్బెట్టి తోముకుంటే వాళ్ళ శాంతకంటే బానే వుంటాను. కానీ నాన్న సబ్బు తేనేతేడుగా. ఎప్పుడూ ఆ దిక్కుమాలిన సున్నిపిండి, కుంకుమ కాయ - చీ -" అనుకుంది.

ఆ సాయంత్రం నీళ్ళు పోసుకోనని మొరాయిం చింది రాధ. అక్కయ్యల ద్వారా తల్లికి చేరిందీ వార్త. గరిటెతో సహా పెరట్లోకి వచ్చి "ఏమే, ఏమొచ్చిందే నీకు మాయరోగం?" అని అడిగిం దావిడ.

"సబ్బు కావాలి" అన్నది రాధ జంకుకుండా.

“అ! వేరెచు లేవు - సబ్బు కావాలేం సబ్బు - నీ అందానికి తోడు అదొక్కటే తక్కువైంది. వేషాలెయ్యకుండా నీళ్ళు పోసుకో ముందు” అని కోప్పడింది.

రాధ తదర్థేడు - అలాగే నిలబడిపోయింది.

జానకమ్మ కోపం అవదులు దాటింది. నాలుగు వడ్డించి బరబరా లాక్కెళ్ళి నీళ్ళుపోశా ననిపించింది దావిడ.

అసంతృప్తి, కోపం, దుఃఖం ముంచుకు వచ్చాయి రాధకు. తల్లి అన్నానికి పిలిస్తే వెళ్ళ లేదు. తల్లి బతిమాలినా, కూడా రాధ ఆ రోజు అన్నం తినలేదు.

ఆకలేస్తున్నా సరే అన్నం తినకుండా అట్లాగే నిద్రపోయింది రాధ. “చీ - మా అమ్మకు నా మీద అస్సలు ప్రేమ లేదు. ఎప్పుడూ తిడుతూనే వుంటుంది” అనుకున్నది. కానీ ఆ పూట తాను తినలేదని తల్లి కూడా అన్నం మానేసిందని ఆమెకు తెలియలేదు.

ఎందుకో అందుకు రోజూ ఏడుస్తూనే వుండేది రాధ. జానకమ్మ ఓర్పు నశించి పోయింది. తత్ఫలితంగా రాధకి రోజూ దెబ్బలు తగిలేవి. పిల్లలో కళలేదు. నైరాశ్యం గూడుకట్టుకున్న ముఖం - ఆ పిల్ల ఈడు వాళ్ళంతా ఉత్సాహంగా కేరింతలు కొడుతూంటే తను దిగులుగా ఒక చోట కూర్చునేది. ప్రపంచంలో తనెందుకూ కొరగానిదనే అభిప్రాయం ఆమె పని మనసులో నాటుకుపోయింది. ఆత్మవిశ్వాసం నశించింది. తల్లి తిట్లూ తండ్రీనిరసనా ఆమెను అమితంగా క్రుంగదీశాయి - “పనికిమాలినదానా, దరిద్రపు మొహమా! ఏడుపుగొట్టు పెద్దమ్మా!” అని రకరకాలుగా తిట్టేది తల్లి. పిల్లది సున్నిత హృదయం. ఒక్కొక్క తిట్టూ ఆమె గుండెలో బాణంలా గుచ్చుకుంటాయన్న జ్ఞానం లేదావిడకి.

తల్లిదండ్రుల తిట్లకు మొదట్లో ఉక్రోశపడేది రాధ. కాని రానురాను తను నిజంగా చచ్చుదద్దమ్మే కాబోలు అనుకునేది - వదేవదే తననీ, తన అసమర్థతను నిందించుకుంటూ ఏపని చేయ బోయినా ఆమె చేతయ్యేదికాదు. ఇంట్లో అందరికీ మరింత లోకువయ్యేది. ఎప్పుడూ ఎవరితో మాట్లాడకుండా ఒంటరిగా ఏడుస్తూ కూచునేది. అత్యంత సున్నితమూ, మృదుమధురమూ, ఆపేక్ష పూరితమూ అయిన ఆ బాలిక హృదయం కఠిన దంష్ట్రలమధ్య చిక్కుకుని నలిగిపోతోంది.

రాధను స్కూల్లో చేర్చారు. బీదగా, జాలిగా అమాయకంగా వుండే ఆ పిల్లనీ, ఆమె పిచ్చి వాలకాన్నీ చూసి స్కూలు పిల్లలకి ఆశ్చర్యం కలిగింది. ఖాళీ దొరికినప్పుడల్లా రాధ చుట్టూ మూగేవాళ్ళు అందరూ. ఆమెను నానా రకాలుగా వేళాకోళం చేసేవారు.

“అరె. అమ్మ మాటలు నిజమే. నేను ఎందుకూ పనికిరానని వీళ్ళూ అంటున్నారు” అని తన అసమర్థతను రూఢి చేసుకున్నది రాధ.

ఇద్దరు ముగ్గురు మాత్రం మంచి అమ్మాయి లుండేవాళ్ళు. “మరీ అంత అమాయకంగా ఉండకు రాధా! గడుసుగా వుంటే నీ జోలికిరారు. మేమూ బీదవాళ్ళమే. కానీ వాళ్ళు మమ్మల్ని ఎగతాళి చెయ్యగలుగుతున్నారా?” అని చెప్పే వాళ్ళు కానీ రాధకు గడుసుగా లొక్కంగా వుండటం చేతకాలేదు.

ప్రతి క్లాసు ఎట్లాగో ప్యానెనానన్పించి చివరకి ఎస్సెల్సీ గట్టు కూడా దాటేసింది రాధ - ఇంట్లో వాళ్ళిచ్చే అమితమైన నిరుత్సాహానికి ఎదురొడ్డుతూ, ఇంటెడు చాకిరీ చేస్తూ, అనుక్షణమూ దుఃఖ పడుతూ, దిగులు పడుతూ ఆ పాఠాలు చదివి ప్యానెనానన్పించుకునేటప్పటికి ఆ పిల్లలో వున్న శక్తికాస్తా చచ్చిపోయింది. అసలే మెదడుకి చురుకుదనం తక్కువ. తల ప్రాణం తోకకి వచ్చింది.

ఇంక చదవవద్దన్నారు ఆమె తల్లిదండ్రులు. వాళ్ళ ఆదేశం ప్రకారమే మూడవ ఫారంతో పెద్దమ్మాయి నాలుగవ ఫారంతో రెండో అమ్మాయి, ఐదవ ఫారంతో మూడో అమ్మాయి చదువు మానేసి ఇంట్లో కూర్చున్నారు. వాళ్ళకు పొద్దుపోదు. చవకరకం నవలలు చదవటం తప్పించి మరేం చెయ్యరు. పిల్లలకెట్లా పెళ్ళి చెయ్యటమో తోచక రాత్రీపగలూ దిగులు పడు తున్నారుతల్లిదండ్రులు. తను కూడా చదువు మానేసి గోళ్ళు గిల్లుకుంటూ ఎందుకు కాలక్షేపం చెయ్యాలో అర్థం కాలేదు రాధకి. దాంతో ఆమె చదువు మానేయడానికి ఒప్పుకోలేదు. మూడు రోజులు ఏడ్చి, ఉపవాసాలు చేసి ఎట్లాగైతేనేం సాధించింది. కాలేజీలో చేరింది. ఆయేదే కాలేజీలో చేరాడు ఆమె అన్నయ్య రమణ కూడా.

కాలేజీలో కూడా దురదృష్టం వదలలేదు. ఎనభైమంది వుండే వాళ్ళు క్లాసులో. మగపిల్లలు 60 మందికి ఆమె విషయం పట్టలేదు. పట్టిందల్లా ఆడపిల్లలకే. రాధ నడిస్తే వింత. మాట్లాడితే

వింత. తను ఎక్కడికి వెళ్తే అక్కడ ఈ అవహేళన ఏమిటో అంచుబట్టలేదు రాధకి. ఎంత నిర్దిష్టంగా వుందామనుకున్నా ఎత్తింది మనిషి జన్మ గినక మనసు గిలగిలలాడక తప్పటంలేదు.

రాధ అమాయకురాలే కావచ్చు. కానీ దుష్టు రాలుకాదు. బీదపిల్లే గాని మోసగత్తెకాదు. త్రికరణ శుద్ధిగా ఏ ప్రాణికి హాని చెయ్యాలను కోదు. ఒక్కవైసా ఎవళ్ళనీ అడగదు. తల్లి అన్నం పెడితే తింటుంది లేకపోతే తినకుండానే కాలేజీకి వెళ్తుంది.

ఎంత జాగ్రత్తగా, ఎంత నిర్వికారంగా వుందా మని చూసినా దుఃఖమయమూ, అవహేళనా భరితమూ అయిన జీవితమే ఎదురౌతున్నది. ఈ జీవితంలో ఎప్పటికైనా వెలుగురేఖ ప్రసరిస్తుందా? ముసురుకున్న చీకటిపటా పంచలౌతుందా - అను కుంటూ ఎదురుచూసేది రాధ.

కాలేజీలో బీ. జే. ఆర్. అని జువాలజీ డిమాన్ స్ట్రీట రొకాయన ఉండేవాడు. కొంచెం స్థూలదేహం ఆయనది. అందుకని అందరూ ఎగతాళి చేస్తారు. అసలాయన ఇంటి పేరు ఎవరికీ తెలీదుగాని బీ. అనే అక్షరానికి రెండు రూపాలు కల్పించి ముద్దుగా పిలుచుకునేవాళ్ళు బొండు జనార్దనరావనీ బడ్డూ జనార్దనరావనీ.

ఒకరోజు రాధ దృష్టి అంతా కేంద్రీకరించి జువాలజీ ప్రాక్టికల్స్ చేస్తున్నది. జనార్దనరావు నెమ్మదిగా ఆమె వెనక్కు వచ్చి నిలబడ్డాడు. ఆమె గమనించలేదు. మెల్లిగా ఏదో అన్నాడు. ఆమె అది వినలేదు.

పక్క సీటులో అమ్మాయి హెచ్చరించేసరికి ఉలిక్కిపడింది. చూస్తే ఏముంది? వెనకాల మేస్తారు. అదో రకంగా వుందాయన మొహం.

వణికిపోయింది రాధ.

ఆయన కూడా చలించిపోయాడు. వెంటనే స్మృతిలోకివచ్చి గబగబా అక్కడినుంచి వెళ్ళి పోయాడు.

పక్కమ్మాయి చిత్రంగా చూస్తోంది.

రాధ పరిస్థితి అయోమయంగా వుంది. గుండె దడదడలాడుతోంది - ఆ మధ్య ఆమె ఒంట్లో ఏం బావుండటం లేదు. మందు ఇప్పించటానికి ఎవరికి పట్టింది?

తర్వాత వారం అయిందో లేదో - కెమిస్ట్రీ క్లాసుకు వెళ్తోంది నెమ్మదిగా నడుచుకుంటూ - ఎప్పుడూ అందరికంటే వెనకబడుతూనే వుంటుంది



రాధ-అంతలో ఎక్కడినుంచో గబగబా వచ్చాడు జనార్దనరావు. ఆమె చేతిలో ఒక కవరుపెట్టి గిరుక్కున వెళ్ళిపోయాడు.

ముచ్చెమటలు పోశాయి రాధకి.

ఆ కవరు పుస్తకాల్లో పెట్టేసుకుని ముందు వెళ్తున్న అమ్మాయిలను కలుసుకుంది. రమామణి అనే గజుగ్గాయి ఆమె బుజం మీదికి వంగి గుస గుసలాడింది “ప్రేమ లేఖ!” అని.

“చీ - ఎట్టే” అని నీళ్ళు నమిలింది భయం భయంగా.

“అహా! ఏం సంగనాచివి? ఏమో అనుకున్నాం - కథనాయకురాలివేనన్నమాట. మొన్న జువాలజీ లాబ్లోనే అనుమానించాలే మేము. నీ కంటే అందగత్తె దొరకలేదు గాబోలు నీ చుట్టూ తెగ తిరిగాడు మానవుడు - ఇంకేం దొందూ దొందే అన్నట్లు బావుంది జంట” అంటూ ఆ కవరు లాక్కొని తన పుస్తకాల్లో పెట్టుకుని గజుల్ని వెళ్ళి క్లాసులో కూర్చుంది. గుడ్ల నీరు కుక్కుకుంటూ తను కూడా వెళ్ళి క్లాసులో కూర్చుంది రాధ. వెంటనే పాఠం మొదలుపెట్టాడు లెక్చరరు.

రాధ ముందునించే ఆ కవరు ఆడపిల్లలందరి దగ్గరికి చేరిపోయింది లెక్చరరు కళ్ళబడకుండా. అందరూ ఆ ఉత్తరం చదవి రాధవంక చూసి నవ్వుకోసాగారు.

మంచిదికానీ, చెడ్డదికానీ ఆ కవరు రాధకి సంబంధించింది. అది ఆమె చదవకుండానే అందరూ చదివేస్తున్నారు. “ఇదే కాబోలు కాలేజీ చదువు నేర్పుతున్న సంస్కారం. ప్రతివాళ్ళూ మాటకు ముందు కాలేజీ మగపిల్లలని అడిపోసుకుంటారు గానీ ఆడపిల్లలు చేనే అల్లరి గుర్తించరు. తడి గుడ్డలతో గొంతు కోస్తున్నారు వీళ్ళు” అని ఉద్విగ్నమై బాధపడింది రాధ మనసు.

ఆ రోజు అన్నం తినకుండా కాలేజీకి వచ్చింది. అనారోగ్యానికి, నీరసానికి హృదయంలో చెలరేగుతున్న బడబాగ్ని మోష తోడైంది. ఆ గంట అయిపోయాక నుంచోబోతూ కళ్ళు తిరిగి పడి పోయింది.

క్షణం మీద చుట్టూ మూగారు జనం. కెమిస్ట్రీ మేజమ్ పద్మలత, ఫిజిక్స్ మేడమ్ సీత కూడా వచ్చారు పూసు చెప్పగానే. రాధ మొహాన్ని చన్నీళ్ళతో తడిచి, తెలివి తెప్పించింది పద్మలత. ఇద్దరూ కలిసి వాళ్ళ రూముకు తీసుకెళ్ళారు. కాపీ

తెప్పించి తాగించింది సీత.

రాధ కాస్త తేరుకుంది - వాళ్ళ ఆప్యాయతకు చలించిపోయింది. “ఎందుకమ్మా - అలా పడి పోయావ్ - ఏమైంది?” నింపాదిగా అడిగింది పద్మలత.

జరిగినదంతా ఒక్కక్షణంలో గుర్తుకు వచ్చింది. ఉగ్గబట్టుకోలేక వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది రాధ - చివరికి జరిగిందంతా చెప్పేసింది.

“ఏమిటీ? జనార్దనరావు నీకు ఉత్తరం ఇచ్చాడా - ఆశ్చర్యంగా వుండే! అంత ధైర్యం ఎక్కడి నుంచి వచ్చిందబ్బా? అసలు అతను అలాంటివాడు కాదే?” అన్నది పద్మలత.

సాలోచనగా తల పంకించింది సీత.

“ఈ మాత్రం దానికి ఇంత బాధపడ్డావా? మొరిగే కుక్కలు కరవవు రాధా! నీలో ధైర్యం ఉండాలేగానీ నిన్ను వాళ్ళేం చెయ్యలేరు. మీ క్లాసు పిల్లలేం పతివ్రతలు కారులే. శీలానికి నిదర్శనంగా, మంచితనానికి మారు పేరుగా, వినయానికి ప్రతీకగా వుండే నీలాంటి అమ్మాయి ఉనికిని సహించలేక పోతున్నారు. అంతే!” అంటూ రాధ బుజం మీద ఆప్యాయంగా చెయ్యి వేసింది పద్మ.

రాధ దిగ్భ్రమగా చూసింది.

“స్టూడెంట్స్ సంగతి మాకు తెలుసులే. ఎవరెలాంటి వాళ్ళో తెలుసుకోలేమనుకున్నావా! నీ గురించి మెచ్చుకుంటుంటే ఆశ్చర్యపోతున్నావు. సరే దానికేంగాని, ఇంక నువ్విలా క్లాసులకు అటెండ్ కాలేవు. ఇంటికెళ్ళిపో” అన్నది సీత.

సీత, పద్మా ఇద్దరూ ఎంతో దగ్గరయ్యారు రాధకి. ఈ ప్రపంచంలో ఆ పిల్లతో ఆదరంగా మాట్లాడిన వాళ్ళు వాళ్ళిద్దరే - “అబ్బ వాళ్ళు మనుషులు కారు - దేవతలు” అనుకుంది రాధ ఎన్నోసార్లు.

ఇంటికి వెళ్ళేసరికి అక్కడ నానా గోలగా వుంది - రెండో అక్క బార్గవి కనిపించటంలేదనీ - వెతగ్గా వెతగ్గా చివరికి ఎవరో గళ్ళచొక్కా తొడుక్కున్న అబ్బాయితో కలిసి రై లెక్కిందనీ.

తండ్రి తలపట్టుకు కూర్చున్నాడు. తల్లి కిందపడి రాగాలు పెడుతోంది. “ఆ అబ్బాయి ఎవరో - ఏమో హు! అతని కోసం అందర్నీ విడిచిపెట్టి, పరువు ప్రతిష్టలు మంటగలిపి - వెళ్ళిపోయిందా అక్కయ్యా?” అని విస్తుపోయింది రాధ.



## కల్పవృక్షం [నవల]

[రచన: ఆరెకపూడి కాసల్యారేవి; ప్రచురణ: నవజ్యోతి పబ్లికేషన్స్, ఎలూరు రోడ్డు, విజయవాడ-2. క్రాస్ 1/8 సైజులో 194 పేజీలు. వెల: రూ. 6 లు. అట్టమీది బొమ్మ: బాపు]

“ఎల్లప్పుడూ ధనికుల గాథలే కాని, సామాన్యుల కష్టసుఖాలు అలోచించి వ్రాయరేం?” అని అడుగుతున్న అభిమానుల కోరిక మేరకు - ఈ నవల రాసినట్లుగా - రచయిత్రి ముందు పేజీలో రాశారు. ఎవరి కోరిక మేరకు రాసినా - నిజంగా చక్కని నవల రాశారు. మధ్య తరగతి కుటుంబాల్లోని ఒడిదుడుకులు, ఆ కుటుంబాల్లో వచ్చే పాత్రలూ సహజంగా కళ్ళకు కట్టినట్లుగా వున్నాయి. మంచి సన్నివేశాలను కల్పించడంలో రచయిత్రి అనుభవం కనిపిస్తుంది. తల్లి, చెల్లెలూ, భార్య మధ్య నలిగిపోతూ, ఎటూ చెప్పలేక, భార్యనే కసురుకునే శేఖరం పాత్ర - అన్నిటిని దిగమింగుతూ ఎక్కడి కక్కడ సర్దుకుపోతూ - మధ్య మధ్యలో వచ్చే ఉక్రోషాన్ని అణచుకోలేక, మాటలు విసర్జక విసిరే ప్రభావతి పాత్ర సజీవంగా కనిపిస్తాయి. మంచి మనిషికి ప్రతి రూపంగా కనిపించే విమల; చెడ్డ మనిషికి మారు రూపంగా కనిపించే కామేశ్వరి మనకి తారసపడే వ్యక్తుల్లాగే కనిపిస్తారు. ఈ నవలలోని మరొక విశేషం - చకచకా నడవడం. సన్నివేశాల సందర్భంగా వచ్చిన సంభాషణలు కూడా సహజంగా నడిచాయి.

[‘పుస్తకాలు’ శీర్షికలో సమీక్షకు పుస్తకాలు పంపేవారు - ఒక్క ప్రతిని పంపితేచాలు. అయితే, ఆ పుస్తకాలు స్త్రీల రచనలే అయి వుండాలి. అవీ ఈ సంవత్సరం (1976)లో ప్రచురింపబడినవే అయి వుండాలి. గత సంవత్సరంలో మాకు అందిన పుస్తకాలు మాత్రం వరసగా సమీక్షింపబడతాయి. వ. సం]

తన కుటుంబం సంగతులన్నీ తలుచుకుని రాధకు గుండె బరువెక్కిపోయింది. భవిష్యత్తు శూన్యంగా, అంధకారంగా కనిపించింది ఆమెకు. భర్గవి చేసిన సాహసం తలుచుకుని ఆమె మరీ మరీ దాదపడింది.

ఇంట్లో దుఃఖమే తాండవించింది రోజంతా.

మర్నాడు కాలేజీకి వెళ్ళేసరికి నవ్వుతూ ఆహ్వానించారు అమ్మాయిలందరూ. “ ఏమోయ్ రాధా! మీ బడ్డూ మేష్టారు భలేవాడేనే మొత్తానికి. ఆహాహా ఏం హృదయం, ఏం వ్యక్తిత్వం? ” అని మొదలుపెట్టారు.

ఒంటి మీద తేళ్ళూ జెర్రులూ పాకుతున్నట్లుంది రాధకి. కానీ ఏం మాట్లాడకుండా ఊరుకుంది.

క్లాసు రూములో బోర్డుమీద ఏమిటేమిటో వ్రాశారు. ఈ విషయం మగపిల్లలదాకా ఎలా పోయిందో లేకపోతే ఆడపిల్లలే బోర్డుమీద రాశారో తెలీలేదు రాధకి.

అంతులేని అభూత తల్పనలనూ, అవమానాలనూ భరించి ఇంటికి వచ్చింది రాధ.

ఉగ్రరౌద్రాకృతిలో కన్పించాడు తండ్రి.

జనార్దనరావు సంగతి రమణకి కాలేజీలో తెలిసింది. ఆ వెంటనే ఇంటికి వచ్చి ఆ ముక్క కాస్తా తండ్రికి చెప్పాడు. ఆ చెప్పటంలో మరి కాస్త జోడించి చెప్పాడు.

అసలే భర్గవి చేసిన పనితో బాధపడిపోతున్న ఆ తండ్రికి ఒళ్ళూపైనా తెలీలేదు. దాంతో రాధ ఒంటిమీద వాతలు తేలాయి.

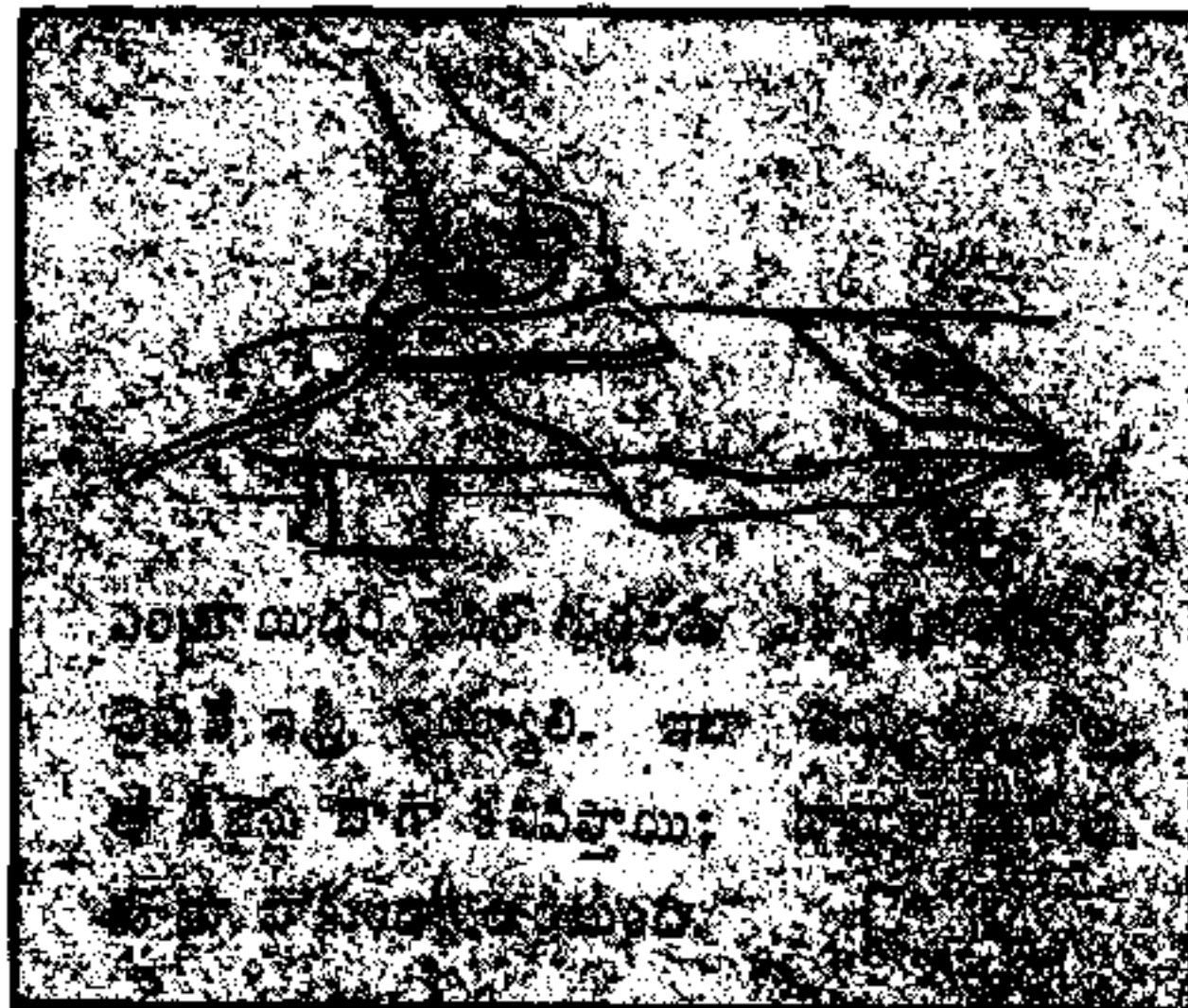
“ గడవదాటి అడుగు బయటపెట్టావంటే ఒళ్ళు చీరేస్తాను జాగ్రత్త. వుట్టింది ఆడవుటక - ఆ మాత్రం జ్ఞానం వుండక్కర్లే? నువ్వు కాలేజీలో చేరి ఉద్ధరించింది చాలు. ఇంకవెళ్ళకు-నా కడుపున చెడబుట్టారే మీరు ” అని శాసించాడు చివరికి.

“ ఆ పిల్ల అట్లా అయింది. నువ్విట్లా అయినావు - మరి మీకు పెళ్ళిళ్ళు చెయ్యలేకపోతిమి. ఎదిగిన పిల్లలాయె - మీరు మాత్రం ఏం చేస్తారు? పోనీ అతనెవరో మంచివాడేనా - తల్లిని నేను అనగూడదు గానీ - భర్గవిలాగే అతనితో వెళ్ళిపోలేక పోయినావా? మిమ్మల్ని ఇట్లా ఇంట్లో పెట్టుకుని చూస్తూ ఎట్లా బతకనే నేను? ” అని సగం కోపంగా, సగం బాధగా, సగం ప్రేమగా తల్లి దుఃఖపడింది తండ్రి లేనప్పుడు.

రాధ చూస్తుంటే నుంచుంది. తల్లి — కన్న తల్లి పిల్లని ‘లేచిపోలేకపోయావా?’ అని అడుగు

తూంటే కడుపులో చెయ్యిపెట్టి కలచినట్లైంది. ఆమె చేత అట్లా మాట్లాడించిన పరిస్థితులని తలుచుకుంటే.

ఏమైతేనేం తన మనసును అర్థంచేసుకోలేదు తల్లి తండ్రి. ఇంక తన మాట నమ్మరు. “ పెళ్ళి-పెళ్ళి ఒక్కటే లక్ష్యమా బ్రతుక్కి? కలలో కూడా తనెప్పుడూ పెళ్ళి మాట అనుకోలేదే-ఆ మేష్టారు అట్లా చేశాడేమిటి? నేను ఏం అవకారం చేశాను ఆయనకి? నేను ఈ మాత్రంగానైనా బ్రతకటం దేవుడికి ఇష్టంలేదు కాబోలు. లేకపోతే ఏమిటిది? వన్నెలవిసనకర్రలాంటి అమ్మాయిలుండే కాలేజీలో, జిడ్డుమొహానికి నాకు ప్రేమలేఖ రాయటమేమిటి? అయ్యో భగవంతుడా! ఈ అవవాడు నా నెత్తిమీద వచ్చిపడిందే - దీన్ని కాదనే అవకాశమే లేదా? ” అని విలవిలలాడిపోయింది రాధ.



తర్వాత చాకిరీలో మునిగిపోయింది - బ్రహ్మాండమైన నిర్లిప్తత ఏర్పరచుకుని. ఈ వార్త కాస్త అంశ్యంగా చేరింది పద్మలతకి. వెంటనే రాధను చూడటానికి ఇంటికి వచ్చింది. తీరా చూసితర్వాత ‘అయ్యో! చూడకుండా వుంటేనే బావుండేది-రాధని ఈ అవస్థలో నేను చూడలేను’ అనుకుంది చెమర్చిన కళ్ళతో — “ ఇలా ఎన్నాళ్ళుంటావు రాధా! ” అన్నది ఆమె గద్గద స్వరంతో.

రాధకి నోట మాట పెగలలేదు. గబుక్కున వంగి ఆవిడ కాళ్ళకు చుట్టేసుకుంది. వేడి కన్నీళ్ళు కురిశాయి ఆవిడ పాదాల పైన.

“ ఛ - ఏమిటిది రాధా! ” అంటూ లేవనెత్తి కన్నీళ్ళు తుడిచింది.

“ ఎన్నెళ్ళీ ప్యావైనావు గదా - ఏదైనా చిన్న ఉద్యోగం చూద్దాం రాధా! నువ్వు ఒక్కదానివీ నీ పొట్ట పోషించుకోలేక పోతావేమిటి? ఏ నింద

అయినా భరించవచ్చుగానీ శీలాన్ని గురించిన నింద భరించలేముమ్మా : ” అన్నది.

జానకమ్మ గబగబా వచ్చింది అంతలోకి.

“ ఏమిటే ఈ ఆగడం? ఇందాకట్నం చూస్తున్నాను పరాయివాళ్ళతో మామీద చాడీలు చెప్తావా? అవ్వ. కన్నతల్లిని నేనిక్కడుంటే నీ బాధ వెళ్ళబోసుకోడానికి ఈవిడ దొరికిందా? నీకు సిగ్గెట్లా లేకపోయిందే ” అంటూ రాధ జుట్టు పట్టుకుని లాగి “ అమ్మా! తమరింక వెళ్ళిరండి-మా పిల్లను ఈ మాత్రమైనా వుండనివ్వండి ” అంటూ పద్మకి రెండు చేతులూ ఎత్తి దణ్ణం పెట్టేసింది ఆవిడ.

పద్మలత రాధవైపు జాలిగా చూసి నిట్టూర్చింది. గుమ్మం దాకా వచ్చి జానకమ్మను కాస్త ఇవతలికి విలిచి అన్నది. “ మీ అమ్మాయి వజ్రం లాంటిది. బొగ్గు అనుకుని కుంపట్లో వేసి కాల్చేస్తున్నారు మీరు. కన్నతల్లి అయివుండి ఆ పిల్ల శీలానికా మచ్చ తెస్తున్నారు! నిజం నిలకడమీద తేలకపోదు. ఆ తర్వాత మీరు బాధ పడకనూ పోరు ” అని.

పద్మలతగారిమీద తల్లికి ఇంత కోపం ఎలా వచ్చిందో తెలీలేదు రాధకి. తను కాలేజీలో చదవటం ఎంతమాత్రం అన్నయ్య కిష్టంలేదనీ, జనార్దనరావు ఉత్తరం అతనికి మంచి అవకాశం కల్పించిందనీ తెలియదు. ఒకసారి క్లాసులో అల్లరి చేస్తుంటే పద్మ అతణ్ణి తల వాచేట్లు చివాట్లు పెట్టిందనీ ఆ కోపం మనసులో పెట్టుకుని, రాధ చెకి పోవటానికి అవిడే కారణమని తల్లికి చెప్పాడనీ తెలియదు.

అ త లా కు త లమైపోయింది రాధ మనసు. రకరకాల ఊహలు కెరటాల్లా ఎగిసి పడుచున్నాయి. తన మనసును తన అడుపులో పెట్టుకోలేకపోతున్నది.

ప్రపంచంలో అన్నిటికంటే విలువైన మాతృ వాత్సల్యానికి తనెందుకు నోచుకోలేదు? అధిక సంతానంవల్ల-దుర్బర దరిద్రంవల్ల—తోటివిద్యార్థి నులు క్రూరమృగాలకన్నా ఎక్కువ అమానుషంగా ప్రవర్తిస్తుంటే-ఒక్క రోజైనా పట్టించుకుని అదేమని మందలించ లేదు మేష్టారు - ఎందుకని? ఎంత మంచిగా వున్నా కాలేజీ స్టూడెంట్స్ బోర్డు మీద పేర్లెక్కించేశారే? తనేం పాపం చేసిందని. ఒక్క పద్మ, నీత తప్ప తనను ఎప్పుడూ ఎవ్వరూ ఆపేక్షగా పలకరించ లేదేం? ఒక్క చిరునవ్వు



కోసం, ఒక్క చిన్ని హాస్తికమైన పలకరింపు కోసం, ఒక్క ఓదార్పు కోసం, ఒక్క స్వల్ప సంతోషం కోసం ఎంత అలమటించి పోయింది ప్రాణం ఎంత జోబించింది. తను ఎటు చూసినా తిరస్కారమే—ఏంచేసినా అవమానమే. ప్రతిసారి ఎదురుదెబ్బ. “ఛీ....ఎందుకీలా. బ్రతకటం?” అనుకుంటూ వెక్కిరిసి పడింది రాధ.

అందరి జీవితాల్లో కష్టసుఖాలు కలిసి వుంటే—రాధ జీవితంలో వున్నది ఒక్క దుఃఖమే. నిజానికి ఆమె జీవితంలో ప్రత్యక్షంగా వున్న ఆ బాధ ఏమీ లేదు. కానీ అనుభవించేదంతా కన్పించని చిత్రవధ. చిన్నతనం నించీ వక్రమార్గంలోనే నడిచింది ఆమె జీవితం. సరిదిద్దవచ్చు ఇప్పటికైనా—కానీ ఎవరికాకర్త? ఇంట్లో వాళ్ళకా ఊహ వుంటే అసలిట్లా అయ్యేదికాదు. బయటి వాళ్ళు పూనుకుని చక్క జేస్తామంటే చెయ్యనివ్వరు. మహా వీరుడైన కర్ణుడిని ఆరు రకాల శక్తులు కలిసి లొంగదీసినట్లు అనేకమంది వ్యక్తులు తమకు తెలియకుండానే ఈ స్థితికి తీసుకువచ్చారు.

నీత వచ్చిందీసారి — పద్మలత వచ్చి వెళ్ళిన పది పదిహేను రోజులకి. ఆమె కళ్ళలో కోపపు జీర కడులుతుంది.

“ఇదుగో—ఈ ఉత్తరం చదవండి” అంటూ జనార్దనరావు రాధకి రాసిన ఉత్తరం ఇచ్చింది రాధ తండ్రికి. నీతా, పద్మలతా కలిసి రాధ క్లాన్ మేట్స్ దగ్గర ఎలాగో ఆ ఉత్తరం సంపాదించారు.

చి || రాధకు—

అభిమానంతో—

“నన్ను అర్థం చేసుకోవమ్మా! మా చెల్లెలు లక్ష్మి అచ్చు నీలాగా వుంటుంది. ఈ మాట చెప్పటానికే ఎన్నోసార్లు ప్రయత్నించాను. కానీ నువ్వు విన్నించుకో లేదు. ఈ సంఘంలో మనచుట్టూ వున్నది మనుషులు కాదమ్మా—తోడేళ్ళు. ఒక్కగా నొక్క చెల్లెలు లక్ష్మి అంటే నాకు పంచ ప్రాణాలు. దాని చిన్నప్పడే మా అమ్మ పోయింది. మా నాన్న మళ్ళీ పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. అవిడ చేతిలో నానా బాధలూ పడింది లక్ష్మి. అవిడ బలవంతం వల్లనే లక్ష్మికి పదమూడేళ్ళకే పెళ్ళి నిశ్చయించాడు నాన్న. ఆ సంబంధం మంచిదికాదని చాలా మంది చెప్పారట. అయినా పిన్ని మాటకు ఎదురు తిరగ లేదాయన—నేను స్కూల్ ఫైనల్ చదువుతున్నాను అప్పుడు. నా మాట ఎవరూ వినిపించుకో లేదు.

ఇంక పెళ్ళయ్యాక నా చిన్నారి చెల్లెలు పడిన బాధలు ఏమని చెప్పను? ఆ అత్తగారు, ఆమె ఎలాంటి మనిషో నా కర్థం కాదు. చివరికేం చేసిందో తెలుసా అమ్మా! పదిహేనేళ్ళైనా నిండని బంగారు తల్లిని, చంద్రబింబంలా వెలిగే నా చెల్లెల్ని చంపేసింది. ఎలాగో తెలుసా? మామూలుగా కాదు. రెండు చేతులూ కట్టేసి ఒంటి నిండా కిరసనాయిలు పోసి నిప్పంటించి క్రూరంగా చంపింది. పెద్ద డాక్టరు అంతటి ఘోర మరణం తానంతవరకూ చూడలేదన్నాడు. తర్వాత ఏడాది తిరగలేదు—లక్ష్మి భర్త మళ్ళీ పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. అలాంటి వాడికి మళ్ళీ ఎలా పిల్లనిచ్చారన్న ప్రశ్న లేదు మన దేశంలో.

ఎంత చిత్రమో చూడు—నీకూ మా లక్ష్మికి ఏం తేడా లేదు. తన మొహమూ ఎప్పుడూ నీ మొహం లాగే దీనంగా వుండేది. నేను ఉద్యోగం



ముదురుగా ఉన్న బెండకాయలను పారెయ్యకుండా, వాటిని చిన్న ముక్కలుగా తరిగి, ఉప్పు వేసి ఎండ బెట్టాలి. ఆ తర్వాత కావలసినవ్వులు వాటిని నూనెలో వేయించి తింటే బావుంటాయి.

గంటో. చేరగానే నా చెల్లెల్ని సుఖ పెట్టాలని ఎంతో ఆరాటపడేవాణ్ణి. నా చదువు పూర్తికానే లేదు—నా చెల్లెలి నూరేళ్ళ జీవితం ఆహుతైపోయింది దౌర్జన్యానికి—నిన్ను చూసిన తక్షణం నించీ నా చెల్లెలు బతికొచ్చి నల్లే వుందమ్మా! కనీసం నీకైనా నన్ను సహాయం చెయ్యనీ. నువ్వెందుకంత దిగులుగా వుంటావో నాకు చెప్ప—నాకు చేతనైన సాయం చేస్తాను. మా ఇంటి అడ్డను రాస్తున్నాను. ఒక్కే సారి రా—మీ పడిన కూడా చాలా మంచిది. మే మిద్దరం కూడా మీ ఇంటికి వస్తాం తర్వాత—ఏలుస్తావా ఈ కొత్త అన్నయ్యని మరి—

జనార్దనరావు.

రాధ తండ్రి కళ్ళల్లోంచి బొట బొటా కన్నీళ్ళు రాలుతున్నాయి.

అంతలో లోపల్నుంచి పక్క వీధిలో వున్న

ఆయుర్వేదం డాక్టరు బయటి కొచ్చాడు.

“అమ్మాయి పరిస్థితి ఏం బావున్నట్లు లేదు—సందించింది. ఇంగ్లీషు మందుల వల్ల బాగవుతుందేమో—మీ ప్రయత్నం చేసుకోండి—గవర్నమెంట్ హాస్పిటల్లో జేర్పిస్తే మంచిది” అని చెప్పి వెళ్ళాడాయన.

కింద కూలబడి బావురు మన్నాడు రాధ తండ్రి. గబుక్కున లోపలికి పరిగెట్టింది నీత.

స్పృహలో లేని రాధను మెల్లిగా మృదువుగా నాలుగు సార్లు పిలిచింది. కొద్దిగా కళ్ళు తెరిచింది రాధ గుర్తు పట్టినట్లుగా ఆమె కళ్ళల్లో నన్నని వెలుగు కన్పించింది.

“మీరు మంచి వారు మేడమ్—నా ప్రేమలేఖ లాక్కోకందేం—పద్మా మేడమ్ తో కూడా చెప్పండి. చాలా రహస్యం” అంటూ కిసుక్కున నవ్వింది నీచి నీచిగా—

నీతకి కళ్ళంట నీళ్ళు తిరిగాయి.

కూర్చుని ఆమె తల నిమురుతూ “లేదమ్మా—నేనూ లాక్కోను—పద్మా లాక్కోదు. అయినా నీ కప్పుడు జనార్దనరావు మేష్టారు రాసింది ప్రేమ లేఖ కాదమ్మా. నువ్వు వాళ్ళ చెల్లెల్లా వున్నావని రాకారంతే; కావలిస్తే ఇక్కడి కొచ్చి చెప్తా నన్నరు—కానీ నేనే వద్దన్నాను మీ వాళ్ళంతా అపార్థం చేసుకుంటారని. మీ క్లాన్ మేట్లంతా నిన్ను బాధ పెట్టినందుకిప్పుడు చాలా ఇదవుతున్నారు. నీకు ఒంట్లో బాగోలేదని తెలిసి ఇక్కడికి వచ్చి చూసి తక్షణపాదం చెప్పుకుంటామన్నారు. కానీ నేనే చెప్పా. రాధకి తక్షణపాదం అక్కరలేదట్రా! మీరు రియలైజ్ అయితే చాలునని. పిచ్చిసిల్లా! ఇంత మాత్రానికి ప్రాణం మీదికి తెచ్చుకుంటారా ఎవరన్నా? నీకేం ఫరవాలేదు. హాస్పిటల్ కి తీసుకువెళుతున్నాం” అంటూ అనునయంగా మాట్లాడింది.

ఎంత తెరుద్దామన్నా అప్పటికే మూతలు పడుతున్న రాధ కళ్ళల్లో—కృతజ్ఞత, హాయి, సంతోషం, తృప్తి, నిశ్చింత వెల్లివిరిశాయి.

“మేడమ్” అనబోయింది కానీ ఆ పిల్ల గొంతు పెగలలేదు. అతి ప్రయత్నం మీద ఆమె చెయ్యి తన చేతులతో గట్టిగా పట్టుకుంది.

“మేడమ్ గారండీ! టాక్సీ తెచ్చేశా” అంటూ పరిగెత్తుకొచ్చాడు రాధ తండ్రి—నిత్యహృదయం పొంగి పొర్లుతుండగా....



# ప్రధానం: అంతర్జాతీయ వ్యవస్థల పాక్షికత

మద్రాసులో జరిగిన అంతర్జాతీయ మహిళల హాకీ పోటీలో భారతదేశం పశ్చిమ జర్మనీని 'గోల్ సరాసరి' తో ఓడించి చరిత్ర సృష్టించింది. నైజీరియా, శ్రీలంకలను ఓడించి పశ్చిమ జర్మనీతో డ్రా చేసిన భారతదేశం-పాల్గొన్న మూడు పోటీలలోను మొత్తం 9 గోలులు చేసింది. భారతదేశం మీద ఏ దేశమూ ఒక్కగోలు చేయలేకపోయింది.

'లెఫ్ట్ బాట్' స్థానంలో ఆడుతూ బంతిని ఎంతో నేర్పుతో 'డ్రీబిల్' చేస్తూ-సహ ఆటగాత్రైలకు అందిస్తూ వారికి గోల్ చేయడానికి అవకాశాలు

భారతీయ బృందం నాయకురాలు గీతా సరీన్



కలిగిస్తూ ప్రేక్షకులను తన ఆటతో ఒక యువతి వాగా ఆకర్షించింది. ఆ యువతి-బీగం రసూల్ ట్రోఫీ స్వీకరించిన భారతజట్టు నాయకురాలుకుమారి గీతాసరీన్. ఆమెను ఈ సందర్భంగా అభినందిస్తూ జరిపిన ప్రత్యేకగోష్టి ఇది:

"అనేక అంతర్జాతీయ పోటీలలో భారత దేశానికి ప్రాతినిధ్యం వహించినా ఈ రోజున నాకు లభించిన ఆనందం ఏ నాడూ లభించలేదు" అన్నారు కుమారి గీతా సరీన్. "పశ్చిమ జర్మనీ జట్టు మనజట్టుకి ఏవిధంగానూ తీసిపోదు. మన జట్టులో కలిసి కట్టుతనం, రక్షణ శ్రేణిలో నేర్పు, అగ్రశ్రేణిలో మెరుపు వేగంతో దాడిచేసే సమర్థత మనకి విజయం లభించడానికి కారణం. ఈ జట్టుకి నాయకత్వం వహించడం నా అదృష్టంగా భావిస్తున్నాను" అన్నారు కుమారి గీతా సరీన్ సంభాషణ కొనసాగిస్తూ.

గీత తల్లిదండ్రులు పంజాబ్ నుంచి మహారాష్ట్ర వచ్చి పూనాలో స్థిరపడ్డారు. నెయింట్ జోసెఫ్ పాషన్ కాన్వెంట్ లో విద్యార్థినిగా వున్నప్పుడే గీత హాకీ ఆడడం ప్రారంభించారు. మరి ఏ ఇతర ఆటమీదా ఆమెకు అభిరుచి లేకపోవడం-హాకీమీద ఆ అభిరుచి ఎంతగానో వుండడం వల్ల అనతి కాలం లోనే ఆమె ప్రముఖ ఆటగాత్రైగా రాణించారు. పూనా పెర్గుసన్ కళాశాలలో విద్యార్థినిగా ప్రవేశించడంతో గీత 'హాకీ జీవితం' పెద్ద మలుపు తిరిగింది.

నెంటర్ - హాఫ్, లెఫ్ట్ - బాట్, లెఫ్ట్ - ఇన్ స్థానాలలో అనేక సందర్భాలలో ఆడిన గీతకి నచ్చిన స్థానం 'లెఫ్ట్ - ఇన్'. ఈ మధ్య నుంచి 'లెఫ్ట్ - బాట్' గా కూడా ఆడుతున్నారు.

1970, 71, 73, 74లలో పూనా విశ్వ విద్యాలయానికి అంతర్ విశ్వవిద్యాలయాల పోటీలలో ప్రాతినిధ్యం వహించిన గీత 1972లో నాయకత్వమూ వహించారు.

1970లో జపాన్ పర్యటించిన భారత హాకీ జట్టులోను, 1972లో న్యూజిలాండ్ లో జరిగిన అంతర్జాతీయ హాకీ పోటీలో పాల్గొన్న భారత జట్టులోను గీత సభ్యురాలు. 1974లో కేన్స్ లో జరిగిన అంతర్జాతీయ పోటీలో నాల్గవ స్థానం లభించిన భారత జట్టులోను గీత ప్రముఖ సభ్యురాలు.





1975లో ఎడింబరోలో జరిగిన మొదటి ప్రపంచ కప్ పోటీలలో 22 దేశాలు పాల్గొనగా భారతదేశానికి ఎనిమిదవ స్థానం లభించింది. గీత భారతజట్టు సభ్యురాలిగా ప్రశంసనీయంగా ఆడారు.

“ఐరోపా దేశాలకు చెందిన అటగతైలలో ‘నైమీనా’, ‘పిజికర్ ఫిట్ నెస్’ వుంది. కాని ‘హాకీ టెక్నిక్’లో వారు మనకి తీసికట్టే.

డ్రీబిలింగ్ లోగాని, పాస్ట్ పాసింగ్ లోగానీ, పెనాల్టీ కార్నర్స్ లోగాని మన ప్రత్యేకతని ఎవరూ ప్రశ్నించలేరు. ఐతే ఈ రోజున జర్మనీని ఓడించినా గతంలో జరిగిన అంతర్జాతీయ పోటీలలో భారత దేశం వెనుకబడిన విషయాన్ని మనం మరువకూడదు. ఇక ఈ విజయంతో అంతర్జాతీయ రంగంలో మనం పురోగమించగలమని ఆశిద్దాం” అన్నారు గీత.

“నేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ స్పోర్ట్స్ కి చెందిన మినుగోల్ జైన్ వద్ద శిక్షణ స్వీకరించక పోతే నేను సామాన్య అటగతైగానే వుండేదాన్ని. ప్రతిదినమూ ఉదయం రెండు గంటలు హాకీ తప్పనిసరిగా అడుతూ వుంటాను. విరామం వుంటే పుస్తకాలు చదువుతాను. పెయింటింగ్ చేస్తాను” అన్నారు గీత తన అభిరుచులను వివరిస్తూ.

పూనా విశ్వవిద్యాలయం నుంచి అర్థికశాస్త్రంలో పట్టభద్రురాలయిన కుమారి గీత వయసు ఇరవై

సంవత్సరాలు. “ఇప్పుడప్పుడే వివాహం చేసుకోదలచుకోలేదు. మరికొంతకాలం హాకీ ఆడతాను. చదివిన చదువును సార్థకం చేసుకోడానికి ఉద్యోగం చేస్తాను. నా కాళ్ళమీద నేను - నిలబడతాను” అన్నారామె తన భవిష్యత్ కార్యక్రమం గురించి మాట్లాడుతూ....

గీతా సరీన్ సోదరి రీటా సరీన్ కూడా ప్రముఖ హాకీ ఆటగాత్తై. మహారాష్ట్ర జట్టులో సభ్యురాలు.

వివిధ క్రీడలలో ఉత్తమ క్రీడాకారులకు మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం ‘చత్రపతి అవార్డు’ ఇచ్చి సత్కరిస్తూ వుంది. ఈ ‘అవార్డు’ గీతా సరీన్ కి 1978లో లభించింది. ఇక జాతీయ స్థాయిలో కూడా కుమారి గీతా సరీన్ కి విశేష గౌరవం లభిస్తుందని క్రీడలపై ఆసక్తి ఉన్న వనితలందరూ ఆశించవచ్చును!

—పి. దుర్గ



ప్రపంచ సాహిత్యంలో ఉత్తమ భాగం...

# జనప్రియ పుస్తకమాల

ఆరేకపూడి (కాడపా) కౌన్సిల్మెన్ రచనలు

నందకవనం	11.00
బృందావనం	7.50
దివ్యదీపావళి	7.50
కల్పవృక్షం	6.00
దిక్షకుం	6.00
శాంతినికేతన్	10.00
చక్రవర్తి	10.00
రంభాతీర్థం	10.00
భాస్వరచక్రం	9.00
ధర్మచక్రం	8.00
చక్రవర్తి	7.50
చక్రభ్రమణం	6.00
పౌరుషగీత	6.00
కళ్యాణముందిర	6.00
సంభాషణ	6.00
బుద్ధి	6.00
అనిర్వచనీయం	6.00
తీర్థనిశాపం	6.00
పెళ్లి ఎవరికి?	6.00
శాశ్వతము	6.00
సుప్రభాతం	6.00



పరిమళా సుమేష్వర్ రచనలు	
పిల్లలతా పుష్పయాత్ర	6.00
ఈ తరం స్త్రీలు	7.00
పుణ్య జాత్రలు	6.00
నర్తకి	8.00
సుగంధి	8.00
తప్పటడుగు	6.00

పోలవరపు శాంతాదేవి రచనలు	
ప్రేమబంధం	7.50
పుష్పలవడం	6.00
మనసు బికరికి	6.00
మనిషి బికరికి	6.00
డాక్టర్ సుఖమిత్ర	4.00
రేకులు విరిసిన మొగ్గ	3.50
జీవన వీణ	3.50
నిశితాత్మిక	6.00
నక్షత్ర ప్రభలు	6.00
పచ్చిక	5.00
వెండి అంజు	5.00
ప్రభాసుమం	5.00

## అరవింద రచనలు

అవతరిగట్టు	9.00
పరిశుభ పుణ్యము	8.00
పౌరుషమంత్రం	5.00

## ముద్దంతెట్టి హనుమంతరెఫ్ రచనలు

ఇది త్యాగం కాదు	6.00
వ్యక్తిత్వము	6.00
ఉపాధా-నిజాలు	5.00

## యలమంచిలి మోస్తీలక్ష్మి రచనలు

గాజుబావుడ	5.00
వెలుగు నీడలు	8.00
మనుషులు-మమతలు	8.00
అనూరాధ	7.00
రాగమయి	5.00

## నిరుద్యోగి రచనలు

విడదూగులు	4.00
కార్తెలయ భోతాళ విక్రమాభీషయం	4.00

సూర్యుల రేఖలు - పసుపుతేలి మల్లికార్జునరావు	8.00
హాడ్ మిస్ట్రెస్ హేమలత - ఆంధ్రుల రామకృష్ణరావు	8.00
పురాణ నిలయం - బి.వి. రామకృష్ణరావు	6.00
ఉన్నత శిఖరాలు - కామలాదేవి	8.00
అమృత కలహం - అరుణ	7.50
మమతల మంత్రం - ఉమాశశి	6.00
ప్రభా - పడిగెలు - సి. కనకాంబర రాజు	6.50

ఇదే స్వర్గం ఇదే నరకం - బులివాడ కామరావు	5.00
చైనా రాష్ట్రం - డా॥ పరుచూరి రాజారామ్	5.00
శాపగ్రస్తులు - రామాచంద్రమౌళి	6.00
గొంటింటి వంటలు - సూర్యకాంతం (సినిగటి)	7.50
గాజుబావుడలు - శిఖా వెంకటరమణరాజు	5.00
జీవన వలయం - సరస్వతి బాబురావు	5.00
మెరుపుల మరకలు - గావీరూడ్	7.00

25 రూపాయల పైన కొనుగోరికి పోస్టేజీ ఉచితం! V.P. పద్ధతి లేదు!

నవజ్యోతి పబ్లికేషన్స్ విజయవాడ-2

NAVRANG



- အင်္ဂလိပ်ပြည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗမာ 'ဗဟို'ကိုလည်းကောင်း၊  
 မဟာမင်းကြီးက ထိုကဲ့သို့ကလေး 'ခပ်'ကိုလည်းကောင်း၊  
 'ဗမာ'ကိုလည်းကောင်း၊ ဝဋ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗမာကိုလည်းကောင်း၊  
 'ဗမာ'ကိုလည်းကောင်း၊ 'ဗမာ'ကိုလည်းကောင်း၊ 'ဗမာ'ကိုလည်းကောင်း၊  
 'ဗမာ'ကိုလည်းကောင်း၊ 'ဗမာ'ကိုလည်းကောင်း၊ 'ဗမာ'ကိုလည်းကောင်း၊  
 'ဗမာ'ကိုလည်းကောင်း၊ 'ဗမာ'ကိုလည်းကောင်း၊ 'ဗမာ'ကိုလည်းကောင်း၊

[illegible][illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥  
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥  
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

[illegible][illegible]

శ్రీమద్భగవద్గీత







# మన

దేశగ్రామీణ ఆచార  
వ్యవహారాలలోనూ, దుస్తుల  
లోనూ 'ప్రత్యేకత' కనిపిస్తుంటుంది.  
ఈ పేజీలలోని వర్ణచిత్రాలలో కనిపించే గుజరాత్  
గ్రామీణ ప్రాంతాల స్త్రీల జాకెట్లకూ ఈ ప్రత్యేకత ఉంది!  
ఈ చిత్రాలలో గుజరాత్ గ్రామీణ ప్రాంతాల దుస్తులు ధరించి కనిపిస్తున్న  
వారు సునీతా మెహతా, జ్యోతి చౌడా. మొదటి చిత్రంలో జ్యోతి ఎరుపు, నీలం  
కలిసిన జాకెట్టు ధరించింది. 'కటోరీ' పద్ధతిలో కుట్టిన ఈ జాకెట్టు  
చేతుల మీద ఎంబ్రాయిడరీ నమూనాలు కనిపిస్తాయి.  
సునీత తొడుక్కున్న నూలు జాకెట్టు మీద  
చారలు తమాషాగా ఉన్నాయి.  
ఈ జాకెట్టు చూడ్డానికి  
సిల్కులా కని  
వర్ణచిత్రాలు : శ్రీమతి కరీమా

పిస్తుంటి.

రెండవ చిత్రంలో  
సునీత తొడుక్కున్న ఎరుపు  
రంగు జాకెట్టు మీద నల్లని చుక్కలు  
అందంగా చోటు చేసుకున్నాయి. మూడవ చిత్రంలో  
జ్యోతి పసుపు రంగు సాటిన్ జాకెట్టు ధరించింది. ఇందులో  
ముంబై వైపు నలుపురంగు 'టై అండ్ డై' డజైన్ కనిపిస్తుంది. నాలుగవ  
చిత్రంలో జ్యోతి తొడుక్కున్న నల్లని జాకెట్టుకు పచ్చని చేనేత బట్టతో కుట్టిన  
చేతులు ఉన్నాయి. ఐదవ చిత్రంలో సునీత ధరించిన జాకెట్టు—  
గులాబీరంగు 'గాజీ సిల్క్'తో రూపొందించబడింది.  
ఈ జాకెట్టు మీద బరీతో అల్లిన ఎంబ్రాయి  
డరీ నమూనాలు, పచ్చల 'అప్లిక్'  
న మూ నాలు చోటు  
చేసుకున్నాయి.  
రాధా అర్జు

1



పరిశ్రమ



అందరికీ:



2 3 4 5





గోష్ఠి

## ప్రసిద్ధ రచయిత్రి కె. రామలక్ష్మితో



“మీరు ఎన్ని రచనలు చేశారు అన్న ప్రశ్నను ఇవాళ ఎవ్వరూ అడగకూడదు. అలా ఎవరైనా అడిగితే వాళ్ళకు నేటి తెలుగు సాహిత్యం గురించి ఏమీ తెలియదని అర్థం. ఒక్క నెలలో నాలుగైదు నవలలు సృష్టించగలవారు, ఏదో అతీతమైన శక్తితో పేజీలకొద్దీ రచనలను పుట్టిస్తున్నవారు ఈ మధ్య ఎక్కువయ్యారు. అందువల్ల రచనలలో జీవిత సమస్యల ప్రసక్తిగాని, కనీసం జీవితానికి దగ్గరగా ఉన్న సంఘటనలు కానీ కలికానికైనా కనబడడం లేదు. పైపెచ్చు ఇప్పుడు రచనా వ్యాసంగం పెద్ద పోటీలా పరిణమించింది. ఏమాత్రం పేరున్న రచయితలూ, రచయిత్రులూ (రచయిత్రులలో మళ్ళీ రెండు రకాలు—ఆడ పేర్లతో రాస్తున్న ఆడవాళ్ళు, ఆడపేర్ల చాటున నక్కి రాస్తున్న మగవాళ్ళు) ఏది రాసినా ప్రచురించడానికి సిద్ధపడేవారూ ఉన్నారు. అందు వల్ల చాలామంది ఎప్పటికప్పుడు కథగానీ నవలగానీ ఏదో ఒకటి రాస్తూనే ఉంటే తప్ప తమకు గుర్తింపు ఉండడనే అభిప్రాయానికి వచ్చినట్లు కనిపిస్తోంది” అన్నారు ప్రసిద్ధ రచయిత్రి శ్రీమతి కె. రామలక్ష్మి—“వనిత” జరిపిన ప్రత్యేక గోష్ఠిలో మాట్లాడుతూ. ఆమె మాటలు ఇవాళి సాహిత్యం పట్ల ఆమె బాధను వ్యక్తం చేశాయి.

“నేను చాలా సామాన్యమైన పరిస్థితులలో పెరిగాను. అందువల్ల జీవితంలోని కష్టాల విలువ నాకు బాగా తెలుసు. అదీకా నా జీవితం మీద ఖాసా సుబ్బారావుగారి వంటి ప్రసిద్ధ వ్యక్తుల ప్రభావం కూడా లేకపోలేదు” అన్నారు రామలక్ష్మి. “మా నాన్నగారి నాన్న భాగప్పగారు

తుని దివానుగా పనిచేశారు. మా అమ్మగారి నాన్న సోమావజ్జుల నరసింహం పంతులుగారు. వీళ్ళిద్దరూ అమితమైన మొండి పట్టుదల కలవారట! బహుశా నేను మొండి దాన్ని అనిపించుకోవడానికి వీళ్ళిద్దరి ప్రత్యక్ష పరోక్ష ప్రభావాలు కారణ మేమో!” అన్నారు ఆమె చలోక్తిగా.

1930 డిసెంబరు 31 నాడు తుని దగ్గర ఉన్న కోటనందూరులో పుట్టిన శ్రీమతి రామలక్ష్మి తమ బాల్యం చాలా తమాషాగా గడిచిందన్నారు. “పది పదకొండు సంవత్సరాలా దాకా నాకు తెలుగు అక్షరాలైనా సరిగా తెలియవు. మా మేనత్త ఇక లాభం లేదనుకుని తల, వల వంటి పేర్లూ అవీ బండగా చదివించి మొత్తం మీద ఏది ఏ అక్షరమో నాకు తెలిసి వచ్చేలా చేశారు” అన్నారు ఆమె. అలా అక్షరజ్ఞానం కలిగిన తర్వాత మాత్రం ఆమె చదువు ఎక్కడా ఆగలేదు. తండ్రి అచ్యుత రామయ్యగారు ఉద్యోగ రీత్యా బదిలీలు అవుతూ ఉంటే రామలక్ష్మి చదువు కూడా రాజమండ్రి, కాకినాడ, మద్రాసు వంటి చోట్లకు బదిలీ అవుతూ, సాగింది. మద్రాసు ఎగ్మూరులోని ప్రెసిడెన్సీ గర్ల్స్ హైస్కూలు నుంచి స్కూలు పైనలు పాసయ్యాక ఆమె స్టెల్లా మారిస్ కాలేజీలో చేరారు. అక్కడ ఆమె రాజకీయ శాస్త్రం ప్రధాన విషయంగా తీసుకుని 1951 లో బి. ఏ. పాసయ్యారు.

“మీరు పత్రికా రచయిత్రిగా పనిచేశారు కదా! మొదటి నుంచీ మీకు పత్రికారచన పట్ల ఆసక్తి ఉండేదా? మీరు పత్రికా రచయిత్రి కావడం ఎలా జరిగింది?” అని ప్రశ్నించగా—శ్రీమతి రామలక్ష్మి ఇలా సమాధానం ఇచ్చారు: “నేను

పత్రికా రచయిత్రి కావడం అన్నది చాలా చిత్రంగా జరిగింది. నేను బి. ఏ. చదువుతున్న రోజుల్లో మా అన్నయ్య భాగేశ్వర శర్మ తన చిత్రాల ప్రదర్శన ఒకటి ఏర్పాటు చేశాడు. అందులో నా చిత్రం కూడా ఒకటి ఉంది. ఆ ప్రదర్శన చూడడానికి వచ్చిన ‘స్వతంత్ర’ పత్రిక సంపాదకులు శ్రీ ఖాసా సుబ్బారావుగారు ఆ చిత్రంలోని అమ్మాయిని చూడాలని అన్నారట. అలా నేను తమాషాగా ఆయన కంటబడ్డాను. చదువయ్యాక ఏం చేద్దామనుకుంటున్నావు అని అడిగారు ఆయన. నేను సమాధానం చెప్పబోయేంత లోనే ‘స్వతంత్ర’ పత్రిక సంపాదక వర్గంలో చేరి పని చెయ్యమని అడిగారు. నేను సంతోషంతో సరే అన్నాను. అలా నేను అవకాశం కొద్దీ పత్రికా రచయిత్రిని అయ్యాను.

“నా పని ఇంగ్లీషు స్వతంత్రలో కొంత, తెలుగు స్వతంత్రలో కొంత ఉండేది. ‘తెలుగు స్వతంత్ర’ సంపాదకులు శ్రీ గోరాశాస్త్రి నన్ను ఎంతో ప్రోత్సహించారు. నేను రాసింది తనకు నచ్చకపోతే అలాగే నా ఎదురుగానే దాన్ని చింపేసే వారు ఆయన. దాంతో మరింత బాగా రాయాలనే తపన నాలో ఎక్కువయింది. అలా అలా ‘తెలుగు స్వతంత్ర’లో ‘కవిత్యం’ పేజీలు నింపడం నావంతయింది. అప్పట్లోనే నాకు శ్రీశ్రీ, ఆరుద్రవంటి కవులతో పరిచయం అయింది. చాలామంది కవులను బతిమాలి, బామాలి ఎలాగో ఒకలా కవితలు సంపాదించేదాన్ని. అప్పట్లో నేను రాజకీయ వార్తల మీద వ్యాఖ్యలు కూడా రాసేదాన్ని. చిన్నతనం వల్లా, ఏదో అన్యాయం జరిగిపోతున్నదన్న అభిప్రాయంవల్లా నేను రాసిన రాజకీయ వార్తలు ఖాసా సుబ్బారావుగారికి కొన్ని ఇబ్బందులు కూడా తెచ్చి పెట్టాయి.

“మొత్తం మీద పత్రికా రచయిత్రిగా ఆ రోజులలో నా ఆదాయం పెద్ద గొప్పగా ఉండక పోయినా, నాకు రకరకాల వ్యక్తులను కలుసుకునే అవకాశాలు లభించాయి. ఆ అవకాశాలు ఆ తర్వాత నాకు ఎంతో ఉపకారం చేశాయి.”

“ఆరుద్రగారితో మీకు పరిచయం ఎలా అయింది? రచనా దృక్పథాలనుబట్టి మీ ఇద్దరి మధ్యా భేదాలు ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది కదా? మరి ఆ భేదాలు మీ వైవాహిక జీవితం మీద ఏదైనా ప్రభావాన్ని కనబరిచాయా?”







# వైద్య సలహాలు

నిర్వహణ : డాక్టర్ ఆర్. సత్యభామారెడ్డి యమ్. డి., డి. జి. ఓ.

శ్రీమతి జి.వి.

నావయసు 23 సంవత్సరాలు. కాలేజీలో బి. ఎ. పైనర్ ఇయర్ చదువుతున్నాను. నాకు నవంబరు 10 న వివాహమైనది. వివాహానికి ముందు-ముతు స్రావం కాకుండా ఉండడానికని నవంబరు 7 నుంచి 15 వ తేదీ వరకు 'ప్రిమోలుట్-ఎన్' మాత్రలు వాడాను. ఆ తర్వాత ముతుస్రావం జరగలేదు. డిసెంబర్ మొదటివారంలో ముతుస్రావం మామూలుగా కావడానికి 'డియోగై నన్' మాత్రలు వాడాను. అవి ఉపయోగించినా - ముతుస్రావం కాకపోయేసరికి 'డియోగై నన్' ఇంజెక్షన్ కూడా వేసుకున్నాను. ఐనా-ఎటువంటి ప్రయోజనమూ కనిపించలేదు. అందువల్ల నేను గర్భవతిని అయ్యానేమోనని భయంగా వుంది. మాకు ఇప్పట్లో పిల్లలు పుట్టడం ఇష్టంలేదు - పైగా నా చదువుకు కూడా ఆటంకం కలుగుతుంది. అంచేత నేనేం చేయాలో దయచేసి సలహా చెప్పండి.

మీ అనుమానం నిజమే అయివుంటుంది. ఐనా ఒకసారి పరీక్ష చేయించుకుని - మీరు గర్భాన్ని దరించారని డాక్టరు ద్రువపరిస్తే-వి పెద్ద అస్పత్రిలో వైదా 'నక్స్' ద్వారా తేలికగా గర్భస్రావం చేస్తారు. దీనివల్ల మీ ఆరోగ్యానికి ఎలాంటి నష్టమూ ఏర్పడదు; మీ సమస్య కూడా పరిష్కారమౌతుంది.

శ్రీమతి కె. కె.

పుట్టుకతోనే ఉన్న దొడ్డికాళ్ళను కూడా మద్రాసులో 'ఆర్థోప్లాస్టీ' చికిత్స ద్వారా నయం చేయించుకోవచ్చని విన్నాను. ఇది నిజమేనా? నిజమే ఐతే అందుకు ఖర్చు ఎంత అవుతుందంటారు?

నిజమే. పట్టణాల్లో ఆవిధంగా చికిత్సచేసే నదు పాయాలు ఉన్నాయి. ఐనా-ముందు 'పేషెంట్' పరీక్షించుకోవడమే మంచిది.

పరీక్షించి చూసిన తర్వాతే వివిధంగా చికిత్స జరిపించవచ్చు అన్నది 'ఆర్థోపీడిక్ నర్జివ్' నిర్ణయిస్తారు. చికిత్సకయ్యే ఖర్చు కూడా తదనుగుణంగానే ఉంటుంది.

కుమారి పి. విజయ

పై పెదవుల మీద వచ్చే వెంట్రుకలు పోవాలంటే 'కార్బియం - తయోక్టై కోలేడ్' ను ఉపయోగించడం, 'హైడ్రోజెన్ పెరాక్సైడ్' ను 'అమోనియం' లో కలిపి పూయడం వంటి పద్ధతులద్వారా కొంత ప్రయోజనం ఉంటుందని నాకు తెలిసినవాళ్లు చెప్పారు. ఈ సమస్యతో బాధపడే వనితలు-వీటిని ఉపయోగించ వచ్చునంటారా?

కొంతమందికి శరీరంలో TUMOR ఉండటంవల్ల కూడా అలా వెంట్రుకలు రావడం జరుగుతుంది. అందుకు చికిత్స జరిపిస్తే-అవి పోతాయి. మీరు పేర్కొన్న మందులు కాళ్ళానికి. ఉపయోగ పడతాయే కానీ వాటివల్ల ప్రయోజనం ఏమీ ఉండదు. 'ఎలక్ట్రాలిసిస్' ద్వారా వాటిని తీసి వేయించవచ్చును. ప్రముఖ నగరాల్లో ఆవిధంగా చికిత్స పొందడానికి తగిన సౌకర్యాలు ఉన్నాయి.

కుమారి ఎన్. సుల్పత

ముతుస్రావం సమయంలో టైలరింగ్, పైకిలింగ్ వంటివి చేయకూడదని నా స్నేహితురాలు అంటావుంటుంది. అవి చేయడం వల్ల ఏమైన ఇబ్బంది ఉంటుందా?

ఇబ్బంది ఏమీ ఉండదు. అలా అవి మీరు వివరీతమైన శ్రమ, అలసట కలిగించే పనులు చేయకూడదు. పైకిలింగ్, టైలరింగ్ చేయడంవల్ల మీకు అలా అలసట కలిగే పక్షంలో-ఆ పనుల ఒత్తిడిని తగ్గించుకోవడమే మంచిది.

శ్రీమతి ఎన్. సుబ్బమ్మ

నావయసు 55 ఏళ్ళు. నాకు మోకాళ్ళు చాలా నొప్పిగా ఉంటాయి. కొద్దిగా వాపు ఉంటుంది. ఎక్కువ దూరం నడిస్తే చాలా శ్రమగా ఉంటుంది. దుంప పదార్థాలు తిన్నప్పుడు మోకాళ్ళలో నొప్పి నాకు మరింత ఎక్కువగా ఉంటుంది. నేను తప్పనిసరిగా ఆసుపత్రిలో వైద్య చికిత్స పొందాలంటారా? అలా కాకుండా తేలికగా ఇది నయం కావడానికి ఏదైనా మార్గం ఉంటే చెప్పండి.

కాలి బొమికల్ - 'ఆర్థరైటిస్' (ARTHRITIS) పెరగడంవల్ల అలా అవుతుంది. అందుకు వైద్య చికిత్స చేయించుకోండి: క్రొవ్వు పదార్థాలుగల ఆహార పదార్థాలు, దుంప పదార్థాలు, నెయ్యి మొదలైనవి తినడం మానివేస్తే-మంచిది.

శ్రీమతి ఎన్. జె.

నాకు రెండవ కాన్పు చాలా కష్టంగా జరిగింది. దాంతో మొలలు వచ్చాయి. అప్పుడప్పుడూ రక్తం పడుతోంది. ఆపరేషన్ అవసరం లేకుండా ఏదైనా 'అయింట్ మెంట్' ఉంటే చెప్పారా?

రోజూ-పడుకునే ముందు 'లిక్విడ్ పారఫిన్' అనే మందు ఒక టాబ్లెట్ చొప్పున తీసుకోండి. PROCTOSEDYL OINTMENT ఆ బాగంలో రాస్తూ ఉండండి. మల విసర్జన తేలికగా కావడానికి అరటిపళ్ళు మొదలైనవి తీసుకుంటూ ఉండండి. క్రమక్రమంగా నయమౌతుంది.

కుమారి రాధ

తలనొప్పులు, ఒళ్ళునొప్పులు, జ్వరం మొదలైన వాటికి రకరకాల మందులు చెబుతూ ఉంటారు.





'అనార్లీన్' వంటివి వాడవచ్చునని కొందరు, వాడకూడదని కొందరు అంటుంటారు. ఇటువంటి చిల్లర వ్యాధులకు ఏమేం మాత్రలు వాడాలో కాస్త చెబుతారా?

తలనొప్పి, ఒళ్ళు నొప్పులు-వీటికి 'అనార్లీన్' వాడవచ్చును. ఐతే-ఏదైనా అహారం తీసుకున్న తర్వాతే ఈ మాత్రను వాడాలి. జలుబుకు, జ్వరానికి 'కోపిన్' ఉపయోగించవచ్చును. మలబద్ధకం లేకుండా ఉండడానికి 'డల్కోలాక్స్' కాని 'గ్లాక్సిప్సా' కాని వాడవచ్చును. అతిపారానికి 'మెక్సాఫామ్' రోజుకు నాలుగు మాత్రలు ఉపయోగించాలి. ఇటువంటి ఇబ్బందులు ఎవ్వరైనా వస్తే-ఈ మాత్రలను చిట్కాలుగా ఉపయోగించాలేకానీ-చాలా తరచుగా వచ్చే వ్యాధులకు మాత్రం డాక్టర్ను సంప్రదించడం మంచిది.

కుమారి రమాదేవి

నా వయసు 21 సంవత్సరాలు. బరువు 112 పౌండ్లు. నా కడుపులో నులిపురుగులు ఉన్నాయి. అందువల్లే ననుకుంటాను-నేను ఎంత అహారం తీసుకున్నా ఒంటికి కండపట్టడంలేదు. నీరసంగా ఉంటాను. కడుపులోని నులి పురుగులకూ దీనికి ఏమైనా సంబంధం ఉంటుందంటారా? ఉంటే నేను ఏం చేయాలి?

మీరు ఊహించినట్లు నులిపురుగుల వల్లే అలా అయివుంటుంది. 'డెకారిస్' (DECARIS) అనే మాత్ర - వారానికి ఒకసారి రాత్రి పడుకోబోయే ముందు వేసుకోండి. అలా రెండు వారాలు ఆ మాత్రలు ఉపయోగిస్తే చాలు - కడుపులోని నులిపురుగులు బయటికి వచ్చేస్తాయి. మీకు అహారం వంటిది - అరోగ్యం చక్కబడుతుంది.



ప్రపంచ వ్యతి  
చిత్రకళా ప్రదర్శనం

రాష్ట్రపతి సతీమణి బేగమ్ అబీదా అహమద్ చిత్ర రచన చేస్తున్నప్పుడు....

త్రీల్ల నగరంలో ఇటీవల ప్రపంచ వనితల కళా ప్రదర్శనం జరిగింది. రాష్ట్రపతి సతీమణి శ్రీమతి బేగమ్ అబీదా అహమద్ ఆధ్వర్యంలో మహిళా క్యుడయమే ప్రధాన ఆశయంగా స్థాపించబడిన 'మహిళా ఇమ్మెడాడ్ కమిటీ' అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సర సందర్భంగా ఈ కళా ప్రదర్శనను నిర్వహించింది.

ఇరవై ఆరు దేశాలకు చెందిన ప్రసిద్ధ కళాకారిణుల వర్ణ చిత్రాలు, గ్రాఫిక్సు, శిల్పాలు ఇందులో ప్రదర్శింపబడ్డాయి. వీటి సంఖ్య 130. ఇవన్నీ ఎనిమిదివందల ప్రదర్శనలనుంచి ఈ 'ఎగ్జిబిషన్' కోసం ప్రత్యేకంగా ఎన్నుకోబడ్డాయి.

భారతీయ విభాగంలో - బేగమ్ అబీదా, జయ అప్పాస్వామి, రేఖరావ్, మణిమాలా ఐరమ్ మొదలైన ప్రముఖులు ముప్పై ఒక్క మంది రూపొందించిన చిత్రాలు ఇందులో ప్రదర్శింపబడ్డాయి. ప్రఖ్యాత కళాకారులు ఎమ్. ఎస్. హుస్సేన్, సతీష్ గుప్తా, దనరాజ్ భగత్ న్యాయ నిర్ణేతలుగా తాము నిర్ణయించిన - ఉత్తమ చిత్రాలు రూపొందించినవారికి బహుమతులను అందజేశారు.

అంతర్జాతీయ విభాగంలో కొలంబియా చిత్రకారిణి పిసిలియా డెల్గావో, భారతీయ విభాగంలో కుమారి అనుపమసూద్ ఈ ప్రదర్శనలో రాష్ట్రపతి బంగారు పతకాలను గెలుచుకున్నారు.

—ఉషారాణి భాదీయ

వచ్చే సంచికలో

ముఖచిత్రం, ప్రత్యేక వ్యాసం  
ఏర్ హోస్టెస్

ఒక కథ  
రంగ ప్రవేశం  
(మాచిరెడ్డి సుబ్బారావు)

వంటలు  
ఇంకో రెండు కేరళ వంటకాలు

తమిళ కథ  
నెలాఖరు  
(ఆర్. చూడామణి)

అందచందాలు  
శిరోజాలు - అలంకారం

వ్యాసం  
బిడ్డల హక్కులు  
(సుశీలా జయకర్)

కత్తిపీట మీదోవేలు సన్నగా కోసుకుంది. రక్తం చిమ్ముతూండగానే కూరగిన్నె దూరంగా తోసి, లేచి నిలబడింది రాధ. నేలమీద ఎర్రని చుక్కలు రెండు పడ్డాయి. అది చూసి నాగులు తల్లిని వాతేసుకుని గట్టిగా ఏడవటం ప్రారంభించింది.

గుమ్మంలో వచ్చి నిలబడ్డ ఆడబిడ్డ రాధ వైపు ఖంగారుగా చూసింది. వెనకాలే చలపతి తల కనపడుతోంది. అతని కళ్ళు కుతూహలంగా భార్యవైపు చూస్తున్నాయి. అసలు మామూలు పరిస్థితిలో అయితే, వాళ్ళిద్దరూ రాధ వైపు పరుగెత్తుకు వచ్చి, వీలని లలినుంచి విడదీసి, విషయమేమిటని అడిగేవారే, కానీ ఆ వేళ పరిస్థితులు వేరు.

ఉదయం లేచింది మొదలు ఇంట్లో రకరకాల కబ్బాలు వినబడుతున్నాయి. పిల్లలు నవ్వుతూ

గలగలమంటున్నారు. మరుక్షణం ఏడుస్తున్నారు. దెబ్బలాడు కుంటున్నారు. కొట్టుకుంటున్నారు. ఒకరి వెనకాల ఒకరు పరుగెత్తుతూ, తోసుకుంటూ, కత్తి పీటలు, కూరబుట్టలులాటివాటిని చాటుతున్నారు.

ఇవేళ అదేం చిత్రమో ఆ కత్తిపీట, కూరబుట్టలు దారిలో తియ్యవలసిన వాళ్ళు కూడా బాగా గొడవ ప్రారంభించారు. నవ్వులతో ప్రారంభమైన సూటీ పోటీ మాటలు చివరికి తగూర్లోకి, తిట్లలోకి, ఎరుపు, పెడబొబ్బిల్లోకి దారితీశాయి. ఈ సమయానికి రాధ అత్తగారు వెంకమ్మ మేడ మీద గదిలో కోపంతో అట్టుడికిపోతూ కూర్చుని వుంది. అవిడకి ఒకవక్క పెద్ద కొడుకు రంగ నాథం, రెండోపక్క భర్త రాంబ్రహ్మం కూర్చుని, అమెని మళ్ళీ మామూలు మనిషిని చేసేందుకు

ప్రయత్నిస్తున్నారు. పెద్దకోడలు శాంతి తన సామాన్లపై సర్దుకుంటూ వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూంది. ఆ సామాన్లని మళ్ళీ వాటి వాటి స్థానాల్లో పెట్టి, అమెని ఊరడించేందుకు ప్రయత్నిస్తోంది చిన్నాడవడుడు. ఆ ఇంటి చిన్న కోడలు గజ గజ వణికిపోతూ మంచాన్ని అంటిపెట్టుకుని కూర్చుని వుంది.

అసలు అశాంతి అంతా ఆ కత్తిపీట దగ్గరే ప్రారంభమయింది. నవ్వులాటలుగా ఒకరి దగ్గర నుంచి ఒకరు లాక్కుంటూ ఆ కత్తిపీటనే చివరికి బరదరా అటూ ఇటూ ఈడ్చారు. కూరల బుట్ట బోర్లా పడింది. ఉల్లిపాయలు దొరుకుంటూ తూము వైపుకి పోయాయి. “ఈ వేళ కూర ఏం చేయాలి?” అనే చిన్న విషయం మీద ప్రారంభమయిన మీమాంస “మీ వాళ్ళు పెళ్ళిలో





ఎం పెట్టారు? అనే పెద్ద విషయం వరకూ వెళ్ళింది. కనుబొమలు ఎగిరాయి. చేతులు ఇటూ అటూ వూగాయి. చీర కొంగులు నడుం చుట్టూ చిగుసుకున్నాయి. గొంతులు పెద్దవయ్యాయి. కొన్ని గొంతులు కీచుమంటూ దుఃఖంలోకి దిగాయి. పెద్దవాళ్ళు ప్రతిజ్ఞలు పూనితే, చిన్నవాళ్ళు ధర్తల చేతుల్లో వారి తమని రక్షించమన్నారు. కాస్త దైర్య సాహసాలు గలవాళ్ళు వేరింటి కాపురం పెడతామని గట్టిగానే ప్రకటించారు.

ఈ గంధరగోళంలో ఎవరి దారిన వాళ్ళు వెళ్ళిపోగా రాధకి కత్తిపీటా, కూరల బుట్టా పని తగిలింది. మనసులు కప్పపడినా, మాటలు మిగిలిపోయినా, ఇంట్లో మగవాళ్ళు నాలుగు మెతుకులు తిని ఆపీసులకి వెళ్ళక తప్పదు. ఆ వేళ రాధ

ధర్తల తంతులుగా ఏదికల్లా ఆపీసుకి చేరవలసిన అత్యవసరమైన పని వుంది. అందుకని కూరలు ముందేసుకుని, మధ్య మధ్య తాను ఆ రోజు వినవలసిన పచ్చిన అప్రస్తుతపు మాటలు మననం చేసుకుంటూ, కళ్ళల్లో పేరుకుంటున్న నీటిని ఆప ప్రయత్నిస్తూ, రాధ ఓ వంకాయ కనుక్కున తరిగింది. కానీ మనసు, శరీరం ఆడుపులో లేక, తల గిరున తిరుగుతుండడం వల్ల వేలు కోసుకుంది. అంతవరకూ మనసులో ముసురుకుంటున్న చిరాకు, కోపం, తన నిస్సహాయ స్థితి పట్ల జాలి, అభిమానం పెలుబకగా ఆమె చివాలన లేచి నిలబడింది. ఇవాళ ఆదో ఇదో తేల్చుకోవాలి అని నిశ్చయించుకుంది.

భార్య ముఖంలో ఏదో నిశ్చయం చూసి చలపతికి ముచ్చెమటలు పోశాయి. తువ్వాలతో ముఖం అద్దుకుంటూ అతను తన గదికి దొడు తీశాడు. ఏడుస్తున్న నాగుల్ని ఒక్క తోపు తోసి రాధ ఆ గదిలో ప్రవేశించింది. "ఈసంసారం

నా వల్ల కాదు! ఎన్నాళ్ళని ఓర్చుకోను. మీకయితే ఏమీ పట్టదు" అంటూ కోపంతో పెదమలు వణుకుతుంటే, కన్నీళ్ళు తుడుచుకోసాగింది.

చలపతి, భార్య బుజం మీద చెయ్యి వేసి, "ఊరకో! నాకన్నీ తెలుసు. ఇవాళిటికి నేను హోటల్లో తింటాను. సాయంత్రం పద్మాక అన్నీ మార్చాడుకుందాం. నాగులు చూడు ఎలా ఏడుస్తోందో" అంటూ బుజుగించాడు.

"మీరెప్పుడూ ఇలాగే అంటారు. సరే సాయంత్రం ఆపీసునుంచి తిన్నగా ఇంటికి రండి" అంటూ కళ్ళు తుడుచుకుంది రాధ.

\*

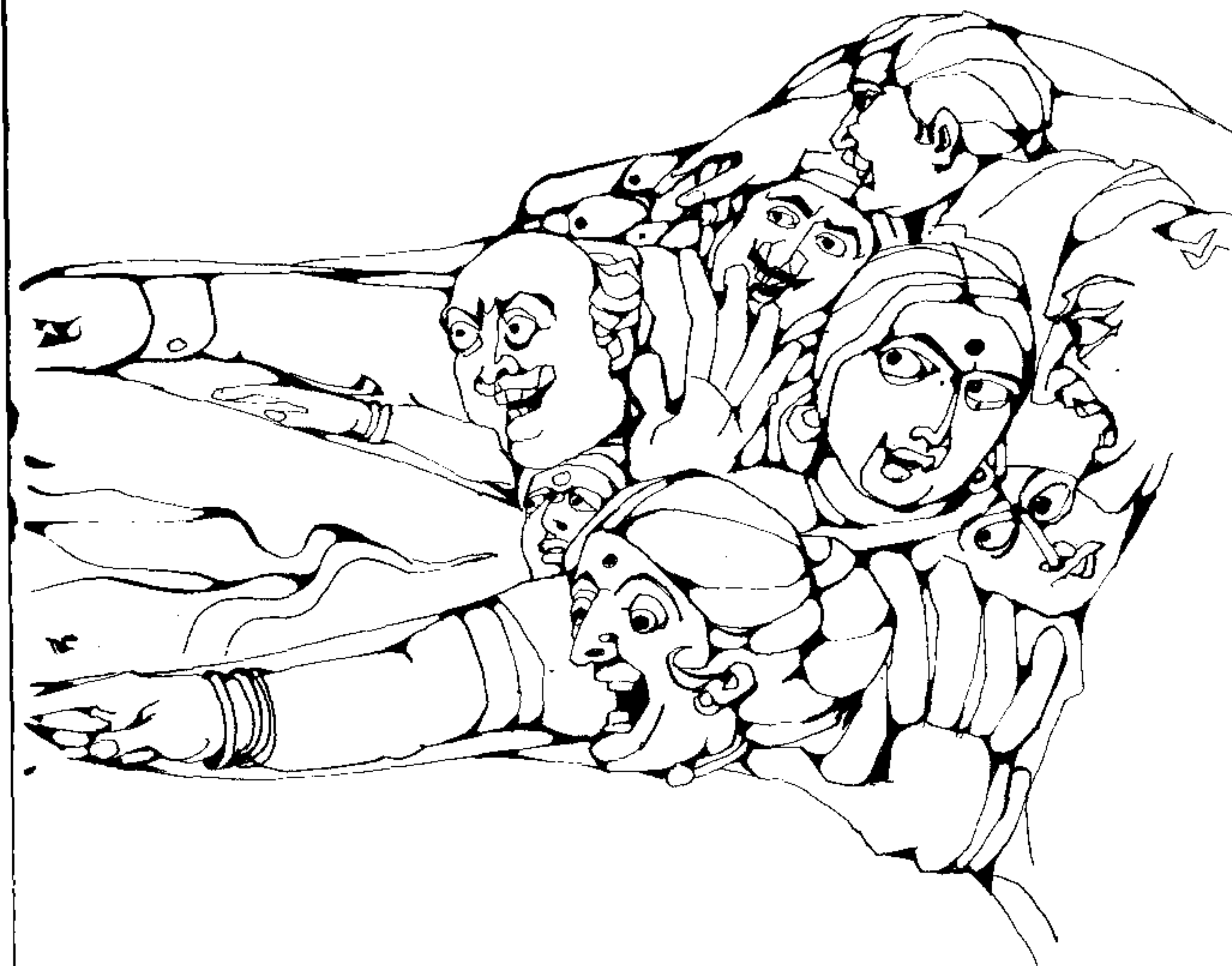
అరి రోజు ఆపీసులో కూర్చున్నాడన్న మాటే గానీ చలపతి ఎమీ పని చేయలేకపోయాడు. మనసంతా ఇంటిచుట్టూ, ఇంటి సమస్యల చుట్టూ తిరుగుతూంది. తండ్రి రిటైరయేనాటికి ప్రభుత్వోద్యోగంలో మంచి హోదానే అందుకున్నాడు. సంసారం పెద్దదయినా, కొడుకులు ముగ్గురికీ మంచి చదువులు చెప్పించాడు. ఎరిగున్న కుటుంబంలోని పిల్లల్నే కోడళ్ళుగా తెచ్చుకున్నాడు. కానీ అడపిల్లలిద్దరికీ ఇంకా పెళ్ళిళ్ళు చేయవలసి వుంది. ఒక్కో కొడుక్కి ఒక గది చొప్పున సొంత కొంప వుంది. కొడుకుల సంపాదన అంతగా చెప్పకోదగ్గది కాదు. వాళ్ళ సంసారాలూ పెరుగుతున్నాయి. కానీ జీవితం సాఫీగా గడచిపోతోంది.

కానీ ఇంట్లో సభ్యులు పెరుగుతున్న కొద్దీ, ముఖ్యంగా పిల్లలు, ఇంటి వాతావరణం మార్పు చెందుతున్నాయి. ఆవరాభిమానాలు, గౌరవం వుండవలసిన చోట, అపార్థాలు, మనస్పర్థలు రేగుతున్నాయి. పరిహాసాలే అగ్రహానికి దారి తీస్తున్నాయి. చిన్న చిన్న మాటలకే పెద్ద అర్థాలు తేలుతున్నాయి. అవసరం లేనిచోట నాలుగు మాటలు అతిగా అనేయటం, అవసరమున్న చోట నోరు మెదపకపోవటం, అర్థంలేని తల నొప్పులు, గుండె దడలు—యిలా ఆ ఇంటికి ఒక కొత్త రూపం వచ్చింది.

అవేశంలో, ఉద్రేకంలో వేరింటి కాపురం పెడదామంటే ఆర్థిక స్థోమత కొరవడిన చలపతి రాధకేం సమాధానం ఇవ్వగలడు? కొడుకుల ఈ పరిస్థితి పూర్తి అవగాహన చేసుకోవటం వల్లనే, వెంకమ్మ కొంత పట్టుదలతో, కొంత అధికార యుతంగా ప్రవర్తిస్తోంది.

\*

ఉమా రామ భూమియా



నేటి నాగరిక ప్రపంచంలో "పొదుపు" అన్న మాట అన్ని వేళలా, అందరినోటా వింటున్నాం. ముఖ్యంగా ఉపన్యాసాలలో, వార్తా పత్రికలలో ప్రీలు పడే పడే పొదుపు చెయ్యాలి అని నొక్కి వక్కాణిస్తున్నారు. నిజమే!

అయితే ఆలోచిస్తున్న కొద్దీ 'పొదుపు' ప్రీలకే పరిమితమా? అనిపిస్తుంది. అసలు పొదుపు అంటే ఏమిటి? పొదుపు చెయ్యవలసింది, చెయ్య తగింది ఏమిటి? అని ఆలోచిస్తే మొట్ట మొదట కాలాన్ని పొదుపు చెయ్యాలి. మానవ జీవితంలో తిరిగి పొందలేనిది కాలం. దాని విలువ తెలుసుకో లేని పురుషులు తప్పని సరిగా ఆఫీసులో పని చేసినా—మిగిలిన కాలాన్ని ఉబుసుపోక కబుర్ల తోనూ, చతుర్ముఖ పారాయణంతోనూ, అదీ ఇదీ కాకపోతే అర్థం, అంతూ లేని రాజకీయ చర్చల తోనూ కాలం వ్యర్థం చేస్తుంటే—ఇక ఇంటి దగ్గర ప్రీలు పనికిరాని చర్చలతోనో, చేతనిండా డబ్బున్న వారైతే అవసరం లేని షాపింగ్ తోనో కాలక్షేపం చేస్తుంటారు.

పొదుపు ప్రీ పురుషులిద్దరికీ అవసరమే! ఒక కుటుంబంలో భార్య భర్తల్లో ఒకరు పొదుపు చేసే వారు, ఒకరు దుబారా చేసేవారు అయితే ప్రయోజనం కూన్యం. అంతేకాదు. ఈ పరిస్థితుల్లో పిల్లలు ఎవరిని అనుసరించాలో తెలిక ఒక అస్థవ్యస్త పరిస్థితిలో పెరిగి పెద్దవారై, భార్యభారహితులుగా తయారయ్యే అవకాశం ఉంది. ఏవిధంగా గడిపినా కాలం గడిచిపోతుంది. ఏ విధంగా ఖర్చుపెట్టినా డబ్బు ఖర్చయి పోతుంది. మనం చేసే ప్రతి ఖర్చు ఎంతో ఆలోచించి చెయ్యాలి.

పొదుపు అనగానే నాకు తెలిసిన ఒక కుటుంబం గుర్తుకు వస్తుంది. ఆవిడ అతి పొదుపరి; ఆమె భర్త అందుకు వ్యతిరేకం. ఒకసారి వాళ్ళమ్మాయికి జ్వరం వస్తే, డాక్టరు దగ్గరకి తీసుకెళ్ళకుండా ఆవిడ చిన్న చిన్న చిట్కా వైద్యాలు చేసింది. దాంతో ఆ చిన్న జ్వరం పెద్దదయి ఆ అమ్మాయిని ఆస్పత్రిపాలు చేసింది. కొన్నిరోజులు బాధ పడి, ఎంతో డబ్బు ఖర్చయిన తరువాత ఆ అమ్మాయి యింటికి వచ్చింది. నేను చూసినదాంకదా అని వాళ్ళింటికి వెళ్తే వాళ్ళ నాన్నగారు భార్యకు తెలియకుండా రకరకాల మందులు

కొనుక్కువచ్చి కూతురికిచ్చి "ఎప్పుడన్నా ఒంట్లో బాగుండకపోతే వేసుకోమ్మా!" అన్నారు.

తండ్రి అవతలకు వెళ్ళగానే "చూశారా! నాకు ఒంట్లో బాగుండలేదు. డాక్టరు దగ్గరకి వెళ్తామంటే 'ఆ! ఏం డాక్టర్లు, జబ్బు ఉన్నా లేక పోయినా వెళ్తే మందు రాసివ్వక మానరు. ఈ కషాయం తాగు, ఈ కరివేపాకు ఉండవేసుకో' అని మా అమ్మ జబ్బు ముదర పెట్టి చివరకు డాక్టర్ దగ్గరకు వెళ్తే—గోటితో పోయే దానికి గొడ్డళ్ళ వరకు వెళ్ళవలసి వచ్చింది. ఇప్పుడు నాన్నగారు రావడం చూశారుగా! అవసరం లేక పోయినా ఎప్పుడో వచ్చే సుస్తీకోసం మందులుకొని తెచ్చారు" అన్నది నిట్టూరుస్తూ.

ఈ మధ్య మా ఇంట్లో పెళ్ళి జరిగింది. బంధువు లందరికన్న ముందుగా మా అక్కా బావా వచ్చారు. ఒక రోజు బజారు వెళ్ళిన మా బావ గారు పెద్ద నైజా పట్టా సంచి నిండా ఏవో వస్తువులు తేవడం చూసి పిల్లలందరూ చుట్టు ముట్టారు. అక్క సంచి తీసుకుని చూసి "ఇన్ని ఎందుకు?" అన్నది.

"పెద్దైకు ఐదుపైసల చొప్పున తగ్గించి ఇస్తానని అన్నాడు. ఐదువందలు దోకుగా తీసుకుంటే సగటున యాభై శాతం డిస్కౌంటు ఇస్తానన్నాడు. సరే అని తీసుకున్నా. జాగ్రత్తగా సర్వేయ్" అన్నారు బావ. అక్క పెట్టో సర్దుకున్న పుడు చూద్దను కదా—అవి సిగరెట్టు పెట్టెలు!

ఇదంతా ఎందుకు చెప్పానంటే అడవాళ్ళయినా మగవాళ్ళయినా పొదుపుగా ఏవస్తువయినా వాడడం అలవాటు చేసుకోవాలి. వచ్చే రాబడినిబట్టి ఏది అవసరం, ఏది అవసరం కాదు అని ఆలోచించు కుని ఖర్చు చెయ్యడం మంచిది. అప్పుడే పిల్లలు పొదుపరులుగా, ఆలోచనాపరులుగా తయారవు తారు. అంతేకాకుండా అవసరం లేకపోయినా—పదిమంది స్నేహితుల్ని తన స్వంత ఖర్చుతో హోటల్ కు తీసుకు వెళ్ళడం, ఇంటికొచ్చి నట్టింట కనబడ్డ పచ్చిమిరపకాయల్ని చూసి భార్యనుదుబారా చేస్తున్నావంటూ కేకలు వెయ్యడం మూర్ఖత్వం.

పెట్టో పాతిక చీరలున్నా మరో పది చీరలు కావాలంటూ భర్తను సాదించడం అవివేకం!

కొండముది రుక్మిణీదేవి

త్రి సాయంకాలం చలవతి ఇల్లు చేరుకునేసరికి ఇంట్లో ఒక చిత్రమైన నిశ్శబ్దత అలముకుని వుంది. కాని అర్థం సంది కుదిరిందని కాదు, పరిస్థితులు మరీ విషమించాయని. చలవతి అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ తన గదిలోకి ప్రవేశించాడు. రాధ గోడవైపు వత్తిగిలి మంచం మీద పడుకుని వుంది. "నాన్నా! అమ్మ పొద్దు న్నుంచీ ఏం తినలేదు" అంటూ పెద్ద కొడుకు తండ్రితో విర్యాదు చేశాడు.

"రాధా! మరీ ఇలాగయితే ఎలా? కాస్త ఓర్పు వుండాలి" అంటూ భార్య వక్కన కూల పడ్డాడు చలవతి.

"మీ అమ్మగారు నన్ను...." అంటూ ప్రారంభించిన రాధ నోటికి తన చెయ్యి అడ్డం పెట్టి, "వద్దు. నేనేం వినదలచుకోలేదు. నా మనసూ ఏం బాగలేదు" అన్నాడు చలవతి.

"ఎలా బాగుంటుంది? ఈ ఇంట్లో శాంతి లేదు. మీకయినా ఫరవాలేదు. రోజంతా ఆఫీసులో వుంటారు, నన్ను చూడండి, అస్తమానం తగాలు, తిట్లు... మీ చిన్న మరదలైతే ఇక్కడి పళ్ళెం అక్కడ పెట్టెడు. పెద్దావిడ ఇంటిడు చాకిరీ నా మీదకి తోసి టింగురంగా అని పైన కూర్చుంటుంది. ఇలా పనంతా నెత్తినేసుకుంటే, పిల్లల బాగోగులు ఎలా చూడగలను?"

చలవతి కళ్ళు మూసుకుని తల వెనక్కి వాలాడు.

"ఛ! ఛ! మరీ ఇంత అన్యాయమా! ఒక వక్క బండెడు చాకిరీ చేయటం, రెండోవక్క తిట్లు తినటం! ఎంతకని ఓర్పుకోవటం? నేనూ మనిషి నే."

చలవతి కళ్ళు మూసుకునే, భార్యని శాంతించ మన్నట్లు చేతితో సంజ్ఞచేశాడు.

"నాకు ఈ ఇల్లు, ఈ సౌకర్యాలు వద్దు, శాంతి కావాలి, మనశ్శాంతి, ఏ గొడవలూ, పొర పొచ్చాలూ లేని కొంప."

రాధ ప్రాధేయపూర్వకంగా ఇంకా కళ్ళు తెరిచని భర్తవంక చూసింది.

"నిన్ను పూర్తిగా అర్థం చేసుకుంటున్నాను. నువ్వు చెప్పదలచుకున్నదీ తెలుసు. కానీ నెమ్మది మీద ఆలోచిద్దాం. ఇలా ఆవేశంలో కాదు" అంటూ చలవతి ఆమెని శాంతింప చూశాడు.



పొద్దున్నుంచి రాచి ఏమీ తినలేదు. నాలుగయిదుసార్లు వంటిందోకి వెళ్ళి మంచిసేళ్ళు ముంచుకుని తాగింది. అంతే. బాగా నీరసంగా వుంది. జ్వరం వచ్చినట్టు తల తిరుగుతుంది. కడుపులో గుడగుడ వప్పులు అవుతుంటే పుట్టిల్లు జ్ఞాపకం వచ్చింది. అక్కడికి వెళ్ళాలని తహ తహ కలిగింది.

“ఏమండీ : నా మాట ఒకటి వింటారా ?” అంది.

భార్య కంఠంలో మార్పు గమనించి చలపతి లేచి నర్తుకు కూర్చున్నాడు.

“ఓ నాలుగు రోజులు బెజవాడ వెళ్ళి వద్దాము. ఈ గొడవలు, పోట్లాటలు మరచిపోదాం. శలవు లకి చిన్నన్నయ్య వచ్చాడట. అమ్మ మరీ మరీ రమ్మని రాసింది.”

హైదరాబాదుకి బెజవాడకి పెద్ద దూరమేమీ కాదు. కానీ శలవు దొరకటమే సమస్య. భార్యని ఆ విధంగా మార్చుకుని తీసుకువెళ్ళి తృప్తి పరచాలని అతనికి కోరిక కలిగింది. అందుకని ఎలాగయినా గట్టిగా ప్రయత్నించి ఓ పదిరోజులు శలవు సంపాదించ నిశ్చయించాడు. “సరే” అంటూ చలపతి మరుగ్గా లేచి నిలబడ్డాడు. భర్త ఉత్సాహం చూసి రాధ సంబరపడింది.

ఈ ప్రయాణం రాధ రెండు కారణాలవల్ల కోరుకుందోంది. ఒకటి : ప్రస్తుత వాతావరణం నుంచి తప్పించుకునేందుకు; రెండు : ఈ యుద్ధ మామినుంచి తిన్నగా భర్తని తన పుట్టింటికి తీసుకువెళ్ళితే, అక్కడి శాంతియుత వాతావరణం చూపించి, ఆ భేదం ఎలాంటిదో తెలియ జెప్పేందుకు. సమయం చూసుకుని, భర్త వేరింటి కాపురానికి ఒప్పేసుకునేట్లు చేయాలి.

✱

అత్తి రాత్రి ఇంట్లో ఎంతో నిశ్శబ్దంగా వుంది. ఎవరు వంట చేశారు, ఎవరు భోంచేశారు.... యివన్నీ చీమ చిబుక్కుమన్న శబ్దం కూడా లేకుండా జరిగిపోయాయి. ఆ మర్నాడే రాధ, చలపతి బెజవాడ ప్రయాణమయ్యారు. ఇలా ఉన్నట్లుండి రాధ పుట్టింటి ప్రయాణం కట్టడానికి, ముందురోజు జరిగిన రథసకీ ఏదయినా సంబంధ ముందా అని ఊహించేందుకు ఆ ఇంట్లోవారికి ఎక్కువసేపు పట్టలేదు. ఎటువచ్చి కొడుకు, కోడలు కూడా వెళ్ళటం వెంకమ్మగారికి అంతగా

నచ్చలేదు. కానీ ఆ విషయం పైకి అనకుండా ముఖావంగా వూరుకుంది.

రాధ ఎంతో ఉత్సాహంగా సామాన్లను సర్దించి. భర్త పదిరోజులయ్యాక తిరిగివచ్చినా, తాను మాత్రం నెలరోజులు పోయాక వస్తానని అందరి దగ్గిరా శలవు పుచ్చుకుంది. తోడికోడళ్ళద్వారా ఆమె వంక కాస్తంత ఈర్ష్యగా చూస్తే ఆడబిడ్డలు నేరస్థులకి మల్లె ఆమె వంక దీనంగా చూశారు. “పిల్లలతో ప్రయాణం జాగ్రత్తమ్మా : ఇల్లు అన్నాక చిన్న చిన్న పొరపొచ్చాలు రాకమానవు. మనసులో ఏం పెట్టుకోకమ్మా. త్వరగా రా” అన్నారు మామగారు. ఆమాటల్నే కళ్ళతోవ్యక్తం చేస్తూ ఆమె వంక చూశారు బావమరుదులు.

✱

అనుకోకుండా బండి దిగిన కూతురీ అల్లుణ్ణి చూసి రాధ తల్లిదండ్రులు మురిసిపోయారు. రాధ చిన్నన్నయ్య కలకత్తానుంచి వచ్చి వారమయింది. ఇల్లంతా సందడిగా వుంది. బావమరిదులతో కబుర్లు. పేకాట, అడుగడుక్కి జరుగుతున్న మర్యాదలు — చలపతికి గంటలు నిముషాల్లా గడచిపోతున్నాయి.

అవేళ చలపతి పెందలాడే భోంచేసి ఓ పసుకు తీశాడు. రాధ వచ్చి లేపేసరికి అతనికి ఇంకా నిద్రమత్తు వదలేదు. అవేళ సాయంత్రం సినిమా ప్రోగ్రాం. “ఇంకెవరూ రారా” అడిగాడు కాపీ తాగుతూ.

“ఉహూ. వాళ్ళకి పనులున్నాయట. పిల్లలు కూడా అమ్మమ్మ దగ్గిరే వుంటామన్నారు. మనం ఇద్దరమే” అంది రాధ నవ్వుతూ. చలపతి భార్య వైపు ఓరగా చూశాడు.

సినిమా నుంచి తిరిగి వస్తుంటే దోవలో, “చూశారా : పెద్ద పదిన ఎమందోందో! మీరు బెజవాడ మార్పించుకోరాదా అనడుగుతుంది” అంది రాధ. చలపతి ఏం అర్థంకానట్లు భార్య వంక చూశాడు. “మనం ఈ వూరు బిడిలీ అయితే తనకి సందడి అట. నాగులు అయితే అత్తని వదిలి రానందోంది” చలపతి ఏమీ సమాధానం చెప్పలేదు.

ఆ రాత్రి రాధకి మంచి నిద్ర పట్టింది. నిద్రలో చక్కని కల కూడా వచ్చింది. ఆ కలలో సాయంత్రం చూసిన సినిమా తాలూకు దృశ్యాలు కనపడ్డాయి. పెద్ద పెద్ద తివాసీలు, సోఫాలు, తెరల మధ్య నాయకీ నాయకుల బసులు తనూ

చలపతి వున్నారు. ఆ ఇల్లు ఎంతో బాగుంది. చుట్టూ ఫూలతోట, కలకత్తా నిద్రలో జోగుతూ, రాధ ఉదయం అలస్యంగా లేచింది.

ఆ మర్నాడు, మర్నాడు కూడా రాధ చక్కని కలలు కంది. మనసు ఎంతో తేలిగ్గా, హాయిగా వుంది. ఆ అనందంలో భర్తతో చర్చించవలసిన ముఖ్య విషయం వాయిదా పడిపోయింది. ఆ విషయం గుర్తుకి వచ్చినప్పుడల్లా, ఏదో ఒక పని అడ్డు తగులుతోంది.

చలపతి శలవు రోజులు అయిపో వస్తున్నాయి. ఆ రోజు ఉదయం చలపతి తాపీగా గెడ్డం గీసు కుంటున్నాడు. వరాకుగా వున్నాడు. ఇంతలో ఉన్నట్లుండి లోపల్నుంచి దభీమన్న శబ్దం విని పించింది. రేజరు అలాగే చేతిలో పట్టుకుని అతను లేచి నిలబడ్డాడు. పిల్లలు హడావుడిగా గదిలోంచి బైటికి పరుగెత్తారు. దూరంగా వంటింట్లో ఓ పిల్లవాడి గొంతు కీచుమంది. ఎత్తు నుంచి కందు గిన్నె దబాల్న కిందపడిన శబ్దం. వెనువెంటనే దభదభమని అడుగుల శబ్దం. బొమ్మస్థాయిలో త్రీలు వాదించుకుంటు న్నారు. చలపతి గుమ్మం వరకూ వెళ్ళి బైటికి తొంగి చూశాడు.

ఇంటి పెద్దకోడలు చంటి పిల్లని నడుం మీద కుదేసుకుంటూ చిరచర మెల్లెక్కిపోతుంది. అత్తగారూ రెండో కోడలూ చేతులు చేతులు తగిలేలా గట్టిగా ఏదో వాదించుకుంటున్నారు. వాళ్ళ మధ్య నుంచి విసురుగా రాధ బైటికి వచ్చింది.

చలపతి ఒక్కడుగు వెనక్కి వేశాడు. రాధ మృదువుగా భర్తని పక్కకి నెట్టి, లోపలికి వెళ్ళింది. అతను తిరిగి చూసి విషయ మేమిటని అడిగేలోపు మందం మీద వున్న బట్టలన్నీ తోలు పెట్టె వైపు పడేయటం ప్రారంభించింది.

“ఏమో అనుకున్నాను : అబ్బబ్బ : ఇక్కడ ఒక్క ఊణం వుండలేను. ఇదేమయినా కొంచా నరకమా!”

“ఏమయిందే?” అన్నాడు చలపతి మెల్లిగా.

“వదండి. పోదాం. ఈ రాత్రి బండికే, ఇక్కడ ఒక్క ఊణం శాంతిలేదు.”

“ఎక్కడికి?” అని అడగలేదు చలపతి. చేతిలో రేజరు కిందపడిపోగా బొమ్మలా నిల్చుండి పోయాడు.

పిల్లలు తెల్లబోతూ తల్లి వంక చూశారు. ✱

మన ప్రాచీనులు ఏడు పుణ్యక్షేత్రాలను మోక్షదాయకాలుగా పేర్కొన్నారు. వాటిలో హరిద్వారంగా ప్రసిద్ధికెక్కిన 'మాయాపురి' కూడా ఒకటి. దీన్ని వైష్ణవులు హరిద్వారమనీ, శైవులు హరద్వారమనీ అంటూ ఉంటారు.

ఆకాశం నుంచి భూమికి దిగిన గంగానదిని శివుడు ఇక్కడే తన జడలలో బిగించాడని పురాణాలు చెబుతాయి. అంచేత ఈ చోటికి 'గంగాద్వారం' అని కూడా పేరు ఉంది. గంగానది కొండల మీది నుంచి సమతలప్రదేశం చేరుకునేది ఇక్కడే. అందువల్ల ఇక్కడ గంగ ఎంతో నిర్మలంగా కనిపిస్తుంది. ఇక్కడ గంగ ఒడ్డున ఎన్నెన్నో దేవాలయాలు చోటుచేసుకుని భక్తులను ఆకర్షిస్తూ ఉన్నాయి.

హరిద్వారంలో పన్నెండేళ్ళకు ఒకసారి జరిగే 'కుంభమేళా' ఎంతో ప్రసిద్ధమైనది. గురుగ్రహం కుంభరాశిలోకి ప్రవేశించడాన్ని పురస్కరించుకుని జరిగే కుంభమేళాలో లక్షలాదిమంది భక్తులు పాల్గొని, గంగలో స్నానం చేసి ఆనందిస్తూ ఉంటారు.

హరిద్వారంలో ఎన్నో స్నానఘట్టాలు ఉన్నాయి. వాటిలో 'హర్ కీ పైరీ' అన్నది చాలా ప్రసిద్ధమైనది. దీనికి 'బ్రహ్మకుండం' అన్న పేరు కూడా ఉంది. ఈ స్నానఘట్టం సమీపాన అంజనాదేవి ఆలయం, చండీదేవి ఆలయం అన్న ప్రాచీన ఆలయాలు రెండు ఉన్నాయి.

హరిద్వారం నుంచి ఒక మైలు దూరాన మాయాపురి ఉంది. మొదట్లో హరిద్వారం కూడా ఈ మాయాపురి ప్రాంతంలోనే ఉండేదని కొందరి విశ్వాసం. మాయాపురిలో మూడు ప్రాచీనమైన దేవాలయాలు ఉన్నాయి. వాటిలో మాయాదేవి ఆలయం ఒకటి.

## మాయాదేవి

మాయాదేవి ఆలయం మాయాపురిలోని ప్రధానమైన ఆలయం. మాయాదేవి ఆలయంలోని గర్భగృహంలో మాయాదేవి-భద్రకాళి, చాముండి, సింహవాహిని వంటి తక్కిన దేవతా మూర్తులతోబాటు కలిసి దర్శనమిస్తుంది. మాయాదేవి దర్శనంవల్ల సర్వపాపాలూ పటాపంచలవుతాయని పురాణాలు చెబుతాయి. మాయాదేవి ఆలయానికి సమీపంలోనే దత్తాత్రేయ స్వామి ఆలయం ఉంది.

హరిద్వారంలోని మరొక ప్రధానమైన ఆలయం శ్రావణనాథ దేవాలయం. అక్కడి ప్రధాన దేవతామూర్తి పశుపతినాథుడు. ఐదు ముఖాలతో కనిపించే ఈ పశుపతినాథస్వామి లింగరూపాన్ని నేపాల్ నుంచి తీసుకువచ్చి ప్రతిష్ఠించారని అంటారు. ఈ ఆలయ ప్రాంగణంలో చలువరాతితో రూపొందించిన అందమైన నంది విగ్రహం ఉంది. గర్భగృహం చుట్టూ విఘ్నేశ్వరుడు, కార్తికేయుడు, పార్వతి, నంది, సూర్యుడు వంటి వారి ఆలయాలు ఉన్నాయి.

1955 ప్రాంతాలలో హరిద్వారంలో 'అయ్యప్ప స్వామి'ని తెచ్చి ప్రతిష్ఠించారు. కేరళ రాష్ట్రంలోని శబరిమలైలో కొలువుతీరి ఉన్న అయ్యప్ప విగ్రహం వంటి విగ్రహాన్ని భక్తి శ్రద్ధలతో రూపొందించి దక్షిణ భారతదేశంనుంచి భద్రంగా హరిద్వారం తీసుకువెళ్ళి అక్కడ ప్రతిష్ఠించారు.

హరిద్వారానికి వెళ్ళినవారు గంగాద్వారం, కుశావర్తం, బిల్వ కేశ్వరం, నీలపర్వతం, కనఖల అన్న ఐదు ప్రదేశాలలోనూ స్నానం చేస్తే అన్నిరకాల పాపాలు పరిహరింపబడతాయని భక్తుల విశ్వాసం.

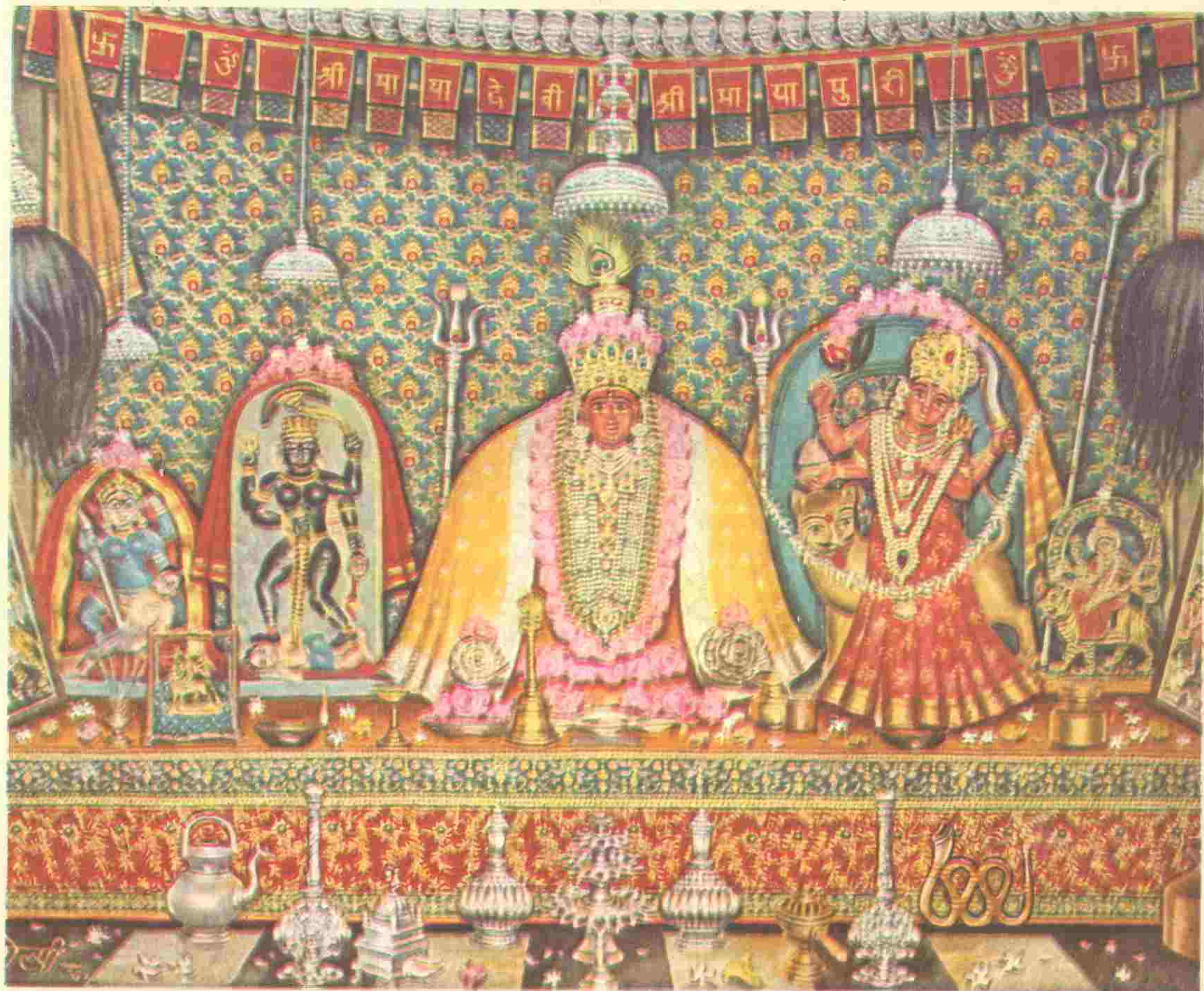
బదరీనాథ్, కేదారనాథ్ క్షేత్రాలకు యాత్ర చెయ్యదలుచుకున్న వారు వేసవికాలంలో హరిద్వారంనుంచి తమ యాత్ర ప్రారంభిస్తారు.

బిల్వకేశ్వరం గుట్టమీది బిల్వకేశ్వరస్వామి ఆలయం, నీల పర్వతం మీది చండీ ఆలయం, దాని కింది భాగాన ఉన్న నీలేశ్వర ఆలయం, కనఖలలోని దక్షమహాదేవాలయం హరిద్వారం చుట్టుపట్ల ఉన్న దేవాలయాలలో మరొకొన్ని.

'మాయాదేవి' వర్ణ చిత్రం : 'భవన్స్ జర్నల్' సౌజన్యంతో











కుట్టుపని: అభ్యాసం

# వనిత - ఏప్ కుట్టుపని బడి

[కుట్టుమెషిన్లు తయారు చేసే ప్రసిద్ధ సంస్థ ఉషా 'వారి సౌజన్యంతో'] - -

దుస్తులను సరైన పద్ధతిలో ఇస్తీరీ చేస్తే, వాటి కుట్టు కూడా బాగా రాణిస్తుందన్న సంగతి మరిచిపోకండి.

సూచన :- మీ ఇస్తీరీ పెట్టెను హీట్ కంట్రోల్ డివైస్ (వేడిని అదుపులో వుంచే సాధనం) లేకపోతే, ఇస్తీరీ చేసేటప్పుడు ఏ రకం గుడ్డకు ఎంత వేడి అవసరమో తెలిపే వివరాలు దిగువ నిస్తున్నాయి.

గుడ్డల రకాలు	ఇస్తీరీ ఉష్ణోగ్రత
లినెన్ ::	బాగా వేడిగా ఉండాలి
నూలు ::	మధ్యరకం వేడి చాలును
ఉలు ::	.. ..
సిల్కు ::	.. ..
రేయాన్ ::	తక్కువ వేడి సరిపోతుంది.

రకరకాల బట్టలు - ఇస్తీరీ సూత్రాలు :

1. నూలు, లినెన్ :- వేడి ఇస్తీరీ పెట్టె (అవసరాన్ని బట్టి) కొంచెం చెమ్మతో.

2. సిల్కు :- సామాన్యపు వేడి గల ఇస్తీరీ పెట్టె (అవసరాన్ని బట్టి) కొద్ది చెమ్మతో. మరకలు, నీటి దాగులు పడకుండా జాగ్రత్తగా ఉండాలి. నైలాన్, విఫాన్, జార్జెట్ వంటి సన్నటి సిల్కులపైన ఇస్తీరీ పెట్టెను తేల్చి నడపాలి. వీటిని ఒక దళసరి ప్యాడ్ పైన పెట్టి ఇస్తీరీ చేయాలి.

3. రేయాన్ :- ఇవి వేడి తగిలితే కరిగి పోతాయి కనుక, ఇస్తీరీకి బహు కొద్ది వేడి ఉంటే చాలు. సాధారణంగా వీటికి చెమ్మ అవసరం లేదు - కాని కావాలంటే కొంచెంగా తడి చేయవచ్చు.

4. ఉలు బట్టలు :- సామాన్యపు వేడి ఇస్తీరీ చాలు. గుడ్డ తీసిపోకుండా ముందుగా చూసు

కోవాలి. తేలిక ఉలు బట్టలకు చాలా కొద్ది చెమ్మ సరిపోతుంది. పై గుడ్డలన్నింటికన్న ఇవి హెచ్చు ఇస్తీరీ కోరతాయి, అయితే చప్పన కాలిపోతాయి.

5. ముతక ఉలు బట్టలు :- వీటికి ఎక్కువ చెమ్మతో, బాగా బరువైన ఇస్తీరీ పెట్టెను ఉపయోగించాలి.

6. పైన పోగులు గల ఉలు బట్టలు :- పోగులు భద్రంగా ఉండటానికిగాను వెల్వెట్ ప్రెస్సింగ్ బోర్డుగాని, దళసరి టర్క్విడ్ టవల్ గాని వాడండి. చెమ్మ ఎక్కువ చేయవద్దు.

7. వెల్వెట్లు :- దీనిని నీడిల్ - బోర్డు మీద ఇస్తీరీ చేస్తే మంచిది. బోర్డు దొరక్కపోతే, చిన్న బాగాలకు బ్రష్ ను వాడవచ్చు. లేదా పాదం మీద నిలబెట్టిన ఇస్తీరీ పెట్టెను మరొకరు పట్టు కోవాలి. దానిమీద తడిగుడ్డ పరచి, వెల్వెటును తిరగేసి, దాని నీములను లేదా ఇస్తీరీ చేయాలి. బాగాలను ఆ తడిగుడ్డపైన ఒత్తి, సాగదీయకుండా లాగండి. నీములు సాపు అవుతాయి. పోగులను సరిగిపోయేటట్లు నొక్కకూడదు.

8. లేసు :- దళసరి ప్యాడ్ మీద ఇస్తీరీ చేయండి. చెమ్మ తగిలితే గుడ్డ తీసిపోతుంది కనుక, సాధ్యమైనంత వరకు తడి తగలనీయకండి.

పదవ పాఠం

నమూనాలు - నిర్మాణాలు

అప్పుడే నేర్చుకునేవారికి ఆరితేరినవారికి కూడా పేపర్ పాటర్న్లు (కాగితపు నమూనాలు) కత్తిరించటం ఎంతైనా ముఖ్యం. చీనివల్ల కాలం కలిసివస్తుంది. బట్ట రద్దు కాదు - మంచి పొందిక

అమరుతుంది. తయారైన దుస్తులో మార్పులు ఎక్కువ ఉండవు. విద్యార్థులు ముందుగా ఒక సామాన్యపు డిజైన్ ను ఎంచుకుని, తెల్లకాగితం మీద గాని రంగుకాగితం మీద గాని నమూనా తీరు. స్టయిలు నేర్చుకోవాలి. న్యూన్ పేపర్ల వంటి అచ్చుకాగితాలు వాడితే, గీయవలసిన గీతలు అనవాళ్ళు సరిగా కనబడక చిక్కవుతుంది. డిజైన్ పనిలో ప్రావీణ్యత వస్తున్న కొద్దీ నమూనా కటింగులో పనితనం వస్తుంది. డిజైను ఎంత గజిబిజిగా ఉంటే, నమూనా సరిగా ముగింపు తూనికి అన్ని సవరణలు అవసరమవుతాయి.

నమూనా రకాలు :- (1) కొన్న నమూనాలు, (2) ప్రిటింగ్ నమూనాలు, (3) బ్లాక్ నమూనాలు.

కొన్న నమూనాలు :- ఇవి రకరకాల వైజు లలో, డిజైన్లలో టిష్యూ పేసరుమీద వేసి, అమ్మ కానికి నిద్దంగా ఉంటాయి. సామాన్యంగా ఇవి రెండు రకాలలో, ఎన్నో వైజులలో, రేంజీలలో, రంగులలో దొరుకుతాయి. వీటిలో కొన్ని 30 అం. మొదలుకొని 38 అం. వరకూ గల శ్రీల చాతీ కొలతలకు సరిపోయి వుంటాయి. ఇవి 12 నుంచి 20 సంబరు వరకూ ఉంటాయి. తక్కినవి 20 అం. మొదలుకుని 28 అం. వరకూ చాతీ గల ఆడ పిల్లలకు పనికివచ్చేవి. వీటి సంబర్లు 9, 11, 13, 15, 17 గా ఉంటాయి. స్లాక్సు, స్కర్టుల నమూనాలు నడుము కొలతలతో అమ్ముతారు. వయసునుబట్టి స్టాండర్డు వైజుల్లో, రకరకాల స్టయిల్స్ లో, ఇంట్లోనే కుట్టుపని చేసేవారికి ఎంతో ఉపయోగంగా ఉంటాయి. ఈ నమూనాల సహాయంతో కుట్టిన దుస్తు కచ్చితమైన డిజైనుతో కరెక్టుగా కుదురుతుంది.



బ్లాక్ నమూనాలు :- ఇది ఒక ప్రాథమిక నమూనా. కావలసిన కొలతలకు ముందుగా ఒక బ్లాకు తయారుచేసి, కచ్చితంగా కత్తిరిస్తారు. డిజైన్ రూపొందించటానికి గాను దీనిలో అదనంగా టర్నింగులకుగాని, ఎటువంటి నిండుదనానికిగాని, వీలుండదు. నిజానికి ఇది, ఎటువంటి స్టయిల్లో నైనా దుస్తును తయారు చేయటానికి అనుకూలమయింది — పిట్ గా ఉండే మామూలు కట్ నమూనా. కత్తిరించిన తరువాత భాగాలన్నింటినీ బేస్ట్ చెయ్యండి, లేదా నమూనా ముక్కలన్నీ ఒక డమ్మీమీదగాని, బొమ్మమీదగాని పిన్ చెయ్యండి. పిట్టింగు చక్కగా ఉండేలా నిశ్చయించుకోండి. గ్రేడింగ్ చేసిగాని, స్లాష్‌తోగాని నైజాకు సరి పుచ్చుకోవటానికి తగినట్లు సరి చూసుకోవాలి.

పిట్టింగ్ నమూనాలు :- సాధారణంగా వీటిని స్టాక్ నైజాలకు సరిపోయేట్లు చేసి, దుస్తుల కంపెనీలవారు ఉపయోగిస్తారు. వీటిలో స్టాండర్డు నైజాలు - 14 అం. నుంచి 18 అం. మెడ నైజా. 2 అం. తేడాతో 32 అం. మొదలు 48 అం. చాతీ నైజా. ఈ నమూనాలను చిన్న నైజాకి తగ్గించి, కావలసిన నైజాకి సరిపొచ్చుకోవచ్చు.

నమూనా మీద గుర్తులు, అనవాళ్ళు :-  
(1) నాప్సన్, (2) పర్ఫార్మెన్సు, (3) గైడ్ లైన్.

నాప్సన్ :- నమూనా భాగాలను మళ్ళీ కలుపు కుండుకి వీలుగా వీటిని మార్క్ చేస్తారు. తక్కిన వాటిని చెక్ చేసుకోవటానికి ఇవి తోడ్పడతాయి. పైగా — మరొక భాగంతో అతికిన తరువాత చేతులు, భుజం, చాతీ, నడుము, వేటికవి సరైన స్థానంలో ఉన్నదీ లేనిదీ రూపి చేసుకోవటానికి ఈ గుర్తులు సాయపడతాయి. ఒక్కొక్కప్పుడు — నమూనాలో డిజైను కత్తిరించే టప్పుడు భాగాలకు టక్కులు, దార్డులు, కుచ్చెళ్ళు లాంటివి వెయ్యటానికి కొత్త లైన్లు వేయాల్సి వుంటుంది. కనుక, గుడ్డమీద ఇవి సరిగా ఎక్కడ రావాలో చూపించటానికి నాప్సన్ పెట్టుకోవాలి.

పర్ఫార్మెన్స్ (బెజ్జాలు) :- నమూనా మీద

జేబులు, కాజాల స్థానాలు సూచించేటందుకు పన్నీ హోల్స్ వేసుకోవాలి. ఈ పర్ఫార్మెన్సు రకరకాలుగా మార్కు చేయవచ్చు. ఇందులో సామాన్యమైన పద్ధతి - నమూనాయొక్క బెజ్జాల ద్వారా బట్టపైన పిన్ను గుచ్చుతూ, అలా గుచ్చబడినచోట సుద్దతోగాని పెన్సిలుతోగాని మార్కు చేయడం. నమూనాను బట్టకు ఎదిలీ చేసే మరొక పద్ధతి - దర్జీ వాడే టాక్ (బేస్టింగ్) పద్ధతి. లేదా కార్పన్ పేపరు పెట్టి ట్రేసింగ్ వీల్తో మార్కు చేయడం.

గైడ్ లైన్లు :- కొత్త నమూనా తయారు చేయటానికిగాను కాగితం మీద - చాతీ మధ్యకు, వీపు మధ్యకు సమకోణాలుగా గీసే గీతలను గైడ్ లైన్లు అంటారు. ఈ రేఖలు ఒకదాని కొకటి సమాంతరంగా ఉంటాయి. ఉదాహరణకు - బ్లోజాకిగాని ప్రాక్కుగాని ఆరమ్మ నైజా. నడుమును శరీర భాగంతో కలిపే రేఖలు. బ్రవుజర్ (షరాయి)లో నడుము, పిరుదులు, మోకాలి చిప్పలు, కిందివేపు రేఖలు - వీటిని కూడా నమూనాలో గైడ్ లైన్స్ అంటారు.

నమూనాలు, డిజైన్ తయారీ :- బేసిక్ నమూనా డిజైనింగుకు నిర్దం కాగానే తెల్లకాగితం మీద లేదా కనీసం రంగుకాగితం మీద నకలు నమూనాను కత్తిరించాలి. మొదటి (అసలు) నమూనా యొక్క టాట్ లైన్ ను సరిగ్గా అలానే అనుసరిస్తూ, కొత్త నమూనా ద్వారా దార్డులను ఉన్నవి ఉన్నట్టుగా (ట్రేసు తియ్యాలి.

డిజైనింగులో మెలకువలు :- డిజైన్లు గల నమూనాయొక్క పూర్తి అయిన భాగాలన్నీ బ్లాక్ నమూనా నైజాకి ఆకారానికే సరిపోయి ఉండాలి. ప్లీట్సుకూ, నిండుదనానికి, యోక్ కాలరు డిజైనుకూ అవసరమైన ముక్కలను విడివిడిగానే కత్తిరించవచ్చు. అయితే - నమూనాయొక్క మూలాధారమైన లైన్లు అసలులో లాగా ఉన్నప్పుడే కొత్త డిజైన్ ప్రకారం తయారుచేసిన దుస్తు సరిపోతుంది.

అంతమాత్రాన నిర్మాణ రేఖల స్థానం కదప కూడదని కాదు. కింది చేతి రేఖ ముందు వెనకలకు జరపవచ్చు; లేదా నీదాగా వదిలెయ్యవచ్చు.

ఏ మార్పులు ఎలా చేసినప్పటికీ, నమూనా ముక్కలు - బస్ట్ వద్దగాని తుంటి లైను వద్దగాని మధ్య ఎడరనించి మధ్య వెనుకకు కొలిచినప్పుడు, బ్లాక్ నమూనా మీద తీసుకున్న నైజా కొలతలతో సరిపోవాలి.

నమూనాల అంచనాలు, గమనికలు :- నమూనా డిజైనింగులో అంచనా ఒక ముఖ్య సమస్య. కనుక, కొత్త గీతలను చేర్చేటప్పుడు అవి నమూనా గీతలను పోలి ఉన్నాయా లేదా అని రూపిచేసుకోవాలి. ఉదాహరణకు - ఒక పానెల్ వెడల్పు పెరిగిందనుకోండి. అది ఎప్పుడూ నమూనా వెడల్పుతో పోలిక ఉండాలి. ఉంటే - సన్నటి పానెల్స్ కు చిన్న నైజాలూ, వెడల్పు పానెల్స్ కు పెద్ద నైజాలూ వస్తాయి.

సీములకు అదనపు గుడ్డ :- అసలు పాటర్న్ ను నెక్లస్టుగా కోసి, తరువాత వాటిని అతకవలసిన చోట్ల సీములకు అదనంగా ఎంత గుడ్డ వదలాలి అనే సమస్య వస్తుంది. అలా కోసిన ఒక్కొక్క నెక్లసుకూ సీముకు జాగా వదలవలసిందే.

నమూనాలో ముఖ్యభాగాలు :- ఏ రకం దుస్తును డిజైనింగు చేయాలన్నా బ్లాక్ నమూనా ముక్కల ముఖ్యభాగాలు అవసరం. ఉదాహరణకు - బ్లోజాలో కాని, ఆడవాళ్ళ చొక్కాలోగాని ముందు - వెనుక భాగాలను, చేతులు, కాలరు - వీటిని ఆధారంగా చేసుకుంటే చాలు. నమూనా డిజైనింగ్ అంటే - కొత్త నిర్మాణ వివరాలను సూచించటానికిగాను నమూనా నెక్లస్ రేఖలను ప్రవేశపెట్టడం.

1. ముందు భాగం. 2. వెనుక భాగం. 3. చెయ్యి. 4. అన్ని రకాలకూ కాలర్లకూ అమర్చటానికి వీలయిన రోర్ కాలరు.

స్లెయిన్ నమూనానుండి రాగ్లాన్ చెయ్యి :- రాగ్లాన్ చెయ్యి కిమోనో చెయ్యి ఒకదాన్నొకటి పోలి వుంటాయి. చంక నుండి మెడవరకు రెండు సీములతో ఈ చెయ్యి చక్కగా అమరుతుంది. బ్లోజా భుజం నుండి ముందూ వెనకా రెండు నెక్లస్లు కత్తిరించి, వాటిని చేతులకు అతికితే, దాన్ని రాగ్లాన్ చెయ్యి అంటారు. ఇది నెక్ లైను వరకూ ఉంటుంది.



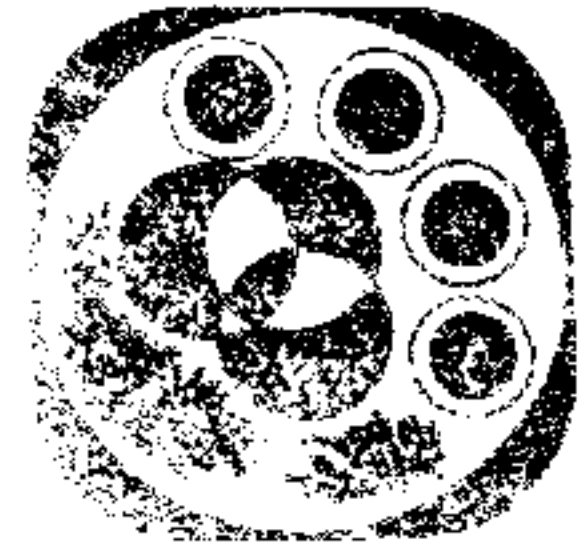
చక్కరై ఉప్పరి



బియ్యం



## శ్రీమద్ భగవద్ గీతా



'వనిత'లో రకరకాల ఉత్తర భారతదేశపు వంటకాలు, కొన్ని దక్షిణ భారతదేశపు వంటకాలు చేసే పద్ధతుల గురించి వివరించాము. ఈసారి రెండు కేరళ వంటకాలు చేసే పద్ధతి వివరిస్తున్నాము. ఈ రెండు శాకాహారాలే. ఇవి చేసుకున్న వాళ్ళు వాటి గురించిన అభిప్రాయాలు 'వనిత'కు రాయవచ్చును.

### చక్కరై ఉప్పేరి

మొదట పెద్ద అరటికాయలు ఆరు, బెల్లం అరకిలో,  $\frac{1}{4}$  టీ స్పూను సొంటిపొడి, వేయించడానికి కొబ్బరినూనె నిద్దంచేసుకోవాలి.

కేరళ ప్రాంతాలలో 'నేంద్రంకాయలు' అనే ప్రత్యేకమైన అరటికాయలు దొరుకుతాయి. అవి అన్నిచోట్లా దొరకవు కనుక కాస్త పెద్దగా ఉండే అరటికాయలతో వీటిని చెయ్యొచ్చు. అయితే నేంద్రంకాయలను కాక మామూలు అరటికాయలను ఉపయోగించినప్పుడు వీటి రుచిలో పెద్ద తేడా కనిపిస్తుంది. అందువల్ల వీలున్నవాళ్ళు 'నేంద్రంకాయలు' సంపాదించి మరి ఈ చక్కరై ఉప్పేరిని చేసి రుచి చూస్తే బావుంటుంది.

మొదట అరటికాయలను తీసుకుని, వాటి తొక్కలు తీసి వాటిని అడ్డంగా తరగాలి. తర్వాత వాటిని అలాగే అరటికాయ చిప్స్ చేసేటప్పుడు తరుగుతున్నట్టే ముక్కలు ముక్కలుగా తరగాలి.

ఒక బాణ్ణో కొబ్బరినూనె పోసి కావాలి. అందులో తరిగిన అరటికాయ ముక్కలు వేసి బాగా వేయించాలి. ఇలా అరటికాయ ముక్కలను వేయించి తీసి విడిగా వుంచుకోవాలి.

తర్వాత ఒక పాత్రలో బెల్లం తీసుకుని, దానికి కొద్దిగా నీళ్ళు చేర్చి నన్నని పోగులాంటి పాకం వచ్చేదాకా కావాలి. తర్వాత వేయించి తీసిన అరటికాయ ముక్కలను ఆ పాకంలో వెయ్యాలి. అందులోనే సొంటిపొడి చేర్చాలి. కావాలనుకున్న వాళ్ళు ఇందులో కొద్దిగా ఏలకుల పొడి కూడా

వెయ్యవచ్చు. పాకంలో వేసిన అరటికాయ ముక్కలకు రెండు టీ స్పూనుల కరిగి ఉన్న నెయ్యిని కూడా కలపాలి. ఇలా నెయ్యి కలిపి ముక్కలను బాగా కలియబెట్టాలి. నెయ్యి వెయ్యడం వల్ల ముక్కలు ఒకదానితో ఒకటి అతుక్కుపోవు.

ఈ 'చక్కరై ఉప్పేరి'ని విడిగా ఓ డబ్బాలో వేసి పెట్టుకుని అప్పుడప్పుడూ తినవచ్చు. వీటిని పెరుగున్నంతో కలుపుకుని తిన్నా బాగానే ఉంటాయి.

### ఇష్టు

ద్వి చెయ్యడానికి బంగాళాదుంపలు  $\frac{1}{2}$  కిలో, చిన్న కొబ్బరికాయ ఒకటి, అల్లంముక్క, పచ్చి మిరపకాయలు కొన్ని, కొద్దిగా కరివేపాకు, 2 టీ స్పూనుల కొబ్బరినూనె, కొద్దిగా ఉప్పు కావాలి. ఇవికాక అవసరమైతే పెద్ద ఉల్లిపాయలు నాలుగు కూడా ఉపయోగించవచ్చు.

మొదట బంగాళాదుంపలు ఉడికించాలి. తర్వాత వాటి మీది తొక్కలను తీసేయాలి. తొక్కలు తీశాక ఆ దుంపలను చిన్న చిన్న ముక్కలుగా తరిగి ఉంచుకోవాలి.

ఆ తర్వాత పచ్చిమిరపకాయలు, అల్లం ముక్క, కరివేపాకు తీసుకుని, వాటిని చిన్న చిన్న ముక్కలుగా తరుక్కొవాలి. ఉల్లిపాయలు ఉపయోగించేవాళ్ళు వాటిని కూడా చిన్న చిన్న ముక్కలుగా తరిగి ఉంచుకోవాలి.

కొబ్బరి చిప్పలను తీసుకుని, వాటిని శుభ్రంగా తురుముకోవాలి. తర్వాత ఆ కోరును తీసుకుని, రోట్లో వేసి రుబ్బాలి. ఇలా రుబ్బినప్పుడు అందు లోంచి 'కొబ్బరి పాలు' వస్తాయి. మొదటిసారిగా వచ్చే కొబ్బరి పాలు కాస్త చిక్కగా ఉంటుంది. తర్వాత మొదటిసారి రుబ్బడానికి ఉపయోగించిన కొబ్బరికోరునే మళ్ళీ ఉపయోగించి, అందులో కాస్త నీళ్ళు చేర్చి మళ్ళీ రుబ్బాలి. అలా రెండవ సారి కూడా కొబ్బరి పాలు తీసుకోవాలి. ఇలా తీసు కున్న కొబ్బరి పాలును ఒక పాత్రలో పొయ్యాలి. తర్వాత అందులో ముందుగా తరిగి ఉంచు కున్న బంగాళాదుంప ముక్కలు; పచ్చిమిరప కాయ, అల్లం, కరివేపాకు ముక్కలూ (అవసర మనుకున్నవాళ్ళు ఉల్లిపాయముక్కలు కూడా) వేసి చాలినంత ఉప్పు వేసి ఉడకనివ్వాలి.

ఇది ఇలా బాగా ఉడుకుతున్నప్పుడే మొదటి సారి తీసిఉంచుకున్న కొబ్బరిపాలును ఆ పాత్రలో పొయ్యాలి. అయితే ఈ కొబ్బరి పాలు పోశాక ఎక్కువసేపు ఉడకనివ్వకూడదు. అంచేత కాస్త తొందరగానే పాత్రను పొయ్యిమీదినుంచి దించి పెట్టాలి. లేకుంటే కొబ్బరి పాలు విరిగిపోయే ప్రమాదం ఉంది.

పాత్రను దించిపెట్టి, రెండు టీ స్పూనుల కొబ్బరినూనె అందులో వెయ్యాలి. (కొబ్బరి నూనెను కావకూడదు - అలాగే వెయ్యాలి).

ఇలా తయారుచేసిన 'ఇష్టు'ను పూరీలు, చపాతీలు వంటి వాటితోబాటు కలిపి తింటే ఎంతో బావుంటుంది.

\*

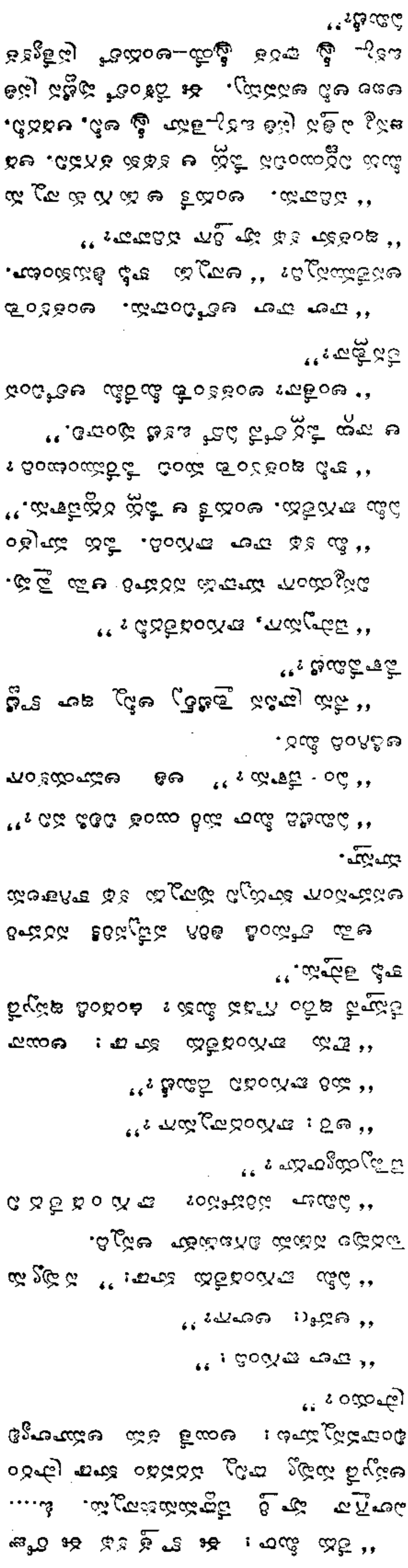


# అవతారిక

ఆంధ్రప్రదేశ్ (కామవతి) క్రింద ప్రతిపత్తి









“నిజమే.”

“రాత్రి మీరే అన్నాడు కదా—తన విది నిర్వహణలో ఏమరక భర్తను ప్రాణాధికంగా ప్రేమించి గౌరవించే ఆమెకు ‘భార్య’ అనే సాధారణపదం సరిపోదని?” ఈ మాటలు అంటున్న మీర చెక్కిళ్ళు సిగ్గుతో ఎర్రబడ్డాయి.

నరహరి ఏమో మాట్లాడేంత లోగానే ఎవరో వస్తున్నట్లు నొకరు చెప్పారు.

నరహరితో ఏవో పనుల నిమిత్తం ఎందరో వస్తుంటారు. ఆయా సమయాలలో మీర సాధారణంగా లోపలి గదులలో వుండిపోతుంది. అతడి వ్యవహారాలలో జోక్యం కలిగించుకోవడం కానీ, రకరకాల వ్యక్తుల చూపులు తనపై పడటం కానీ ఆమెకు ఇష్టంలేదు. అందుకే నాడు కూడా త్వరత్వరగా అక్కడినుండి నిష్క్రమించబోయింది. కానీ అప్పటికే ఆ వచ్చినవారు అతి సమీపంగా రావడంతో మీర అక్కడి నుండి తప్పుకోలేని యిబ్బందిలో పడింది.

“కూర్చో మీరా, ఎందుకలా పారిపోతావ్?” అన్నాడు నరహరి తగ్గుస్వరాన, అటు—ఆ వచ్చినవారి నమస్కారాల నందుకుంటూ.

“సంజీవరావుగారా? ఏం ఇలా వచ్చారు?”

“అదే....మన క్రొత్త చిత్రం సంగీతం గురించి మాట్లాడాలనీ.”

“చెప్పానుగదా మా క్రొత్త చిత్రానికి సంగీత దర్శకులు మీరేననీ....అన్నట్లు, మీరా: ఈయన సంగీతంలో చాలా ప్రముఖులు, మీ బాబయ్యగారి సంగీత మంటే ఈయనకు చాలా అభిమానం.” అన్నాడు భార్యతో.

“సంతోషం.” అంటూ నమస్కరించబోయిన మీర కొద్దిక్షణాలు నిర్ధాంతపోయి నిలబడిపోయింది సంజీవరావు వెంటనున్న యువకుని చూచి. అతడు భాస్కర్!

అంతవరకూ మీరానే పరీక్షగా చూస్తూన్న అతడు మీర తనను గుర్తించినట్లు గమనించగానే ఆమె చూపులతో చూపులు కలుపుతూ “నమస్కారం” అన్నాడు.

మౌనంగా ప్రతినమస్కారం చేసి, ఎదలో రేగుతూన్న హాలాహాలాన్ని అణచుకుంటూ ఏదో పని వున్నట్లుగా అటునుండి నిష్క్రమించింది.

“ఈ అబ్బాయి భాస్కర్, నా మేనల్లుడు. సంగీతంలో మంచి ప్రజ్ఞే వున్నది. సినిమాల్లో

పాడాలనే కుతూహలంతో ఇక్కడి కొచ్చాడు!” అని సంజీవరావు నరహరితో అనడం వెళ్ళిపోతున్న మీర స్పష్టంగా విన్నది.

“అలాగా: చూద్దాం లెండి” అన్నాడు నరహరి.

దావానలపు అలజడి చెలరేగింది మీర అంత రాంతరాలలో.

‘ఒకనాడు తనను సర్వనాశనం చేయాలని ఎత్తువేసిన ఈ తేనెపూసిన కత్తి ఇక్కడకు దాపు రించాడా? భగవాన్!’

ఆనాడు తన నీచపు కోరిక నెరవేరలేదనే దుగ్ధతో ఈ నాడు గోతులు తవ్వబోడు కదా? ఈ సంజీవరావు మూలంగా అప్పుడప్పుడూ ముఖాముఖి తటస్థించక మానడు:

‘ఈ ఉదయం నేను ఎంత సంతోషంగా ఎంత ఉత్సాహంగా నిద్ర లేచాను! ఆ ఉత్సాహాన్నంతా ఇగిర్చివేసే వ్యక్తులందరి దర్శనమూ కలిగింది. నేను ఏనాడూ ఎవరినీ నొప్పించను; హాని తల పెట్టను; అసలు మరొకరి ప్రసక్తే అనవసరంగా వుంటుంది. కానీ నా విషయం అందరికీ కావాలి. నేను బాధపడితే వినోదించేవారు ఎందరో: ఎందు కిన్ని ముళ్ళకంపలు సృష్టించావు భగవాన్ నా చుట్టూ? నేను మనస్ఫూర్తిగా నవ్వుకొంటేనే నీవు సహించలేవా? నా ఉల్లాసం నీకు అసహ్యమౌతుందా?’ అనుకుంది మీరా.

## 28

ఈ మధ్య నరహరి విరామం లేని పనులలో వుండడంతో మీరకు మరీ తోచకుండా ఉంది. మామూలుగా ఆమెకు ఏకాంతమే ఇష్టమైనా ఇటీవలి సంఘటనలతో ఆమెకు కలిగే సందేహాలు — ఆమెకు ఒంటరితనం అంటే ఏమిటో అనుభవంలోకి వచ్చేటట్లు చేశాయి.

వీణపై మనసు నిలవటం లేదు. పుస్తకాలు చదవడంలో ఏకాగ్రత కుదరటం లేదు. ఒంటరితనం నుండి పారిపోవాలంటే మాట్లాడటాని కెవరో ఒకరుండాలి అనిపించసాగింది.

అందుకే హఠాత్తుగా వూడిపడిన రజనిని చూచి ఆమెకు ఆనందమే కలిగింది.

“అన్నయ్యలేడా వదినా?” అతి ఆప్యాయంగా అడుగుతున్న రజని ‘పూర్వపు గయ్యాళి రజనేనా?

ఎందుకింత ప్రేమ ఒలికిస్తున్నది?’ అని ఆశ్చర్యపడింది మీర. రజనినే కాదు — అత్తవారింటికి చెందిన ఏ వ్యక్తిని చూచినా మీరకు భయంతో రక్తప్రసరణ ఆగినంత పని జౌతుంది.

“ఇది ఇంటి దగ్గరుండే సమయం కాదు కదా!” అన్నది.

“జానులే: తెలిసే వచ్చాననుకో. చిన్న పని వున్నదిలే. పోనీ....కొంతసేపు నీ వద్ద కూర్చుంటే అభ్యంతరం లేదుగా? తీరికగానే వున్నావనుకుంటాను.”

“కూర్చోండి!” ఆదరణగా అన్నది మీర.

“అబ్బి, మేం పది మాటలు మాట్లాడితే నువ్వొక్కటి మాట్లాడుతావమ్మా తూచి తూచి.”

రజని కొన్ని క్షణాలు దేగలా మీరను నఖశిఖ పర్యంతం పరీక్షించింది.

“అన్నట్లు....వదినా నువ్వు బాగా సంగీతం నేర్చుకున్నావటగా? మరి ఎప్పుడైనా రేడియోల్లో అక్కడా పాడేవా?”

“లేదు. ఇంట్లో సాధకమే.”

“అంత బాగా నేర్చుకుని ఇంట్లో కూర్చోవటానికేనా అంతా?”

“నేను బాగా పాడగలనని మీకెవరు చెప్పారా?”

“నీ స్నేహితుడు భాస్కర్ !!!”

తాను ఏమి విన్నదో, రజని ఏనున్నదో తెలియనంత అయోమయమైపోయింది మీరకు. నిలిచిన భూమి పరిసరాలూ అన్నీ గిరున తిరుగుతూన్నట్లు కన్పించసాగాయి. మతిభ్రంశత కలిగిన దానివలె అలా గుడ్లు నిలబెట్టి చూడసాగింది.

అపరిమితమైన తృప్తి గోచరించింది రజని వదనంపై. వికటహాసమేదో నర్తిస్తూన్నదా పెదవులపై.

“భాస్కర్ను మరచిపోయావా, అలా చూస్తున్నావ్?” ఎగతాళిగా అడిగినట్లే అడిగింది.

“ఎవరు? నాకు స్నేహితులేమిటి? నా కెనరూ స్నేహితులు లేరే?”

“ఒహ్: నాకేం తెలుసు? అతడే చెప్పాడు నువ్వు ఆయనా ఒకేచోట సంగీతం నేర్చుకున్నా మనీ, నిన్ను చిన్ననాటి నుంచీ ఎరుగుదుననీను, మీ ఊరి వాడే!”

“కావచ్చు. మా బాబయ్యగారు సంగీత విద్వాంసులు: ఆయనకు అనేకమంది శిష్యులున్నారు.”

అవులించి ఒళ్ళు విరుచుకుంటూ లేచింది రజని. “ఏమో వదినా. అతడేమో నువ్వు తనకు మంచిచేస్తాననివనీ. అన్నకు సిఫార్సుచేసి సినిమాలో థాన్సు యిప్పించగలవనీ కొండంత ఆశతో వున్నాడు అమాయకుడు! నువ్వేమో పాపం అతడిని పూర్తిగా మరచేపోయావ్! వెళ్ళొస్తాను.”

“అగు!”

మీర ఉపయోగించిన ఈ ఏకవచన ప్రయోగానికి కొంత దిమ్మెరపోయినట్లు చూచినా అంత లోనే సంభాళించుకున్నది రజని.

“ఇంతకూ అతడు నీ స్నేహితుడా ఇప్పుడు? లేనిదే నీకింత బోగట్టా ఎట్లా తెలిసిందీ?”

నిర్లక్ష్యంగా నవ్వింది రజని. “అవన్నీ ముందు ముందు తెలుస్తాయిలే. ఎప్పుడో అతడే వచ్చి స్వయంగా నీతో మాట్లాడతాడు!” వచ్చినంత ఆశస్మికంగానూ నిష్క్రమించింది.

‘ఏమి జరగబోతున్నది? ఏ విపరీతానికి ఇది నాంది కాదు కదా?’ మీర ఎదలో లేగిన అలజడి పదజాలానికి కట్టుబడనిది:

29

“మ్యూజిక్ డైరెక్టర్ సంజీవరావు ఏమన్నాడో తెలుసా?”

చదువుతున్న కాగితాలనుండి దృష్టి మళ్ళించ లేదు మీరా. “ఏమన్నారు?” అన్నది నిరాసక్తిగా.

“తీస్తూన్న క్రొత్త చిత్రంలో నీ నేపథ్యగానం ఏర్పాటుచేస్తే బాగుంటుందని అన్నారు. నీ సంగీతాన్నీ కంఠాన్నీ ఆయన తెగ మెచ్చుకున్నాడు.”

ఆ విషయంపై ఆసక్తి లేనట్లుగా మీర సమాధానమీయలేదు.

“మాట్లాడ వేం?” నరహరి రెట్టిస్తూ “ఆ మాట నాకూ సమంజసంగానే అనిపించింది” అన్నాడు.

“నాకిష్టంలేదు.”

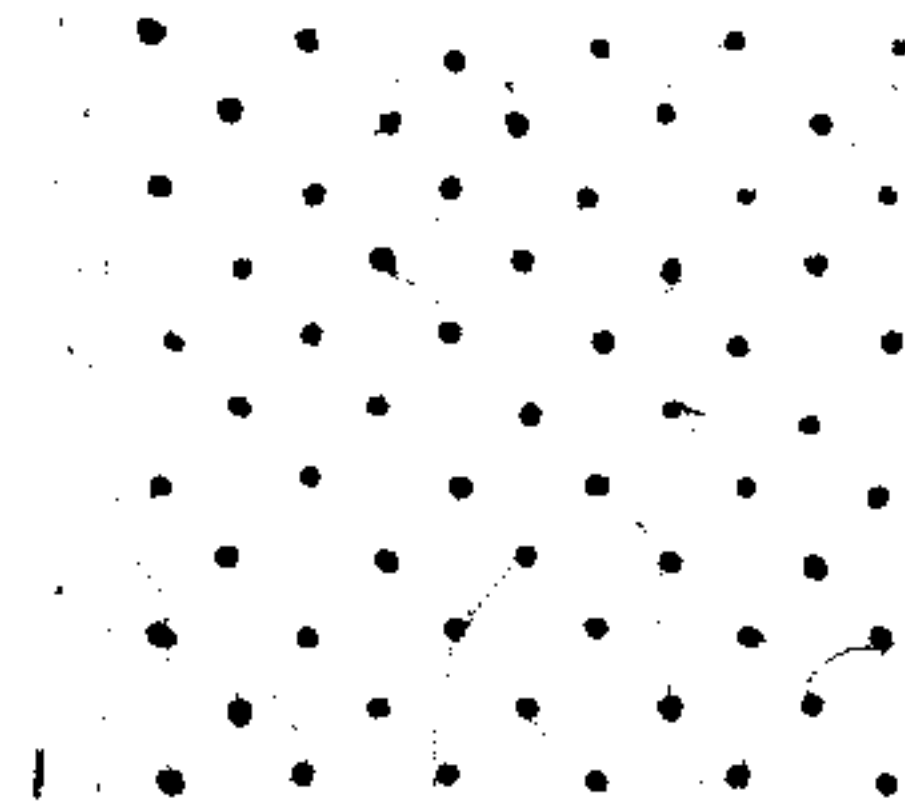
“ఎందుకనీ? నలుగురూ గుర్తించి మెచ్చి తేనే కదా కళకు మరింత రాణింపు?”

“కావచ్చు. కానీ నలుగురికీ ప్రదర్శించనంత మాత్రాన మనకు తక్కువైనదేమిటి?”

“అదేం వాదం మీరా? నువ్వంత గొప్ప గాయనివని నలుగురూ మెచ్చుకుంటే, నీకు బహుమతులు వస్తే నాకెంత ఆనందం? మరెంత గర్వం?”

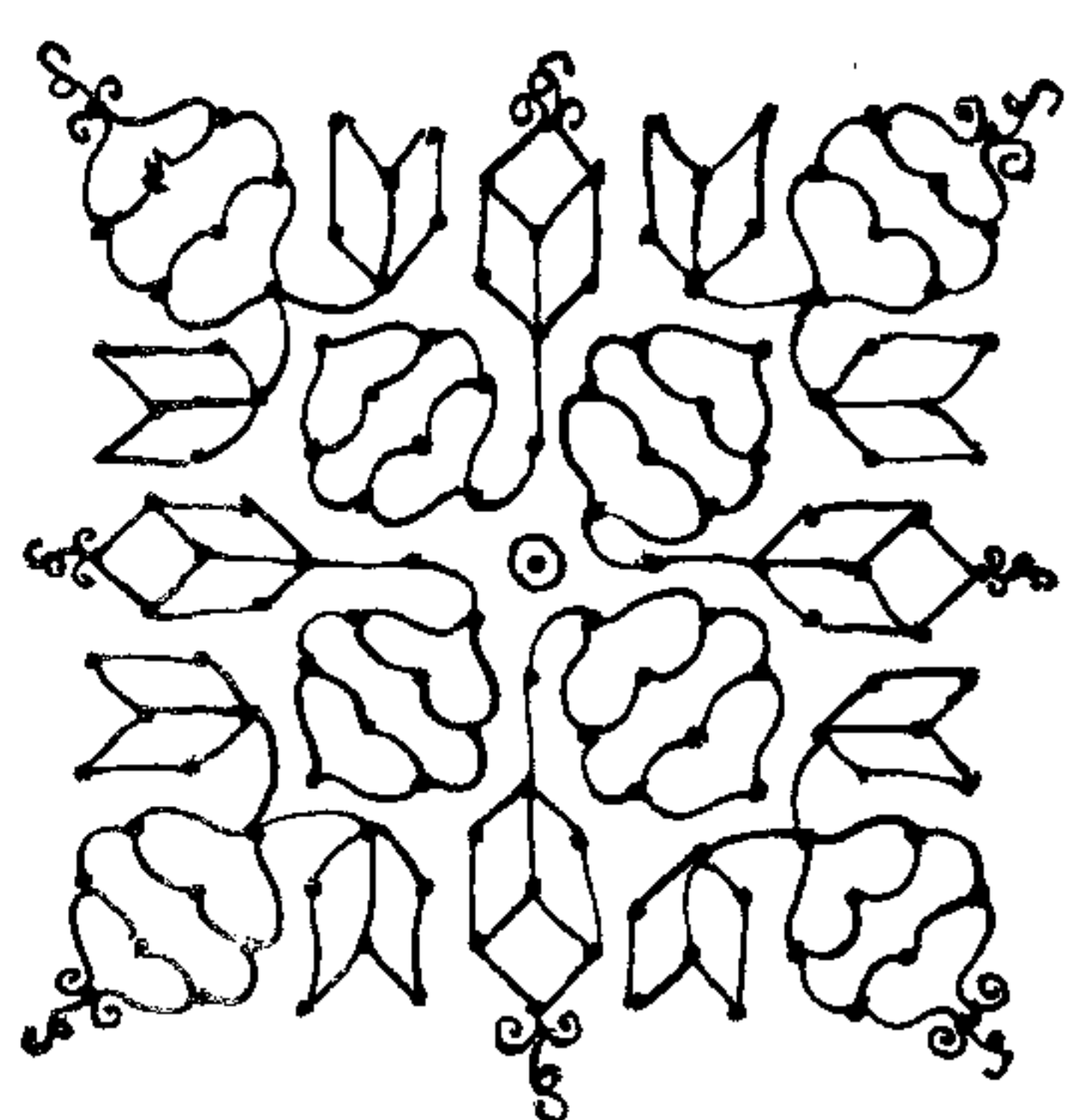
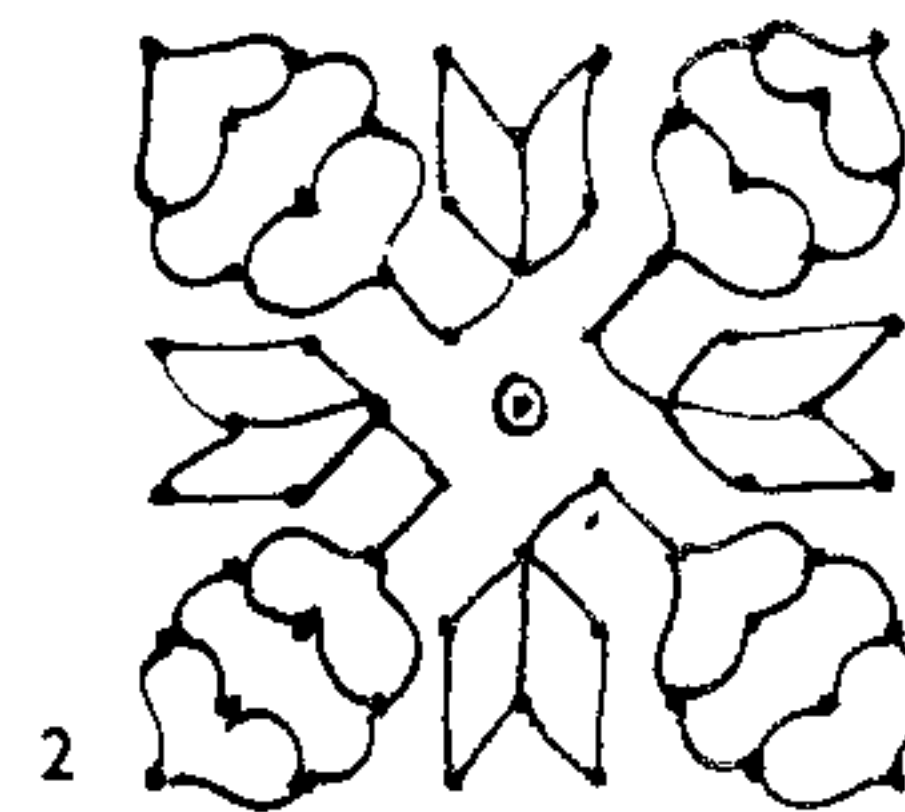
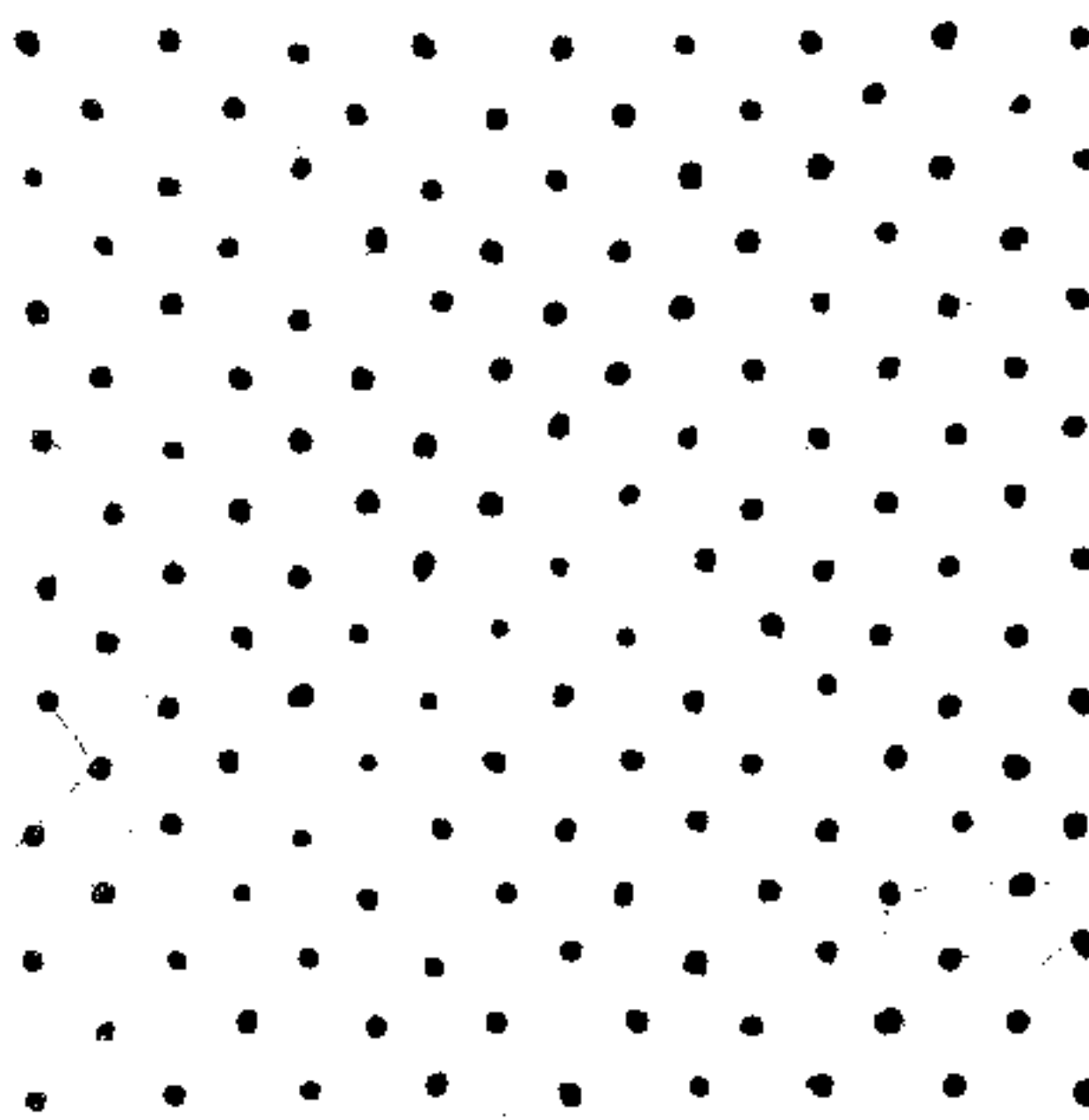
## ముగ్గులు

అందమైన ముగ్గును చూసినప్పుడు ‘ముగ్గు వెయ్యడం కూడా ఒక కళ’ అనిపిస్తుంది. అలాంటి అందమైన ముగ్గు ఒకటి ఎలా వెయ్యాలి ఇక్కడ తెలుసుకుందాము.



మొదట ఒక వరసలో వచ్చేలా వదకొండు చుక్కలు ఉంచాలి. ఆ తర్వాత దానికి రెండు వైపులా రెండేసి చుక్కల చొప్పున తగ్గిస్తూ ఒక చుక్క వచ్చేవరకు వేసి ఆపాలి. చిత్రం-1 చూస్తే ఈ చుక్కలు ఎలా ఉంచాలో తెలుస్తుంది. ఆ తర్వాత ఆ చుక్కలను చిత్రం-2 లో చూపినట్లు జాగ్రత్తగా కలిపితే చాలు. తమాషాగా కనిపించే పూలముగ్గు తయారవుతుంది.

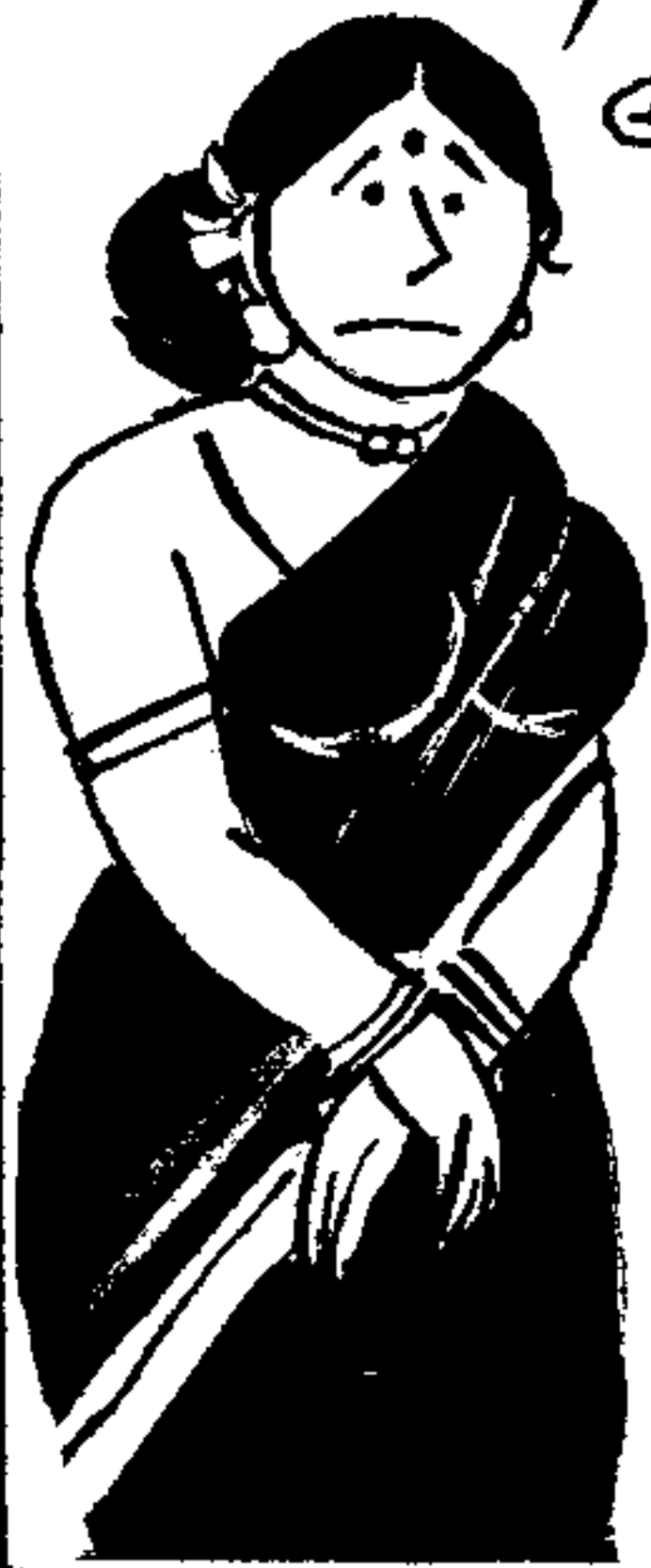
ఈ ముగ్గును మరింత పెద్దదిగానూ, అకర్షణీయంగానూ కూడా వెయ్యవచ్చు. మొదట చిత్రం-3 లో చూపినట్లు ఒక వరసలో 17 చుక్కలు ఉంచి, రెండు వైపులా రెండేసి చుక్కల చొప్పున తగ్గిస్తూ రావాలి; అలా ఒక చుక్క వచ్చేవరకు చుక్కలు ఉంచాలి. చిత్రం-4 లో చూపినట్లు చుక్కలను కలిపితే ముగ్గు పూర్తవుతుంది. కావాలనుకున్నవాళ్ళ ఈ ముగ్గుకు రెండు మూడు రకాల రంగులు కూడా పూసి అకర్షణీయంగా కనబడేలా చెయ్యవచ్చు.





ఏమండాయ్! మీరే పుకారు విన్నారా?

అబ్బే! ఎక్కడండి మీరే మధ్య  
ఊర్లా లేరుగా!!



Pritham



పుస్తకం మూసిపెట్టి, లేచి వచ్చి అతడి దగ్గరగా కూర్చున్నది మీర. “నా గానాన్ని అక్కడ బాణయ్యగారు మెచ్చుకున్నారు; ఇక్కడ మీరు మెచ్చారు! ఇంతకన్న గొప్ప బహుమానం ఏమిటి నాకు?”

“అది సరే మీరా. కానీ....కానీ ఆలోచించు. వ్యక్తిలో కళ వున్నా అది పైకి వచ్చే అవకాశం లభించడం అంత సులభం కాదు. నీకు మరి నేనున్నాను; చక్కటి అవకాశం కాదనకు మీరా. నిజానికి నీవెంత గొప్పగా పాడతావో నీకు అసలు తెలిసినట్లులేదు.”

“నాకు తెలిసినది ఒకటే” అతడి చేతనున్న తన హస్తాన్ని సున్నితంగా విడిపించుకుంటూ లేచి కిటికీ వద్ద నిలబడింది. అతడి వదనంలోనికి సూటిగా చూచి చెప్పలేనట్లుగా, ఆ గవాక్షం నుండి బయటికి దృష్టి సారినూ మాట్లాడసాగింది. “నేను, నా విద్య కేవలం మీ కొరకే; మిమ్మల్ని అలరించడం కోసమే. నా అఖరి శ్వాసవరకూ ఇలాగే మీ ప్రేమకు దూరం కాకుండా ఉండడం మినహా మరే కీర్తి శిఖరాలూ, యశస్సులూ నేను కోరుకోవటం లేదు.”

“మీరా!” వివ్వెరపోయినట్లుగా ఉన్నది నరహరి సంభోదన. లేచి మీరను సమీపించుతూ అన్నాడు: “నేనడిగిన దేమిటి? నువ్వు మాట్లాడ్తూన్నదేమిటి?”

మీర వెనుదిరగలేదు.

ఆమెను తనకు అభిముఖంగా త్రిప్పుకొంటూ ఏదో అడగబోయిన నరహరి జలపూర్ణమైన ఆమె నేత్రాలను చూస్తూ తృటికాలం మ్రాన్నది నిలబడ్డాడు.

“మీరా! అంతగా బాధపడవలసిన సంగతి నేనేం మాట్లాడాను? ఇంత బేలతనమేమిటి మీరా?”

తనను సాంత్యనవరచ ప్రయత్నిస్తూన్న అతడి ఎదలో తన ముఖాన్ని దాచుకుని, ఏదో చెప్పాలనే తపన జెందసాగింది కాని, దుఃఖం ఆమె గళాన్ని అదిమిపెట్టింది.

“మాట్లాడు మీరా! నేను నీకు దూరమవ్వ గలననే అనుమానం అసలెందుకు కలిగింది నీకు?”

“బయటి వ్యాపకాలు త్రీని - భర్తకూ సంసారానికి దూరం చేస్తాయి. అందువల్ల మీరు మరెప్పుడూ ఈ ప్రతిపాదన నావద్ద తీసుకురావద్దు. మీ అనురాగం, మీ నేవ మినహా నేనేమీ కోరుకోవటం లేదు.”

ఆ అమాయకతకూ నైర్మల్యానికీ నరహరి మనసున ప్రేమ పొంగిపొర్లింది. “అది పాత కాలపు సంగతి మీరా! చూడు, నేడెందరు వివాహిత త్రీలు ఎన్నెన్ని రంగాలలో ఎలా ప్రతిభ చూపుతున్నారో!”

“అది వారి అదృష్టం కావచ్చు.”

“నువ్వు అదృష్టవంతురాలివి కాదా?”

“కాదు, చాలా దురదృష్టవంతురాలిని. తల్లి ఒడి తెలియదు; తండ్రి ప్రేమ ఎరుగను. ‘నా’ అనే వారెవరికీ అక్కరలేని ఈ పరిత్యక్తను బాణయ్యగారు పెంచారు. వాత్సల్యమనేది ఏమిటో ప్రథమంగా అక్కడే రుచి చూచాను. దైవం అనురాగమూర్తియైన మిమ్మల్ని ప్రసాదించాడు. అయినా నాకు భయంగానే వుంటుంది. నా దురదృష్టం ఎప్పుడు తలెత్తి మీకు కూడా నన్ను దూరం చేస్తుందోనని....”

“ఆపు మీరా ఆపు.” వినలేనట్లుగా బాధగా అన్నాడు నరహరి. “కలనైనా అటువంటి అనుమానం వద్దు; కలకాలం మన మిద్దరం ఒకటి. సరేనా....ఏదైనా నీకిష్టమైతేనే-బలవంతం ఏమీ లేదు. ఈ సంగతి మర్చిపో.”

భార్యను సాంత్యనవరచే నిమిత్తం తాత్కాలికంగా అలా అన్నాడే కానీ, నరహరి ఆ విషయాన్ని వదలలేదు. ‘అక్కపై మీరకు చాలా గౌరవం, అక్కతో చెప్పించాలి. వింటుంది’ అని తలపోశాడు.

“ఎందరికో తలదండ్రులు బాల్యంలోనే దివంగతులౌతారు. ఫలితంగా అనాదరణల పాలౌతారు. అయితే, ఆ బాధ కాలక్రమాన విస్మరిస్తారు కానీ, ఇలా మీర వలె యావజ్జీవితం ఆ విషయం గురించి బాధపడ్తారా? మానని గాయంలా అడుగుడుగునా మీర మనసును వేదిస్తూన్న ఆ మాయని వుంచు ఏమిటి? ఈసారి కలిసినప్పుడు రామదాసుగార్ని అడగాలి!”

తలుపుపై టకటకల శబ్దం అతడి ఆలోచనలకు భంగం కలిగించింది.

“ఎవరు ఈ యింట కూడా తమ ఏకాంతానికి విఘ్నం కలిగించే వారు? ఎవరికింత దైర్యం?”

కొంత విస్మయంతో, కొంత అప్రసన్నతతో ద్వారం వద్దకు నడచిన నరహరి, అనుకోని ఆగంతకులను చూచి ఆశ్చర్యమే ప్రకటించాడు.

“చిన్న పనిమీద వచ్చాం!” ద్వారంలో నిలబడిన నరహరిని త్రోసుకుంటూ లోనికి వచ్చింది కస్తూరి. ఆమె వెన్నంటి రజని ప్రవేశించింది.

తమ పడక గదిలోనికి అంత చొరవగా ప్రవేశించటానికి వారికి సిగ్గు లేకపోయినా, తానే సిగ్గులిపోయిన మీర త్వరత్వరగా బయటికి నిష్క్రమించింది.

మీర వెళ్ళిన వైపే క్రోధం వుట్టిపడే చూపులతో చూచింది రజని. [సశేషం]



వర్ణచిత్రంలో చూపిన ఆకారంలో వచ్చేలా నారింజ పెట్టును మధ్య ఎడం వదిలి, సంచిలా వచ్చేలా కుట్టాలి. 'రంగుల బొమ్మ' పూర్తి కాగానే రైనింగూ అదీ కుట్టాక చక్కని సంచి తయారవుతుంది. ఈ కత్తిరింపులూ, కుట్టూ, ఆతుకులూ కాస్త శ్రమగా కనిపించినా, 'రంగుల బొమ్మ' సంచి కుట్టాక మాత్రం మంచి పని చేశామన్న సంతృప్తి ఉంటుంది :

అన్ని కుట్టూ, ఆతుకులూ జాగ్రత్తగా చేశామా అని ఒకసారి పరిశీలించి చూసుకుని 'రంగుల బొమ్మ' ఎలా వచ్చిందో వర్ణచిత్రంతో సరిపోల్చి చూసుకోవచ్చు.

### రుమాలు పెట్టె

రుమాలు పెట్టె అంటే ఏమిటి? అది ఎలా కుట్టాలి?

మందంగా ఉన్న అట్టముక్కలు (ఇవి ఏయే నైజాల్లో కావాలో రుమాలు పెట్టె కుట్టే విధానం చదివితే తెలుస్తుంది).  $\frac{1}{4}$  మీటరు సాటిన్, 7 అంగుళాల పొడవు అంటే వెడల్పు ఉన్న స్పాంజి (లేకుంటే దూది), ఒక చిన్న బొమ్మ (గుర్రపు తోకలాంటి జడ ఉన్న బొమ్మ), ఒక రిబ్బను ముక్క, ఒక బటన్, 2 మీటర్ల లేన్ మొదట సిద్ధం చేసుకోవాలి. ఇవికాక నూది, దారం, ఫెవికాల్ జిగురు, వెల్వెట్ పువ్వులు కావాలి.

మొదట అట్టముక్కను తీసుకొని 7 అంగుళాల పొడవు, 2 అంగుళాల వెడల్పు ఉండే నాలుగు ముక్కలను కత్తిరించుకోవాలి. తర్వాత 7 అంగుళాల పొడవు, అంటే వెడల్పు ఉండేలా రెండు ముక్కలు కత్తిరించుకోవాలి. 7 అంగుళాల పొడవు అంటే వెడల్పు ఉన్న ఒక ముక్క తప్ప తక్కిన ముక్కలన్నిటినీ తీసుకుని వాటిని సాటిన్తో కప్పాలి.

సాటిన్తో కప్పిన 7 చదరపు అంగుళాల అట్ట ముక్కనూ, 7 అంగుళాల పొడవు 2 అంగుళాల వెడల్పు ఉన్న నాలుగు అట్టముక్కలనూ తీసుకోవాలి. 7 చదరపు అంగుళాల ముక్క కింద, తక్కిన నాలుగు ముక్కలూ చుట్టూ వచ్చేటట్టు, వాటిని తెరిచి ఉన్న పెట్టె ఆకారంలో వచ్చేలా కుట్టాలి.

## సన్నానం :

బాపట్ల శ్రీ గారదా మహిళా విజ్ఞాన సమితివారు డిసెంబరు 25 వారు అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరోత్సవాన్ని జరుపుకున్నారు. ఆ సందర్భంగా ప్రసిద్ధ రచయిత్రి శ్రీమతి వాయవి కృష్ణకుమారి ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొని ఉపన్యసిస్తూ-రచయితలూ రచయిత్రులూ మిథ్యా సమన్వయి సృష్టించి పాకకుల్లో భీతిని సృష్టించరాదనీ, ఉన్న సమన్వయి చిత్రిస్తూ వాటి పరిష్కార మార్గాలు కూడా సూచించాలన్నారు. సభకు సబార్నివేడ్ జడ్జి శ్రీ వై. సత్యవారాయణ అధ్యక్షత వహించారు. శ్రీమతి ఎ. న్వరాజ్య లక్ష్మి ఇరవై అంశాల ఆర్థిక మాత్రాల గురించి ముచ్చటించారు.

సమితి అధ్యక్షురాలు శ్రీమతి పోలావరగడ రాజ్య లక్ష్మి పరిచయ వాక్యాలు పలికి శ్రీమతి వాయవి కృష్ణకుమారిగారికి సన్నానవ్రతం సమర్పించారు. సమితి కార్యదర్శిని శ్రీమతి కర్లపూడి కమలాదేవి సమితి కార్యక్రమాల్ని వివరించి ముఖ్య అతిథిని కాలువాతోమా పట్టుబీరతోమా నక్కరించారు. స్థానిక కళాకారి విద్యార్థిమలు వాట్యవరదర్శన చేశారు. కుమారి పి. అనసూయ వీణగానం చేశారు.



తర్వాత విడిగా ఉంచిన 7 చదరపు అంగుళాల ముక్కను తీసుకుని దానిమీద అంటే పొడవు వెడల్పులు గల స్పాంజి ముక్కను ఉంచాలి. దాని రెండు వైపులా సాటిన్తో కప్పి కుట్టాలి.

ఇక ఒక సాటిన్ ముక్కను, వలనూ తీసుకుని ఆ రెండింటినీ 36 అంగుళాల పొడవు, 8 అంగుళాల వెడల్పు ఉండేలా కలుపుకొని వాటితో ఒక 'గాదర్డ్ స్కర్ట్' చెయ్యాలి. ఈ స్కర్టు కింది భాగాన లేసును అమర్చి కుట్టాలి. స్కర్టు మీద వెల్వెట్ పువ్వులు అమర్చి కుట్టాలి.

రుమాలు పెట్టె మధ్య బొమ్మ ఒకటి అమర్చాలి. ఈ బొమ్మ అమర్చడం కొంచెం జాగ్రత్తగా చెయ్యాలి. మొదట తయారు చేసిన పెట్టెను తీసుకోవాలి. దాని మూతవంటి భాగాన స్పాంజి ఉంచిన భాగం మధ్య ఒక రంధ్రం చెయ్యాలి. రంధ్రం చేసిన భాగాన ఉన్న స్పాంజిని తీసేయాలి. ఆ అట్టముక్క మీద ఫెవికాల్ పూసి దానికి బొమ్మను అతకాలి. ఆ బొమ్మ నడుము భాగం దగ్గరనుంచి స్కర్టు వచ్చేలా

చూడాలి. ఇలా చెయ్యడం వల్ల బొమ్మకింద పెట్టె ఉన్నట్టు తెలియదు.

ఇక 14 అంగుళాల రిబ్బను ముక్కను తీసుకుని దాన్ని 11 వ పేజీలోని వర్ణచిత్రంలో చూపినట్లు బొమ్మ చుట్టూ అమర్చి, ఆ మధ్య పువ్వు ఒకదాన్ని పెట్టి కుట్టాలి.

నైలాన్ లేన్లో మిగిలిన భాగాన్ని తీసుకుని అందులోంచి  $7\frac{1}{2}$  అంగుళాల పొడవు, 12 అంగుళాల వెడల్పు ఉన్న ఒక ముక్కను కత్తిరించాలి. ఈ లేసును పెట్టె కింది భాగాన అతకాలి. బొమ్మ ముఖం మీద కప్పేలా ఒక తెరను వెయ్యాలి. బొమ్మ జుట్టును గుర్రపు తోకలా కట్టి వేలాడనివ్వాలి. పెట్టెకు బటనును అతికి వలయంలా చేసి పెట్టెను ముయ్యాలి. ఇంతా చేస్తే 11 వ పేజీలోని వర్ణచిత్రంలో చూపినట్లు రుమాలు పెట్టె తయారవుతుంది. ఈ పెట్టెలో రుమాళ్ళూ అవీ ఉంచుకోవచ్చు. చూడడానికి అందమైన బొమ్మలా కనిపించే ఈ బొమ్మను చేసి ఇంట్లో ఏ బల్లమీదో పెట్టినా అందంగానే ఉంటుంది. ✽



**Have you  
a RELATIVE or FRIEND  
ABROAD?**

If you have, send us his complete address. We will send him, free of cost, an attractive package on our scheme of Foreign Currency (Non-resident) accounts which has the following benefits:

- ★ Accounts can be in US \$ or £ Hence no Exchange risk.
- ★ Interest free of income-tax.
- ★ Free repatriation of funds - both principal & interest - in the currency of the account without reference to the Reserve Bank.



**INDIAN OVERSEAS BANK**

GOOD PEOPLE TO GROW WITH

**151, MOUNT ROAD    CENTRAL OFFICE    MADRAS-600 002**



# “లోధ్ర” టానిక్ వనితలకు మాత్రం!

ప్రకృతి సిద్ధమైన పద్ధతి ద్వారా ఆరోగ్యంగా ఉండడానికి నెలలో ప్రతిరోజూ బాధలేని రోజుగా గడపడానికి “లోధ్ర” టానిక్ తీసుకోండి! ఏ బాధా లేకుండా ఆరోగ్య మయమైన జీవితాన్ని గడపండి.

75 సంవత్సరాల నుంచి స్త్రీల విశ్వాసానికి పాత్రమైన టానిక్.

“లోధ్ర” మందుల షాపులలో దొరుకుతుంది.

Sistas

ఉచితమైన వైద్య సలహాలకు క్రింది చిరునామాకు ఈ కూపనును పూర్తిచేసి, మీ ఉత్తరంతోబాటు జతచేసి పంపండి.

**కేసరి కుటీరం (ప్రై) లిమిటెడ్**

**15, వెస్ట్ కాట్ రోడ్, రాయపేట, మద్రాసు-600 014**

**ఎజంట్లు: శీతారామ జనరల్ స్టోర్స్ ఏజన్సీస్, విజయవాడ, సికింద్రాబాదు, బెంగళూరు**

పేరు : \_\_\_\_\_

చిరునామా : \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

PIN \_\_\_\_\_







29 Pondy Bazaar Madras 600 017 Phone 442882

**నాయుడు హోల్**

బ్రేసియర్లు, స్త్రీల దుస్తులు తయారు చేయటంలో నిపుణులు

29, పాండిబజార్, త్యాగరాయనగర్, మద్రాసు-600017

ఫోన్ : 442882





“వారి”రూపాందింబు  
కొత్త డిజైన్స్

“కంత్”ను

సంక్రమణి సర్వదిన్నాన  
ధరింబి ఆనందింబు

కొత్త కలర్

రాజ్

కొత్త బుటా

నామ్

వెంటనే విచ్చేయండి

వారి నిల్వ

132, రాయపేట స్టోకాడ్  
(జమ్మిబిల్డింగ్ వద్ద)

మైలాపూర్ - మద్రాసు 600004

పట్టు చీరల సేలింగ్స్ పుణాజ్ఞాకర  
చేరి లాభం పొందండి!

అది వారాలలో కూడా

అమ్మకు ఉంది.

